

17/115

54-1940³

A
KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

ORADEA—NAGYVÁRADON, 1939 NOVEMBER 23. ÉS
24-IK NAPJAIN A REFORMÁTUS EGYHÁZ KULTUR-
PALOTÁJÁBAN TARTOTT ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉ-
NEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE.

AZ EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KIADVÁNYA

NYOMATOTT
A KÁLVIN KÖNYVNYOMDÁBAN ORADEA—NAGYVÁRADON
1940.

A
KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

ORADEA—NAGYVÁRADON, 1939 NOVEMBER 23. ÉS
24-IK NAPJAIN A REFORMÁTUS EGYHÁZ KULTUR-
PALOTÁJÁBAN TARTOTT ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉ-
NEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE.

AZ EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KIADVÁNYA

NYOMATOTT
A KÁLVIN KÖNYVNYOMDÁBAN ORADEA—NAGYVÁRADON
1940.

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

Oradea—Nagyváradon, 1939 november 23. és 24-ik
napjain a Református Egyház Kulturpalotájában tar-
tott évi rendes közgyűlésének és bírósági üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE.

JELLEN VOLTAK:

Sulyok István püspök és **dr Thúry Kálmán**
egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt:

A jegyzői karból: Csernák Béla lelkészi, dr Soós
István világi főjegyző; Peleskey Sándor lelkészi, dr
Borbély Lajos világi jegyző.

A tanácsbirói karból: Debreczeni István, Papp
József, Balajthy Jenő, Jakab Viktor, Kiss Károly lel-
készi, dr Ajtay-Nagy Gábor, Bónis Elemér, dr Kotzó
Jenő, Domokos László, Tereh Géza világi tanácsbírók.

Egyházkerületi ügyész: dr Harcsár Géza.

Az egyházmegyék részéről:

A bánági egyházmegyéből: Nemes Elemér espe-
res, dr Szathmáry Lajos em.-i gondnok, Keresztes
József lelkészi, Szeles Gyula világi képviselő.

A bihari egyházmegyéből: Vadai Béla esperes,
Telegdi József e.-m. gondnok, Könyves János, Szűcs
László lelkészi, dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla
világi képviselő.

Az érmelléki egyházmegyéből: Szabó Zoltán esperes, Papp-Szász Lajos e.-m. gondnok, Hegedüs Albert, Kalmár István lelkészi, dr Gulácsy Sándor, Kozma Lajos világi képviselő.

A nagybányai egyházmegyéből: Boros Jenő esperes, dr Böszörményi Emil e.-m. gondnok, Gy. Kovács József, Sárközy Lajos, Visky Ferenc lelkészi, Boros Zoltán, Kanizsai Jenő, dr Helmeczy József világi képviselő.

A nagykárolyi egyházmegyéből: Gönczy Sándor esperes, dr Kölcsey Ferenc e.-m. gondnok, Kovács Lajos lelkészi, Domahidy István világi képviselő.

A nagyszalontai egyházmegyéből: Arday Aladár esperes, dr Olosz Lajos e.-m. gondnok, Nagy Zoltán, Juhász András lelkészi, dr Balogh Ernő, dr Kapéry Béla világi képviselő.

A középiskolák képviseletében: Ligeti Imre a szatmári főgimnázium, Bakcsyné Korbuly Irén a szatmári leánygimnázium, K. Gálbory Erzsébet a nagyváradi leánygimnázium igazgatója.

Az elemi iskolák képviseletében: Herczegh Kálmán biharpüspöki, Kilin Sándor erdőhegy-kisjenői, Kósa Károly ottományi, Szőke József ombódi tanító-képviselők.

Az egyházkerület központi hivatalának listviselői karából: Kursinszky Kálmán tanügyi tanácsos, Vargha László számvevő.

I. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület közgyűlésének tagjai Nagyváradon, 1939 november 24-én délelőtt 9 órakor a református egyház Kulturpalotájában a XC-ik zsoltár éneklésével kezdték meg munkájukat. Ének végeztével Sulyok István püspök imádkozott a következőképen:

Mindenható Isten, borongó lélekkel állunk meg Előtted, mikor a hervadó ősnek sötét árnyai vesznek körül minket. Az örök és változhatatlan törvények szerint a természet arcáról lassanként eltűnik a fény és a teremtő élet pihenőre tér. De áldjuk szent nevedet, hogy a hulló ködön keresztül reánk ragyog a remény, hogy a tél álma után diadalmasan ébred majd az új tavasz, amely fényvel és pompával takar be minden hervadást.

O irgalmas Atyánk, ha az ős nagy hervadásában anyaszentegyházunkra gondolunk, látván drága örökségednek e széles világban való nagy elerőtlenedését, értékeinek pusztulását, végtelen szomorúság ereszkedik lelkünkre és kemény vád gyötör, hogy nem teljes szíveddel forgolódunk oltárod körül; hanem néped és szolgálid tisztátalan szíveddel hozzuk meg áldozatainkat, rászolgálván prófétád szemrehányásaira: ti elhajoltatok az utról, sokakat megbotránkoztattatok a törvénnyel, felbontottátok Lévi szövetségét. (Mal.)

Urunk és Istenünk, kicsoda merne szembeállani Veled, mikor te vádolsz bennünket. Alázatosan tesszük meg beismerő vallomásunkat és a megváltó Krisztus nevében kérünk, hogy emlékezzél meg nagy kegyelmesen anyaszentegyházadról, amelyet véren szereztél és váltottál meg. Ujítsd meg szövetségedet és mutasd meg dicsőségedet, mint volt a régi időben, hogy a népekre borult sötét fellegek szakadjanak fel és ragyogjon bele ebbe a véres és bűnös világba megengesztelődött orcádnak békessége.

Ebben az órában pedig töltsd be elménket világossággal és szívünket dicsőségédért égő buzgósággal. Igazságod ruháiba öltöztess föl mindnyájunkat, hogy mindenek felett keressük országodat és ennek igazságát, tudván, hogy ezek után mindenek megadatnak minékünk. S Te, ki reánk biztad evangéliumod drága kincseit, cselekedjed, hogy alázatossággal hódoljunk Igédnek, bátorsággal szolgáljunk nevedben és hűséggel tegyünk vallást igazságodról.

Áldott Szentlélek Úr Isten, tiszta kutfeje a világosságnak, szentségnek és igazságnak, áldj meg, világosíts meg és szentelj meg minket, hogy amit szólunk, ítélünk és cselekszünk, forduljon anyaszentegyházunknak épülésére, lelkünk idvességére és szent neved dicsőségére, Ámen.

2. szám. Dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok, a következő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

A világ jelentékeny része ma ismét lángokban áll s hatalmas népek rontanak egymásnak ádáz gyűlölettel. Bár ez a helyzet ma még elszigetelt jelenség, de imádkoznunk kell a Mindenhatóhoz, hogy adjon békés szándékot a hadakozó felek szívébe, s azért is, hogy kimélje meg földünket és népünket a háboru borzalmaitól, s ne terjedjen tovább a gyűlölség ragálya a még békében élő nemzetekre is. Ami építő munkára hivatott lelki közösségünk erős pillére a népek békességes együttélésének s most mikor az élet és halál szele zug a távoli országokban, s tőlünk független nagy erők forgatják a sors kockáját, a romániai ref. egyház megnyugvással tekint a jövő elé, mert él benne az ősök hite és nem szűnik meg hangos énekszóval hirdetni, hogy »Tebenned biztunk eleitől fogva.«

A f. év eleje megváltozásokat hozott országunk belső életébe. A pártélet anarchikus zür-zavarait nyugalmasabb állapot váltotta fel, amikor egy új államkormányzási rendszer, amely a tekintélytiszteleten épült fel, az uralkodó irányítása mellett, az államélet egész vonalán megkezdte a közélet átalakítását. Természetes, hogy az a dinamikus megmozdulás, amely az ország politikai, kulturális és közgazdasági kérdéseit felkarolta, érintette az egyházi életet is anélkül azonban, hogy annak eddigi autonomiáját megszüntette volna.

Kerületünk vezetősége felelősségének tudatában nem maradhatott semleges e mozgalommal szemben annál kevésbé, mert attól helyzetének javulását, a békés egyházi munka biztosítását remélte. Az illetékes kormányzati tényezők felhívására tehát a testvér erdélyi egyházkerülettel és más kisebbségi egyházzal egyetértésben kerületünk elnöksége bejelentette csatlakozását az új államvezetés rendszerhez, s közös tevékenységgel tárgyalás alá vették a kisebbségi egyházak, s ezek között a minket érdeklő speciális sérelmeket és kívánságokat. E tárgyalások során nemcsak az égetően sürgős kérdések kerültek szőnyegre, hanem az egyházak eredményes működését állandóan biztosító intézkedések is. Az államhatalom nevében tárgyalók megértő magatartása jogos reményt nyújtott arra nézve, hogy a kisebbségi egyházak egy jobb jövőnek nézhetnek elébe.

Ma közel egy évi próbaidő után azonban, hogy régei hangoztatott sérelmeink egy része már orvosoltatott s a mult-hoz viszonyítva érezhető javulás állapítható meg. Így enyhülést hozott tanítóinkra a kormánynak az a gesztusa, mely egy bár mérsékelt segélyösszeget juttatott részükre, kár, hogy ez a segélyezés nem terjesztetett ki a középiskolák tanáira is. Az iskolaválasztás jogának elismerése a névelmezés sérelmes eljárásának, s az ugynevezett kulturzónáknak megszüntetése kétségkívül szintén helyzetjavulásként könyvelhető el.

De legjobban mutatja a megértés jelét az a most még csak hirlap után szerzett értesülésünk, hogy egyházkerületünk jogi személyisége törvényileg elismertetett. Ezzel befejezést fog nyerni közel két évtized óta húzódó, kínos küzdelmünk, s nekünk e pillanatban nincs más kötelességünk, mint hogy hálás köszönetet mondjunk érte a magas kormánynak, a néhai Călinescu miniszterelnök által tett ígéretet beváltó Constantin Argentoianu miniszterelnök urnak, akiknek békés megoldásokra irányuló jóindulatu törekvése ezt a tövist sebeinkből eltávolítja.

A református lélek eme lojális megnyilatkozása mellett azonban meg kell mondanunk azt is, hogy mindez még nem elégítheti ki a mi várákozásunkat, mert még számos kívánságnak várja kedvező elintézését.

Kötelességem megemlékezni mindenek előtt az ország nyugati határán levő egyházközségek súlyos helyzetéről. Ez nem panasz akar lenni a foganatosított intézkedések miatt, mert az állam védelme és biztonsága által megkivánt katonai intézkedések kritika tárgyai itt nem lehetnek. De felhívni óhajtjuk a magas kormány figyelmét arra, hogy számos egyházközségünk létérdeke van veszélyeztetve ezáltal, hogy egyházi vagyonok lettek érintve közvetlenül, de közvetve is ezáltal, hogy az egyházközségeket fenntartó tagok szenvedtek súlyos károsodásokat. Tisztelettel kérünk e tekintetben megfelelő sürgős intézkedéseket.

Iskoláink nyilvánossági jogának elismerése tekintetében táplált reményünk nem vált be várákozásunknak megfelelően, pedig ez a kérdés súlyos anyagi áldozatot is jelent egyházunkra, mint iskoláinkban tanuló növendékeinkre.

Lelkészeink államsegélyének aránytalan megállapítása évek óta keserű panaszokra adott okot. Ezeknek orvoslására legutóbb jóindulatu ígéretet kaptunk s bár annak beváltását bizonyára komoly okok késleltetik, bizunk abban, hogy a kultuszminiszter

úr hathatós támogatása rövid időn belül meghozza a kívánt eredményt.

Nem jutottunk azonban közelebb iskoláink megfelelő segélyezéséhez, amit a törvény annak idején az ugynevezett 14% költségvetési részesedés útján kívánt megoldani. Bár egyik másik városban és községben legújabbán kisebb-nagyobb összeg utaltatott ki a felekezeti iskolák anyagi szükségletének fedezetére, ezek a segélyezések nem azzal a rendszerességgel és kötelező módon eszközöltetnek, ahogy azt a törvény előírja, hanem ötletszerűleg, hogy pedig ezek a felekezeti iskolák, melyekre a törvény szigorú feltételek és terheket ír elő, megfelelhessenek kötelezettségeiknek, csakis úgy lehetséges, ha fent érintett segélyezés a törvény intencióinak megfelelően kötelezővé tétetik és pedig egységes rendelkezéssel, ennek folytán megszűnnék az az állapot, hogy az egyes közületek szabad tetszésük szerint teljesítik vagy mellőzik ezen kötelezettséget. Sok nehézséget okoz egyházi életünkben az a körülmény, hogy egyházi adóink, járulékaink és egyházi bíróságaink által megítélt tartozások behajtása körül nincs egységes kötelező eljárás. Ennélfogva csak kísérletezésképpen fordulhatunk a polgári bíróságokhoz és a pénzügyi hatóságokhoz, amelyek egymással gyakran ellentétes álláspontot foglalnak el. Nélkülözzük tehát az állami közegek hathatós eljárását, amit pedig az államhatalom legfőbb felügyeleti joga alapján, mint jogsegélyt igényelhetünk.

Az itt felsorolt néhány megjegyzés nem meríti ki teljesen egyházi életünknek valamennyi függő kérdését, de mint előre bocsátottam, mi a mai kormány megértő politikájától a kisebbségi kérdés s ennek keretében egyházunk összes programszerű kívánságainak rendezését reméljük, s éppen ezért nem akarjuk türelmetlen követelésekkel a barátságosabb légkört zavarni. Ezeket a rendezendő kérdéseket részben a zsinat által meghozandó új egyházi törvények útján s ezeknek az államhatalom által való jóváhagyás révén óhajtánánk megoldás alá juttatni.

Egyházkerületünk belső élete a rendkívüli idők hatása alatt áll. Az istentiszteletek szabad megtartása mellett is nyomasztólag hat belmissziós munkánkra és egyházi igazgatásainkra a gyülekezési szabadságnak korlátozása. Reméljük, hogy népünk nyugodt és lojális magatartása eloszlatja azt a bizalmatlanságot, amely gyakran érezhető békés munkánkkal szemben, s amely

megbénítja annak eredményes kifejtését. Évek óta hangoztatott, tehát ismeretes tény, hogy hiveink jelentékeny része kívül áll az igazi hitélet keretein. Nem szükséges, hogy ennek a bajnak kutforrását kutassuk, mert kézenfekvő dolog az. Nem elmélkedünk tehát afelett, hogy a vallástalanság okozza-e a szegénységet, vagy megfordítva, mert az igazság az, hogy nem lehet a népeket csak gazdasági alapon megszervezni, s ha csak gazdasági szabályokkal támasztjuk alá az emberi közösség épületét, az a lélek pillérei nélkül hamarosan összeomlik. Nagy feladatok terhe alatt roskadoznak azonban a romániai református anyaszentegyház vezetői ebben a társadalom feljavító munkálkodásában, amikor a hitélet intenzívebb munkálása mellett a nép gazdasági helyzetét is figyelembe kell venniük. Mert ha igaz is, hogy az egyház bibliai célja az önmagáért való küzdelem, mégis elkerülhetetlen, hogy a legmagasabb eszményi cél mellett ne foglalkozzék a földi élet bajaival is. Ennek figyelembevételével kell az egyház munkakörét megszabni. Annak részletes felsorolása felesleges, de tud is haladja ennek a beszédnek a kereteit. A lényeg az, hogy az egyház minden munkása vegye ki részét ebből a feladatból, s a világi elem ne hagyja magára a lelkeszt, mert egy embernek munkássága bár mennyire buzgó legyen is az, a segítő és támogató erők nélkül legtöbb esetben sikertelenségre van kárhoztatva. Különösen a presbiter legyen összekötő kapocs a hitek serege és az egyház között. Mi pedig mélyen tisztelt Közgyűlés, akik hivatva vagyunk világítani a közönbőség sötétségében, gondoskodjunk arról, hogy a világosság a legutolsó zugba is elhatoljon.

Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés! Kerületi életünk külső és belső helyzetének ezen rövid áttekintése után emlékezzünk meg az elmúlt év veszteségeiről.

Kerületünk munkásai közül elhalt id. Tunyoghi Csapó János nagyszántói lelkész és Bagothay Sámuel szatmári gimn. tanár. Hosszuéleten át folytatott buzgó tevékenységért hálás emlékezésünk lebeg sirhantjuk felett.

A volt csehszlovákiai dunáninnyi kerület püspökének Söröss Béla losonci lelkésznek elhunyt nagy vesztesége a magyar református egyháznak. Testvéri részvétellel és mély kegyelettel adózunk az elhunyt érdemes vezető emlékének.

A magyar tiszántúli egyházkerület halottveszteségeit is mély megilletődéssel vettük hírül. Ezek között egyéni érté-

kük mellett régi vonatkozásaink révén is fájdalommal hallottuk F. Varga Lajos volt esperes nagyrábéi lelkesznek, dr Köblös Samu kálvineumi igazgatónak és Nagy Béla sárospataki volt theol. tanárnak elhunytát. Kegyeletes megemlékezésünk szálljon sirjuk felé a távolban is.

A magyarországi református egyetemes egyház mélységes fájdalmára korai véget ért dr Darányi Kálmán budapesti egyhközségi főgondnok, ker. tanácsbíró, családjának hagyományos vallásossága, buzgó egyházi munkássága, sok remény teljes várakozást ültetett a szivekbe a jövőben való szereplését illetően, amelyet váratlan elhalálozása fájdalmas csalódással változtatott. Bár mi romániai reformátusok nem állottunk elhalt kiváló hittestvérünkkel közvetlen érintkezésben, mégis éreztük meleg érdeklődését a más országokban élő református magyarok iránt, akiket a szó szoros értelmében testvéreinek tekintett. Áldott emléke élni fog a mi lelkünkben mindenkoron. Családjának pedig a vigasztalás Istene enyhítse mélységes fájdalmát.

Egyházi életünk halottainak eme sora után mély megilletődéssel kell megemlékeznem Románia nagy halottjáról illetőleg arról a csapásról, amely országunkat, annak minden polgárát felekezeti különbség nélkül érte Armand Călinescu miniszterelnöknek orgyilkos merénylet útján történt megöletése folytán. A nemzet nagy halottja kivételes államférfiui koncepciójával, feddhetetlen karakterével és rendkívüli energiájával hivatva volt országát kivezetni a pártpolitika által összeomlott közéleti helyzetből egy rendezettebb s nyugodtabb korszakba, s bár aránylag rövid ideig tartotta kezében a kormány rudját, beváltotta mindazt, amit az uralkodó, az ország az ő tehetségétől elvártak. Elmulása mély ürt hagyott maga után s mi a magyar kisebbségi nemzethez tartozó reformátusok, akik az ő rövid kormányzása alatt is éreztük az ő szélesebb látókörre valló megértő gondolkozását, őszinte részvétellel kísértük őt utolsó útjára, emlékét kegyelettel őrizzük meg.

Mindezek után melegen üdvözölve a közgyűlésünkre megjelent alkotó tagokat, a gyűlést elnöktársam a Főt. Püspök ur nevében is megnyitottnak jelentem ki.

Közgyűlésünk Főgondnok úr megnyitó beszédét jegyzőkönyvébe iktatja s intézkedést igénylő pontjai felett külön számok alatt határoz.

3. szám. Az elnökség jelenti, hogy a nagyváradi katonai parancsnokság 1939 november 2-án 30,476. sz. iratával közgyűlésünk megtartásához hozzájárult.

Tudomásul szolgál.

4. szám. Az egyházkerületi főjegyző felolvassa az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak névsorát.

Közgyűlésünk megállapítja, hogy 57 szavazati és 3 tanácskozási joggal bíró tagja van jelen. (A névsort lásd a Jegyzőkönyv elején.)

5. szám. Közgyűlésünk a tanácskozás megkezdésével táviratban jelentette alattvalói hódolatát Őfelsége a Király előtt, ugy szintén táviratban üdvözölte a minisztertanács elnökét, a vallás- és művészetügyi miniszter és a kisebbségügyi minisztert.

6. szám. A szavazatbontó-bizottság 1939 május hó 31-ik napjáról jelenti, hogy az egyházkerületi világi tanácsbiróságra a presbiteriumok 199 érvényes szavazatot adtak be, amelyből Tereh Géza szatmári tanárra 181, dr Szeghalmy Sándorra 7, Boros Zoltánra 3, Tereh Lajosra 2, dr. Borbély Lajosra 2, Tóth Lászlóra 1, Kozma Lajosra 1, K. Balogh Ferencre 1 szavazat esett s így az abszolút szótöbbséget Tereh Géza nyerte meg, aki az egyházkerületi közgyűlés színe előtt az esküt leteszi.

Püspök ur az eskü tétel után Tereh Géza tanácsbíró urat meleg szavakkal üdvözli, s a tanácsbíró ur az egyházkerület bizalmát hálásan megköszöni.

7. szám. Mult évi közgyűlésünk hódoló táviratára a királyi kabinet-irodából kegyelmes válasz érkezett.

Örvendetes tudomásul szolgál.

8-a. szám. Főgondnok ur közgyűlést megnyitó beszédében megindultan emlékezett meg arról a nagy csapásról, amely országunkat érte Armand Călinescu miniszterelnöknek orgyilkos merénylet útján történt megöletése folytán. Püspök ur feliratban tolmácsolta egyházkerületünk megdöbbenését és mélységes részvétét úgy a minisztertanács elnöke, mint a vallás és művészetügyi miniszter ur előtt.

Közgyűlésünk megilletődéssel emlékezik meg a nemzet nagy halottjáról s a döbbenetes merénylet áldozatául esett nagy államférfiu emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

8-b. szám. Főgondnok ur közgyűlést megnyitó beszédében megemlékezett arról a fájdalmas veszteségről, amely református egyházunkat Sörös Béla losonci lelkész- és püspök, dr Darányi Kálmán budapesti egyházközségi főgondnok, F. Varga Lajos debreceni esperes, dr Köblös Samu kálvineumi igazgató, Nagy Béla sárospataki theol. tanár, Bagothay Sámuel szatmári főgym. tanár, Tunyogi Csapó János nagyszántói lelkész elhunytával érte.

Közgyűlésünk az áldásos munkában megfáradottak és az Urban elnyugodottak emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

8. szám. Főgondnok úr közgyűlést megnyitó beszédében örömmel emlékezett meg arról a hírről, hogy Egyházkerületünk államjogi helyzetét az Országos Kormányzat elismerte. A közgyűlés folyama alatt megérkezett a Monitorul Oficial 1939 november 22-iki 271-ik száma s Dr Harcsár Géza egyh. ker. ügyész előterjeszti az abban megjelent Királyi Dekrétumot, amelyet a következő szövegben az egyházkerületi közgyűlés tagjai felállva hódoló tisztelettel hallgattak meg:

DECRETE REGALE.

MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR

CAROL al II-lea,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate :

Asupra raportului președintelui Consiliului Nostru de Miniștri și al Miniștrilor Noștri secretari de Stat la Departamentele Cultelor și Artelor, Finanțelor și Justiției, cu No. 48 510 din 1939,

Văzând jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 3.441 din ședința dela 20 Noemvrie 1939,

Văzând avizul Consiliului Legislativ, secția I, Nr. 508 din 3 Noemvrie 1939,

Pe temeiul art. 46 din Constituție,

Am decretat și decretăm :

DECRET-LEGE

**pentru înființarea eparhiei reformate (Calvine)
a Oradiei**

Art. 1. — Se înființează în conformitate cu art. 28 din legea pentru regimul general al cultelor eparhia reformată (calvină) a Oradiei, cu sediul în Oradea, care va cuprinde pe toți credincioșii reformați (calvini) ai protopopiatelor (districtelor) din județele : Arad, Bihor, Caraș, Maramureș, Satul-Mare, Severin, Timiș-Torontal și plășile Valea lui Mihai și Carei Mari din jud. Sălaj.

Art. 2. — Președintele eclesiastic al eparhiei va purta titlul de episcop reformat (calvin) de Oradea.

Adunarea generală eparhială va proceda la alegerea episcopului eparhiei nou înființată prin legea de față.

Art. 3. — Eparhia reformată de Oradea își va reglementa, conduce și administra toate afacerile sale religioase, culturale, fundamentale și epitropești în conformitate cu legile și regulamentele în vigoare și cu statutul său organic și administrativ aprobat de Ministerul Cultelor și Artelor.

Art. 4. — Ministerul Cultelor și Artelor este autorizat să prevadă în bugetul pe anul 1940—1941, suma necesară pentru a fi plătite, cu începere de la 1 Apr. 1940, următoarele posturi: un episcop, un secretar, 3 consilieri referenți, un șef de birou, un arhivar și un om de serviciu.

Dat în București la 20 Noemvrie 1939.

CAROL

Președintele Consiliului de Miniștri,

C. Argeloianu

Ministrul cultelor și artelor,

Nicolae Zigre

Ministrul finanțelor,

M. Constantinescu

Ministrul justiției,

Victor Iamandi

Nr. 4.143.

KIVONAT

A »Hivatalos Közlöny« 1939 november 22-i 271. számából.

KIRÁLYI RENDELETEK.

VALLÁS ÉS MŰVÉSZETÜGYI MINISZTERIUM.

II. KÁROLY

Isten kegyelméből és nemzeti akaratból Románia királya,

Az összes jelenlevőknek és eljövendőknek egészségét :

Minisztertanácsunk elnökének és vallás és művészetügyi, pénzügy és igazságügy miniszterei, államtitkárok 48510—1939. sz. jelentése alapján ;

Tekintetbe véve a minisztertanács 3441. sz. jegyzőkönyvét 1939. nov. 20-i üléséről ;

Tekintetbe véve a törvényhozó tanács I. ügyosztály 505—1939. nov. 3-i javaslatát ;

Az alkotmány 46. fej. alapján

Elrendeltük és elrendeljük :

RENDELET-TÖRVÉNY

a Nagyvárad Református (Kálvini) Egyházkerület szervezéséről.

1. fej. Az általános vallásügyi törvény 28. fej. értelmében létesítjük a Nagyvárad Református (Kálvini) Egyházkerületet, Nagyvárad székhellyel, amely magában foglalja az Arad, Bihar, Krassó, Máramaros, Szatmár, Szörény, Temes-Torontál megyében és Szilágymegyéből az Érmihályfalvai és nagykárolyi járásokban fekvő esperességek (egyházmegyék) református (kálvini) híveit.

2. fej. Az egyházkerület egyházi elnöke a nagyváradai református (kálvini) püspök címet viseli.

Az egyházkerületi Közgyűlés megteszi az intézkedéseket a jelen törvénnyel ujonnan létesített egyházkerület püspökének megválasztására.

3. fej. A Nagyváradai Református Egyházkerület szabályozza, vezeti és igazgatja összes vallási, istentiszteleti, alapítványi és gondnoki ügyeit az érvényben levő törvények és szabályzatok, valamint a Vallás és Művészetügyi Minisztériumtól jóváhagyott szervezeti és közigazgatási szabályzata értelmében.

4. fej. A Vallás- és Művészetügyi Minisztériumot felhatalmazzuk a szükséges összegek felvételére az 1940—41. évi költségvetésbe, hogy 1940 április 1-től kezdődőleg fizethetők legyenek a következő állások: egy püspök, egy titkár, 3 előadó-tanácsos, egy irodafőnök, egy irattáros és egy szolgáló.

Kelt Bucureștiben, 1939 november 20.

KÁROLY

A minisztertanács elnöke

Argetoianu C.

A vallás és művészetügyi miniszter

Zigre Miklós

A pénzügyminiszter

Constantinescu M.

Az igazságügy miniszter

Iamandi Viktor

4143. sz.

Öfelsége a Király iránt érzett alattvalói hódolattal és mélységes hálával eltelve veszi tudomásul s köszöni meg egyházkerületi közgyűlés azt a királyi

kegyet, amely a törvény megalkotásában nyilvánult meg.

Tisztelettel mond köszönetet a magas Kormánynak azért, hogy egyházkerületünk közjogi helyzetének elismerése és megállapítása tárgyában legfelsőbb helyen előterjesztést tenni méltóztatott.

Tudomásul veszi Egyházkerületi Közgyűlés, hogy a „**Nagyvárad Református (Kálvin) Egyházkerület**“ joghatósága arra a területre terjed ki, amelyen a legfelső egyházi joghatóságot eddig is gyakorolta s hogy az egyházkerület szükségletei fedezéséről az 1940—1941. évi állami költségvetés keretében gondoskodás fog történni.

A törvény végrehajtásaként elrendeli a püspökválasztást. A szavazatok beadására határidőül 1940. év március hó 1-ső napját tüzi ki, meghagyja az egyházkerületet alkotó összes egyházak presbitériumának, hogy szavazataikat a jelzett határidőn belül illetékes esperesi hivatalaik útján a püspöki hivatalba terjesszék be.

A szavazatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjaiból az egyházkerületi Főgondnok ur elnöklete alatt alakuló bizottságot hatalmazza fel.

Az Elnökséget pedig felkéri, hogy a további intézkedéseket a szükség szerint megtegye.

9. szám. Az igazgató-tanács 1939 május 30-iki ülésében az elnökség bejelentette, hogy az erdélyi egyházkerület elnökségével folyó évi február hó folyamán tartott tanácskozáson megállapítást nyert, hogy a zsinati képviselők megbízatása lejárt, minek következtében új zsinat összehívása, a zsinati tagok újból megválasztása vált szükségessé. Az erdélyi egyházkerület Igazgató-tanácsa 4,126—1939 sz. III. határozatának

megküldésével értesítette egyházkerületünket, hogy az új zsinati képviselők megválasztását elrendelte. A zsinaton a királyhágómelléki egyházkerület az 1926. dec. 16. napján tartott közgyűlés 118. sz. határozata szerint a püspökön és egyházkerületi főgondnokon kívül, akik a zsinatnak hivatalból tagjai, 6 lelkészi, 6 világi, 1 középiskolai tanár és 1 elemi iskolai tanító, összesen 16 tag képviseli. Az igazgatótanács az elnökség előterjesztése alapján elrendelte a zsinati képviselők megválasztását, felkérte az elnökséget, hogy a választás megejtésére a presbiteriumokat hívja fel. Választandó 6 lelkészi rendes és ugyanannyi póttag, 6 világi rendes és ugyanannyi pót-tag, egy középiskolai tanár rendes és ugyanannyi pót-tag, egy elemi iskolai tanító rendes és ugyanannyi pót-tag. Lajstromos szavazás útján. A szavazatok beadásának határidejéül 1939. június 30-ik napja tűzetett ki. Felhatalmazta az Igazgatótanács az elnökséget, hogy a megválasztandó zsinati képviselőket az egyházkerület részéről igazolja, a megbízó-levelek aláírására a püspököt, az egyházkerület főgondnokot és a lelkészi főjegyzőt felhatalmazta. A zsinattartás költségeinek fedezetére az 1939—40. költségvetési évre lélekszám után 1 leu adót vetett ki, melynek előírására az egyházkerületi pénztárt felhatalmazta, az egyházközségeket pedig utasította, hogy a zsinattartási költséget az 1939—40. évi költségelőirányzatukba pótlólag felvegyék és 1939. nov. 1-ig az egyházkerületi pénztárba befizessék. A zsinati tagok napi díját 500 Leiben állapította meg, ezen felül megtéríti a tagok igazolt fuvar-költségeit. Amennyiben ezt a rendelkezést a körülmények változása folytán meg kellene változtatni, az elnökséget felhatalmazta, hogy a szükséges intézkedést kellő időben megtegye.

A szavazatbontó-bizottság 1939. július 6. és 7., valamint augusztus 16. napján tartott ülésében a beadott szavazatokat felbontotta és megállapította, hogy megválasztottak zsinati lelkészi rendes tagul: 1. Csernák Béla egyházkerületi lelkészi főjegyző, 2. Arday Aladár lelkész-esperes, 3. Vaday Béla lelkész-esperes, 4. Debreczeni István egyházker. lelkészi tanácsbíró, 5. Papp József egyházker. lelkészi tanácsbíró, 6. Szabó

Zoltán lelkésze-speres; zsinati világi rendes tagul: 1. Papp-Szász Lajos e. m. gondnok, 2. Dr Harcsár Géza e. ker. ügyész, 3. Dr Ajtay-Nagy Gábor e. ker. tanácsbíró, 4. Dr Böszörményi Emil e. m. gondnok, 5. Telegdi József e. m. gondnok, 6. Dr Koczó Jenő e. ker. tanácsbíró; zsinati tanári rendes tagul: Ligeti Imre főgimnáziumi igazgató, zsinati tanítói rendes tagul: Bartha István börveíyi tanító. — Zsinati lelkészi póttagok: 1. Peleskey Sándor e. ker. lelkészi aljegyző, 2. Sárközi Lajos szatmári lelkész, 3. Nemes Elemér, lelkész-esperes, 4. Kiss Bertalan szatmári lelkész, 5. Boros Jenő esperes-lelkész, 6. Kiss Károly e. ker. lelkészi tanácsbíró; zsinati világi póttagok: 1. Domokos László e. ker. tanácsbíró, 2. Bónis Elemér e. ker. tanácsbíró, 3. Dr Olosz Lajos e. m.-i gondnok, 4. Dr Soós István e.-ker. világi főjegyző, 5. Dr Szathmári Lajos e. m.-i gondnok, 6. Dr Kölcsey Ferenc e. m. gondnok; zsinati tanári póttag: Gecsei Jenő szatmári főgimnáziumi tanár; zsinati tanítói póttag: Kósa Károly tanító.

A választás eredményét Püspök ur az erdélyi egyházkerület püspöki hivatalával 5477—1939. sz. átiratában közölte. Az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsa ugyancsak közölte püspöki hivatalunkkal 10531—1939. III. sz. átiratában az erdélyi zsinati képviselőválasztás eredményét, majd pedig azt is, hogy az erdélyi egyházkerület részéről még semmiféle lépést sem tettek Bucureștiben a zsinattartás ügyében, a szükséges teendőket alkalmas időben Püspök urral megbeszélük.

Egyházkerületi Közgyűlés a zsinati képviselők ügyében tett intézkedéseket tudomásul veszi és az Elnökséget felkéri, hogy a zsinat sürgős összehívása érdekében az erdélyi egyházkerület elnökségével együtt a szükséges lépéseket minél előbb megtegye.

9-a. szám. A szavazatbontó-bizottság megállapította, hogy az egyházkerületi világi tanácsbíróságra szavazatot nem küldött: Dunaszentilona, Váradless, Albis;

Berettyószéplak, Szinérváralja, Nagykároly, Szaniszló, hibás szavazatot küldött: Lippa, mert gondnoki pecséttel nem látta el, Piskolt, mert gondnoki pecséttel nem látta el, Szamosdob, mert gondnoki pecséttel nem látta el, Árpád szavazó lapját nem a rendes lelkész, hanem a segédlelkész írta alá.

A zsinati képviselők választásakor a kitűzött időre szavazatot nem küldött: Dunaszentilona, Nyüved, Pelbárthida, Nagybánya, Nagykolcs, Gencs,

érvénytelen szavazatot küldött: Mikola, mivel szavazatát nem jegyzőkönyvi alakban készítette el, Kaplony, mivel szavazó-lapját nem jegyzőkönyvi alakban készítette el, Váradless, a zsinati világi tagoknál csak 4 tagra szavazott;

a pótszavazásnál szavazatot nem küldött: Dunaszentilona, Csávos, Karánsebes, Ujmosnica, Pelbárt-hida, Albis, Biharvajda, Csokaly, Hegyközszentimre, Kisbábony, Nagybánya, Nagybocksó, Nagykolcs, Szinérváralja, Tamásváralja, Vetés, Domahida, Gencs, Kaplony.

A szavazatot nem küldött, vagy hibásan szavazott egyházak névsorát közgyűlésünk kiadja az esperesi hivataloknak további eljárás végett.

10. szám. A vallás és művészetügyi miniszter úr közli a munkaügyi miniszter úr 20,085. számú rendeletét alkalmazkodás végett. A munkaügyi miniszter a belföldi munka pártolásáról szóló törvény 2. szakaszára való hivatkozással elrendeli, hogyha valakinek szüksége van külföldi szakképzett munkaerőre, a munkás behozatala végett a munkaügyi minisztériumtól szerezzen előzetes engedélyt, különben a külföldi munkást az ország területéről kiutasítják s az országhatáron keresztül kiteszik az országból.

Egyházkerület a rendelet intézkedéseit tudomásul veszi, közli az egyházmegyék elnökségével s az egyházak presbitériumával, elrendelve az ahhoz való alkalmazkodást.

11. szám. A minisztertanács elnöke annak megakadályozása végett, hogy a rendelkezési állományba helyezett köztisztviselő két év letelte előtt, az állásvesztéssel büntetett tisztviselő pedig többet közhivatalba kinevezhető ne legyen, elrendelte az ilyen tisztviselők nyilvántartását, a vallás és művészetügyi miniszter kéri a Főt. Püspök urat, gondoskodjék, hogy a tőle függő összes hivatalok és intézetek küldjenek be minden egyes tisztviselőről, aki 1938 január hó 1-től állásvesztésre lett ítélve, vagy rendelkezési állományba helyeztetett, a rendeletben körülírt adatok közlése mellett egy információs lapot s rendelje el a Püspök ur, hogy mindenki, aki az egyházkerület területén a Főt. Püspök ur fennhatósága alá tartozó állást kíván elnyerni, a miniszterelnökség államtitkára által kiadott bizonyítvánnyal igazolja, hogy rendelkezési állományba nem helyezték s hivatalvesztés hatálya alatt nem áll.

Egyházkerület a rendelet tartalmát tudomásul veszi, közhírré teszi, végrehajtását elrendeli s a Főt. Püspök urat felkéri, hogy gondoskodni méltóztassék, miként a rendeletnek elég tétessék.

12. szám. A magyarországi református egyház egyetemes Konventjének elnöksége 5364—1939. sz. a. körlevelet intézett a külföldi magyar református egyházi hatóságokhoz egyháztársadalmi egyesületekhez s körlevélhez csatoltan megküldte az amerikai magyar reformátusok által készített alapszabály-tervezetet egy megalakítandó Magyar Református Világszövetségre vonatkozólag s kéri, hogy e tervezetre észrevételeinket megtegyük.

Közgyűlésünk áthatva attól a reménységtől, hogy a gondviselő Isten a világ népeinek lelkét békességes megegyezésre indítja s elhozza az időt, amikor a tervezett világszövetség megalkotható lesz, a megküldött tervezetet tanulmányozás végett kiadja az Elnökségnek s a körlevelet kibocsátó Konventi Elnökségnek

az erdélyi egyházkerülettel egyetértésben testvéri választát annak idején megadja.

13. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Közgyűlése a romániai magyar református egyetemes egyházi Főbiróságába egyházkerületünk részéről az elnökség, névszerint: Sulyok István püspök és dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok mellett megválasztja

rendes tagokul: Csernák Béla egyházkerületi főjegyzőt és dr Ajtay Nagy Gábor e. ker. világi tanácsbíró; póttagokul: Arday Aladár esperes és dr Kölcsey Ferenc egyházmegyei gondnokot.

A megválasztott tagok megbízatása, ha a zsinat másképpen nem intézkedik, a legközelebbi rendes egyházkerületi közgyűlésig tart; erről a megválasztottakat s a Főbiróság Elnökségét értesíteni rendeli.

14. szám. Püspök úr 1938. évi jelentése nyomtatásban megjelent s a közgyűlés minden tagjának megküldetett.

Közgyűlésünk Püspök ur jelentését felolvasottnak tekinti és jegyzőkönyvéhez csatolja (I. melléklet), a jelentést hálással fogadja s megnyugvással gondol arra, hogy mikor megnehezült az idők viharos járása felettünk, egyházkerületünk hajóját Püspök ur tapasztalatokban gazdag bölcsessége irányítja a háborgó vizek felett; bizodalmas szívvvel hallja kicsendülni Püspök ur jelentéséből az isteni üzenetet: »Ne aggodalmaskodjatok« (Máté 6, 34.);

Sajnálattal hallja közgyűlésünk, hogy Püspök ur magas őrállói székében gyülekezeteink belső, vagy hitéletéről meg-

állapítani kénytelen, hogy az óhajtott és várt általános és egyetemes nekilendülés nem következett be, éppen azért az egyház nagyjaihoz és kicsinyeihez, köz- és tanácsos rendjeihez azzal az intelemmel fordul: »Szükség nektek ujonnan születnetek.« (János 3, 7.) »Mint élő kövek épüljete fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozattal áldozzatok, amelyek kedvesek Istennek a Jézus Krisztus által« (I. Péter 2, 5.);

elszorult szívvel veszi tudomásul, hogy a belmissziói munkának teljesebb kiépítése szinte elháríthatatlan külső akadályokba ütközik s ezeknek elhárítása olykor erőfölül való munkát jelent; de még elszomorítóbb Püspök urnak az a megállapítása, hogy sokkal keményebbek a belső okok, amelyek miatt a belmisszió sok gyülekezetben meddő marad; éppen azért felhívja az egyházmegyéket, az egyházi testületeket, lelkészi értekezleteket, a szövetségeket, hogy az egyházépítő munkában meg ne lankadjanak, összejöveteleik, tanácskozásaik alkalmával a rájuk váró munkával komolyan számot vessenek;

Püspök ur nyomatékosan rámutatván az iratterjesztés nagy jelentőségére, közgyűlésünk figyelmezteti e munkától vonakodókat a 66—1927. sz. egyházkerületi rendelkezésre, mely szerint minden lelkészi hivatal az iratterjesztés kötelezett fiókja s midőn a belmissziói munka sokféle külső akadállyal küzdeni kénytelen, a lelkipásztoroknak örömmel kell megragadniok azt a lehetőséget, amit az iratterjesztés nyújt, annyival is inkább, mert magyar református egyházunk egyetlen kerülete sem mutat fel a maga hivata-

los keretében olyan eredményes iratterjesztői munkát, mint kerületünk;

megnyugvással látja közgyűlésünk, hogy a szórványgondozás égető kérdése jelen tanácskozása során tárgyalás alá kerül s ez ügyet legalább egy lépéssel előbbre vihetjük;

meghatva jegyzi fel jegyzőkönyvébe azoknak az áldozatkész egyháztagnak nevét, akik e nehéz időkben sem lankadnak meg az áldozathozatalban és a püspöki jelentésben felsorolt adakozóknak köszönetét nyilvánítja;

utasítja az egyházmegyét, hogy a tisztviselők javadalmának pontos kiszolgáltatására szigorúan felügyeljenek s a hátralékos egyházközségek ellen törvényszerűen eljárjanak, a hátralékos egyházi adók behajtásához a törvénynyújtotta eszközöket minden egyes esetben igénybevenni el ne mulasszák;

az espereseket felhívja, hogy az egyházlátogatási jegyzőkönyv adatainak, kiváltképpen a népmozgalmi adatoknak pontos és helytálló bejelentésére nagy gondot fordítsanak, hogy még a legfájdalmasabb jelenségek is, mint az egykere és a kitérésekre vonatkozó adatok a magok valóságában álljanak egyházi hatóságaink előtt; a vegyes házasság-kötéseknek ne csak számát jegyezzék fel, hanem mutassák ki azt is, hogy református férfi milyen vallásu nővel és református nő milyen vallásu férfival lépett házasságra, a kitéréseknél pedig, hogy egyházunk tagjai milyen vallásra tértek át, mert egyházi hatóságaink csak ezeknek az adatoknak birtokában kereshetik meg a bajok orvoslásának utját és módját.

15. szám. Püspök ur jelentése középiskoláink állapotáról.

Főltiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Középiskoláink közül az 1938—39. tanévben működtek: a szatmári fiu-liceum, a nagyváradi és szatmári leány-gimnázium.

Mint sajnálatos tényről kell beszámolnom arról, hogy felsorolt középiskoláink még mindég nem kapták vissza nyilvánossági jogukat, ismételt kéréseink ellenére sem. Épület, felszerelés mindenütt kifogástalan állapotban van, a tanári testület, mint azt részben személyes tapasztalataim alapján, részben tanügyi előadónk jelentéséből megállapítottam, kötelességét hivatással teljesíti. A tanárokból megvan az egyéni rátermettség, elméleti előkészültségük a kor színvonalán áll, tanításbeli gyakorlat a régiéknél arányban áll tanári működésük idejével, a kezdők pedig jóakarattal igyekeznek leküzdeni az esetleg mutatkozó nehézségeket. A magánvizsgálatok eredménye igazolja tapasztalataimat. A három középiskola összesített eredménye a következő (1938—39. tanév): Beiratkozott összesen 356 növendék, átment évvégén 203, a javító vizsgán 122, összesen 325 (az osztályozottak 94·4 %-a), osztályismétlésre bukott 19 (az osztályozottak 5·5 %-a). 356 beiratkozott növendék közül 12 kimaradt, (a beiratkozottak 3·3 %-a). Mindezek a számok magukban véve részben jók, részben teljesen kielégítőek, a múlt évihez képest pedig jelentékeny javulást mutatnak. Legjobb az eredmény a szatmári leány-gimnáziumban (4·5 % bukás), a szatmári fiu-liceum bukási arányszáma 5·1 %; a nagyváradi leány-gimnáziumé 7 %.

Ezen kedvező megállapításoknak köszönhető, hogy hiveink bizalma középiskoláinkkal szemben növekedőben van. A beiratkozottak létszáma az 1939—40-ben bizonyos emelkedést mutat, mert a három középiskolába az 1938—39. évi 356-tal szemben 400-an iratkoztak be, — azonban még ez a szám is messze áll az iskolák törvényes befogadóképességétől. Ez t. i. alsó osztályokban 50, felső osztályokban 40 növendék lehetne osztályonként, azaz osztályonként 10 % csökkenést számítva cca. 625 növendék.

Ha a csekélyebb létszám okait vizsgáljuk, azt a magánvizsgálat rendszerében találhatjuk meg. A szülők nem akarják kitenni gyermekeiket a magánvizsgával járó izgalmaknak. Ezt a kifejezést egyik belhivatalnok segélykérő leveléből vettem

kölcsön. T. i. annyira megy az áldozatkészség hiánya ebben a tekintetben, hogy még belhivatalnokaink is elviszik gyermekeiket középiskoláinkból a magánvizsgálatra való hivatkozással, de arról, hogy a hiveinktől beszédett tanulmányi segély fillérek kizárólag saját középiskoláinkba járó növendékek számára szolgálnak — s még arra sem elegendők, nem gondolnak.

Ezzel a felfogással szemben álláspontom mindég az volt, hogy ha középiskoláink a nyilvánossági jog birtokában volnának, támogatásra nem szorulnának. Most kell értük áldozatot hozni, míg el nem sorvadnak a nyilvánossági jog nélküli években. A magánvizsgálatra való hivatkozás különben sem helytálló, mert ha a gyermekeket szakszerűen előkészítik rá, az eredmény — rendes körülmények közt — alig kedvezőtlenebb, mint a nyilvánossági jogu iskoláknál. Tekintetbe kell venni azt is, hogy a nyilvánossági jogu iskoláknál is az állami kiküldött előtt folyó évvégi vizsgálatok döntően befolyásolják az eredményt.

Az elmúlt évben felsorolt aggodalmas jelenségek közül nem sikerült megszüntetnünk a rendes tanárok hiányát a szatmári fiu-liceumnál s ez a körülmény súlyos aggodalommal tölt el a jövőre nézve. Mégsem tudtam igénybe venni az 1938. évi 31. sz. h. 5. pontjában nyert felhatalmazásomat, mert még mostanáig sem tisztázódott a kisebbségi iskoláknál alkalmazott tanerők képesítő vizsgájának kérdése.

Az a panasz, hogy a szatmári Fiuliceum növendékei nem állják meg helyüket az érettségi vizsgálaton, az elmúlt iskolai évben enyhült, mert 15 jelentkező közül 7 átment. Arra a kérelmünkre pedig, hogy a minisztérium biztosítsa az érettségi vizsgálatra jelentkező növendékeinknek a magyar nyelvhasználat jogát azon tárgyaknál, amelyeknél a törvény megengedi, a minisztérium leiratilag biztosított róla, hogy a bizottság tagjai tudnak magyarul vizsgáztatni. (114.389—1939. B. sz.)

Az 1938. évi e.-ker. közgy. 31. sz. h. 7. pontjában elrendelte a középiskolai magyar nyelvtanítás tervezetének elkészítését. Időközben azonban a középiskola újabb átalakulás elé került, s ezért a tervezet tárgyalását és alkalmazásának elrendelését el kell halasztanunk addig, míg kialakul az új középiskola képe. (3403—1939.)

Hiányzik a középiskolai vallástanítás terve is. Az 1936. évi közgy. 67. d) határozata óta éveken át foglalkozunk ezzel a kérdéssel, kapcsolatban a középiskolai valláskönyvek kiadásá-

val. Valahányszor eljutottunk a megoldásig, mélyreható változások miatt kellett munkánkat újra kezdeni. Jelenleg ez a változás az egész középiskolai tanítási rendszer átalakítása, mint azt már az előző pontban említettem.

Egyházkerületi közgyűlésünk még 1935—143—5. határozatával visszaadta a két szatmári középiskola rendtartását az illetékes igazgatótanácsoknak átdolgozás végett, de az igazgatótanácsok erre vonatkozó felterjesztésüket még most sem tették meg.

Végül bejelentem, hogy a szatmári Leánygimnázium igazgatótanácsa a tanári kar javaslatára Lengyelné Koréh Rozália okl. tanárnőt a földrajz-természettudományok tanszекre az egyházkerületi igazgatótanács 1938—11. sz. határozatával megállapított kezdő fizetéssel rendes tanárnak megválasztotta és az E. T. VI. t. c, 79. §-a értelmében a választást megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

Nagyvárad, 1939 november 16.

Atyafiságos szeretettel:

Sulyok István sk.

püspök.

1. Egyházkerületi Közgyűlésünk Püspök úr jelentését középiskoláink állapotáról tudomásul veszi.

2. Felkéri Püspök urat, hogy minden rendelkezésére álló uton sürgesse középiskoláink nyilvánossági jogának megszerzését, s felhatalmazza az egyházkerületi elnökséget, hogy ha valahol a nyilvánossági jog megadásának csak a rendes tanárok hiánya állna útjában s más megoldás nem lehetséges, az ill. igazgatótanácsokkal egyetértésben kirendelés (detasare) útján gondoskodják a rendes tanári létszám fenntartásáról.

Azokat a hivatalnokokat, akiket ez a kirendelés érint, az E. T. V. tc. 34. §. A), 1., 2., 4. erejével kötelezi a kirendelés elfogadására, az esetleg ebből származó kiadásai megtérítése mellett.

3. A rendes tanári létszám biztosítása végett fenntartja 1938. évi 31—3. és 5 határozatát.

4. Elvként mondja ki, hogy egyházkerületi alapokból az 1940—41. tanévtől kezdődőleg olyan belhivatalnokok gyermekei tanulmányi segélyben nem részesíthetők, akiknél megállapítható, hogy saját tanintézeteinket szándékosan mellőzik.

5. Az 1938—31-7. pontban a középiskolai magyar nyelv és irodalom tanítási tervezetének és az 1936—67-d) pontban a középiskolai vallásitanítás tervének elkészítésére kiküldött bizottságok megbízását meghosszabbítja. Püspök urat felkéri, hogy alkalmas időpontban a munkát újra vétesse fel, s ha szüksége mutatkoznék, a bizottság hiányzó tagjait más hasonló minőségű tagokkal helyettesítse.

6. Felkéri Püspök urat, hogy a testvér egyházkerülettel egyetértésben, de ettől függetlenül is kérje a tanári államsegély folyósítását, s ezt a kérdést az összehívandó zsinat figyelmébe ajánlja.

7. 1935—143-5. határozatát úgy módosítja, hogy felkéri Püspök urat, készíttesse el a középiskolai rendtartást az E. T. vonatkozó intézkedései alapján, az ill. Igazgató-tanácsok meghallgatásával, a tényleges törvényes helyzet figyelembe vételével.

8. Az E. T. VI. tc. 79. alapján megerősíti Lengyelne Koréh Rozália okl. tanítónő rendes tanárrá történt megválasztását a Szatmári Leánygimnáziumhoz a földrajz-termeszetrájk tanszékre az egyházkerületi igazgatótanács által 1938. évi 11. sz. a. megállapított kezdőfizetéssel 1939 szept. 1. hatállyal azzal, hogyha az intézet szervezetében a fenntartó testü-

leten és felügyeleti hatóságain kívül álló okokból olyan változás következne be, amely a tanárnő alkalmazását fölöslegessé teszi, kártérítésre nevezettekkel szemben nem tarthat igényt — a nyugdíjintézzettel szemben esetleg fennálló jogain kívül.

16. szám. Püspök ur jelentése elemi iskoláink állapotáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Már elmúlt évi jelentésemben rámutattam arra, hogy ref. iskoláink fenntartása elsőrendű állami érdek. Megmagyaráztam ezt azzal, hogy a református vallás és a magyarság közt nem szükségképpen, de ténylegesen Románia területén olyan szoros kapcsolat áll fent, hogy egyházkerületünk területén alig néhány nem magyar gyülekezet és csak két nem magyar tannyelvű elemi iskola van. Az állam tehát úgy az elemi iskolai törvényben, mint a sokat emlegetett 1750 bis—1938. minisztertanácsi jegyzőkönyvben s egyéb törvényes intézkedésekben a romániai magyarság kulturális igényeinek kielégítésére vállalt kötelezettségeit nagy részben iskoláinkon keresztül, azok támogatásával teljesíti.

Örömmel kell megállapítanunk, hogy anyagi téren ezen elvi támogatás gyakorlati megvalósítására megtörténtek az első lépések. Ezek a 14 % os községi segélyben való részesedés és a tanítók államsegélye.

Az elsónél a szórványosan beérkező jelentésekből az tűnik ki, hogy ha nem is teljes egészében, de részben az 1939—40. évi községi költségvetésekbe felvették iskoláink törvényes követelését. Erre vonatkozó adataink összegyűjtése egész egyházkerületünk területéről természetesen csak a költségvetési év lezárásával lesz lehetséges.

A tanítói államsegély összege egyházkerületünk számára az 1939—40. költségvetési évben 251,592 Lei havonta. Ennek kiutalása és szétosztása október hóig bezárólag megtörtént. A szétosztásra nézve a minisztérium 165,462—1939. azt az utasítást adta, hogy az illetékes püspökség állapítja meg a szabályokat, melyek szerint az államsegélyt szétosztja.

Addig is, míg az egyházkerületi közgyűlés e tárgyban dönt, rendelkeznem kellett s gondos megfontolás után az egyenlő részekben való szétosztás mellett döntöttem. T. i. az egy-egy tanítóra jutó összeg így kb. 1000 Lei volt, segítségnek elég számottevő, azonban sokkal kisebb, semhogy fokozatok felállítására alkalmas volna. De mert a tanitóság szándékamat nem értette meg s egyhangulag a kor és családi viszonyok figyelembevételét kérték s a többi egyházi főhatóságok is elfogadták a segélyek ilyen elaprózását, 1939 szeptember 1-től kezdődőleg a szétosztást 6004—1939. sz. körrendeletem szerint eszközöltem. (Hiv. lap 1939. évf. 371. old.)

Reméljük, hogy a kormányzat bölcsesége meg fogja találni a módot a jövőben is ezen anyagi támogatások rendszeresítésére és fejlesztésére.

Ugyancsak részletesen beszámoltam az előző egyházkerületi közgyűlésen az új elemi isk. tantervről. Ezt iskoláinkban a folyó tanévtől kezdve léptettük életbe. Nem tudhatjuk meddig marad érvényben az új tanterv, mert 1939 május 27-én új elemi iskolai törvény lépett életbe s ezzel minden eddigi áll. elemi iskolai törvény és szabályzat — tehát a tanterv is érvényét veszítette, de új még nem készült helyette, hanem a minisztérium a tanterv érvényét külön rendelettel meghosszabbította 1939—40. tanévre.

A törvény új intézkedéseiről, azok végrehajtásának lehetőségeiről, iskoláink életére gyakorolt befolyásáról most még nem alkothatunk képet. Egy-két szembetűnő dolgot máris kiemelhetünk. Az új törvény teljes egészében fenntartja a szülők azon kötelességét, hogy az iskolai év elején írásban nyilatkozatot adjanak át az áll. el. isk. igazgatónak, miszerint gyermeküket a felekezeti iskolába akarják járatni, viszont nem ismeri azt a tilalmat, hogy aki egyszer állami iskolába járt, nem iratkozhatik be a felekezeti iskolába. Az iskola mellett különböző intézmények létesítését követeli: iskolai muzeum, iskolai étkező, iskolai gyógyszertár, iskolai szövetkezet, iskolai könyvtár és az országőrség. Megváltozott az iskolai ellenőrzés módja is, mert az új törvény lehetőséget nyújt a tanítóknak, hogy a sérelmes tanfelügyelői megállapítások ellen felebbezzenek, megváltozott a tanítói értekezletek rendje, az ellenőrző szervek elnevezése stb.

Két intézkedés érintett bennünket nagyon súlyosan. Egyik az, hogy a törvény előírása szerint minden 40 növendékre egy

tanítói állás szervezhető (szó szerint: valamely elemi iskolánál az állások számát a növendékek számával arányosan állapítják meg, úgy hogy minden tanítóra 40 növendéket számitanak). Ezt a fejezetet úgy akarták értelmezni, hogy iskoláinknál csak 40 növendék vehető fel minden tanterembe. A minisztérium 169451—1939. sz. rendelete ennek az értelmezésnek legalább is erre az iskolai évre utját vágta.

A másik szinte megoldhatatlan kérdés a tanítók kényszernyugdíjazása.

Az elemi oktatási törvény 181. feje. kimondja, hogy a tanítókat 57 éves korban, ill. 35 évi, nyugdíjintézet kötelékében töltött szolgálat után nyugdíjazni kell.

Ezt az állami iskolákra vonatkozó intézkedést a minisztérium 84.340—1939. sz. rendeletével a felekezeti iskolákra is alkalmazta, s hiába kíséreltünk meg minden tőlünk telhetőt, nem sikerült meggyőznünk a minisztériumot arról, hogy a törvényhozónak nem állott szándékában ezt az intézkedést a felekezeti iskolákra is kiterjeszteni, amint ez a törvény szövegéből, de még inkább annak indokolásából is kitűnik. Legutóbb a tanítók egy részének kértünk halasztást, erre a beadványunkra még nem kaptunk választ.

A kényszernyugdíjazásban érdekelt tanítók jövőbeni anyagi helyzete szinte elképzelhetetlenül szomorú. A nyugdíjintézet ugyan erején felül vállalt áldozatokat, mert elfogadta visszamenő jelentkezésüket 1927 január 1-től kezdődőleg, s ezen az alapon nyugdíjazta őket 46 %-kal 1949 január 1. hatállyal. Nem mondhatott le azonban a nyugdíjintézet az alapszabályszerinti nyugdíjjárulék visszatérítéséről, s ez a most kényszernyugdíjazottaknál két év alatt kb. 250.000 leit tesz ki, egyenkint kb. 25.000 leit. Honnan fogják ezeket az összegeket előteremteni a nyugdíjintézet áldozatkészsége mellett is ugyszólván koldusfillérekre utalt nyugdíjas tanítók, el sem tudom képzelni. Előttem lebeg azonban a lelkeszi kar példája, mikor külön, a rendes nyugdíjjárulékon felül 3% hozzájárulást vállalt a főhatalom: változása miatt nyugdíj nélkül maradék lelkeszek és lelkeszővegyek javára. Ilyen önként vállalt %-os adomány a tanítói kar részéről a kényszernyugdíjazottak visszamenőleges tagdíját 3/4-ben fedezné, s a tehervállalás csak 24 hónapig tartana.

A nyilvánossági jog megvonása ez évben is fájó sebe maradt a felekezeti oktatásnak. Kivánságunk egyszerű és tör-

vényes: alkalmazzák a nyilvánossági jog megvonásánál betűszerint a magánoktatási törvényt. E helyett a minisztérium a kisebbségi minisztérium útján olyan törvénymagyarázatot adott, amelyik csak a törvény szövegébe eszközölt.

Számtalanszor hangoztattuk azt, hogy a magánoktatási törvényt nem a felekezeti oktatás ellen hozták, hanem azért, hogy annak kedvező fejlődéséhez megadják a törvényes kereteket. Maga a kormány tett bizonyosságot e mellett a baszarábiai evangélikus német iskolák ügyében (Mon. Of. 1939 szept. 20-iki szám.) Ha iskoláinkkal szemben alkalmazzák a törvényt, akkor legalább kétszer három hónapos időnk van a megállapított hiányok pótlására, s azután is az állandó tanács előtt bizonyító eljárás során védelmezhetjük iskoláink érdekeit. Meg vagyok róla győződve, hogy ilyen eljárás mellett nem akadna fenntartó egyházköztség, amelyik ha kell, erejének végső megfeszítésével ki ne küszöbölné a multak esetleges mulasztásait, s ha mégis akadna — igyekeznék megtalálni a módját, hogy az E. T. szigorával kényszerítsem a fenntartókat kötelességük teljesítésére.

A beiratások körül fölmerült panaszok az iskolai év elején jóformán egyetlen körre szorítottak: elutasították a tanítónként 40-n felüli növendékek nyilatkozatait, úgy hogy mikor a minisztérium rendeletileg engedélyezte tanítónként 50 növendék beírását, jóformán összes beiratási panaszainkat orvosolta.

Sajnálatos esetről kell beszámolnom egyes iskoláinkkal kapcsolatban. Az erdőszádai iskolát éveken át sok küzdelemmel s az érdekeltek nagy áldozatai árán tartottuk fenn. Növendékhiány következtében az iskolát ez év elejétől kezdve szüneteltetnünk kell. A sárköz-sárközujlaki iskolát a minisztérium ideiglenesen bezárta, mert Mihály nagyvajda arcképét megrongált állapotban függesztették ki. Az Állandó Tanács a mulasztásban a tanítót találta hibásnak, s ezért a minisztérium a tanítót egy évre eltiltotta a tanítástól, az iskola azonban működhetik. S itt rá kell mutatnom a nyilvánossági jog elvesztésének egy igen fájdalmas következményére: a törvény értelmében a tantestület fegyelmezésének joga a nyilvánossági jog nélküli iskoláknál az állami hatóságokat illeti, s ezzel egyház biráskodásunk kerül nehéz helyzetbe.

Az országörség intézményét úgy látszik iskoláinknál is be akarják vezetni. Tanítóinkat sorozatosan hívják be parancsnoki tanfolyamra, más hivatalos intézkedést azonban még nem kap-

tunk. Azzal a reménységgel fogadjuk ez intézmény bevezetését iskoláinkba, hogy annak valláserkölcsei nevelési vonatkozásaiban egyházunk szelleme érvényesülni fog.

A legnagyobb elismeréssel kell megemlékezni arról, hogy tanítóink nagy átlaga a nehéz anyagi viszonyok közt s a kellő szellemi támogatás hiányában is igyekszik fenntartani iskoláink színvonalát. Szükségesnek látom, hogy ebben kerületünk tanítóinkat a lehetőséghez mértén támogassa.

Az állami elemi iskolába járó gyermekeink érdekében is tettünk lépéseket s kértük a magyar szekciók felállítását. Az eredményről most még nem számolhatok be, mert a válaszok nem érkeztek meg. Tudom, hogy ennek a kérdésnek a rendezése hosszabb időbe fog telni, hogy statisztikánk erre vonatkozó adatai lassankint megjavulnak.

Az állami elemi iskolai vallástanításban lelkészeinknek két nagyon súlyos feladattal kell megbirkóznia. Az egyik az óraszám leszállítás, osztály-csoportonként heti egy órára. Magyar tannyelvű iskolánál még csak megoldható a feladat, azonban a román tannyelvű iskoláknál alig — mert a gyermekek nem tudják kellően felhasználni a tankönyvet.

Ezért egyházi érdekünk az állami magyar tagozatok sürgetése. A másik megoldandó feladat az emberi és állampolgári kötelességek című tantárgy. Ezt a tanterv heti egy órában az alsó három osztályban a lelkész hatáskörébe utalja. A megoldást abban keresem, hogy a lelkészek számára ezen tantárgy tanítására részletesebb utasítást esetleg vezérkönyvet dolgoztassak ki.

Hátra volnának még a szokásos statisztikai adatok az 1938-39 tanévről. De a tanítói állomány szétosztásánál hivatalom teendői időlegesen annyira megsaporodtak, hogy a statisztika nem készíthetett el, s azt majd hivatalos lapunkban fogom közölni.

Mindazoknak a tényezőknek, akik pártfogásukkal, gondoskodásukkal, munkájukkal, anyagi és erkölcsi áldozataikkal hozzájárultak az egyházunkra nézve mindig életkérdésnek tekintett elemi oktatás fejlesztéséhez, hálás köszönetemet fejezem ki.

Nagyvárad, 1939 november 24.

Atyafiságos szeretettel:

Sulyok István sk.

püspök.

a) Egyházkerületi Közgyűlésünk Püspök úr jelentését elemi iskoláink állapotáról tudomásul veszi.

b) Felkéri Püspök urat, hogy a 14 %-os községi segélyre vonatkozó adatokat a költségvetési év lezártaival gyűjtse össze, s a befolyt adatok alapján szükségesnek mutatózó lépéseket ill. helyeken az egyházkerületi közgyűlés nevében tegye meg.

c) Egyházkerületi Közgyűlésünk megnyugvással veszi tudomásul a tanítói államsegély folyósítását. Köszönetet mond tanítóink régi sérelmének orvoslásáért a kormánynak a nemzeti nevelésügyi minisztérium útján, és külön köszönetét fejezi ki a kisebbségi miniszter urnak azért a nb. támogatásért, amit a tanítói államsegély utalásában nyújtott. Kéri a tanítói államsegély fenntartását a jövőben is, és annak a lehetőség szerint való emelését.

Tudomásul veszi és jóváhagyja Püspök úr intézkedéseit a tanítói államsegély szétosztására vonatkozólag.

d) Felkéri Püspök urat, hogy a szülőket a lelkeszi hivatalok útján gyermekeik iskoláztatása tekintetében az új törvénytől rájuk rótt kötelezettségekről kellő időben tájékoztassa.

Ugyancsak az új tantervvel kapcsolatban felkéri Püspök urat, hogy az új törvénytől előirt különböző intézmények berendezéséről tájékoztató közleményeket adasson ki, s ha ezeknek elkészítése különös szakismereteket kívánna, ezen tájékoztató közleményekről szakemberek bevonásával is, a tanszerszámla terhére gondoskodják.

Köszönetet mond Egyházkerületi Közgyűlésünk a Hangya igazgatóságának

támogatásáért, amelyet önként felajánlott iskolai szövetkezeteink megszervezése céljából.

e) Felszólítást intéz kerületünk tanítóóságához, hogy államsegélyéből bizonyos kisebb, kb. 3 százaléknak 24 hónapra való megajánlásával igyekezzen segíteni a kényszernyugdíjazott tanítók helyzetén, továbbá a tanítói államsegély számlán az állami adó maradványaként mutatkozó, jelenleg ca. 9.000 Leit kitevő összeget erre a célra engedje át, valamint az üresedésben levő állások segélyét is föltéve ha a minisztérium jóváhagyja azon előterjesztést, hogy ezeket az összegeket a többi tanítók közt szétoszthassuk.

f) Felterjesztéssel fordul a nemzetnevelésügyi minisztériumhoz, hogy a nyilvánossági jog megvonásában alkalmazza a Mot. 83. és 85. fejezetét, az eddig történt megvonásokat ezen fejezetek értelmében vizsgálta felül, s ezen felterjesztésének támogatását kéri a kisebbségi minisztériumtól.

g) Az országőrség intézményével kapcsolatban felkéri Püspök urat, hogy annak bevezetését iskoláinkban kísérelje állandóan figyelemmel, s gondoskodjék róla, hogy tanítóink ezen intézmény kiváló vallás-erkölcsi nevelési vonatkozásait egyházunk szellemében érvényesítsék.

h) Tekintettel arra a nagy egyházi érdekre, amely az állami iskolai magyar szekciók létesítéséhez fűződik, felkéri Püspök urat, hogy ezek létesítését állandóan, a rendelkezésre álló törvényes uton sürgesse, mindazon helyeken, ahol ezt egyházi érdekeink megkövetelik, és ahol az egyház nincs abban a helyzetben, hogy felekezeti iskolát állítson fel.

Az állami iskolai vallástanító lelkészek számára az emberi és állampolgári kötelességek című tantárgy tanításához részletes utasítást esetleg vezérkönyvet dolgoztat ki s felkéri Püspök urat, hogy ennek előállításáról és kiadásáról a tan-könyvraktár keretében gondoskodják.

Az állami iskolai magyar tagozatok felállításának sürgetése mellett bemutatja (egyh. ker.) közgyűlésünk 1938 évi 30—6 sz. határozatát.

i) Egyházkerületi közgyűlésünk a tanítói fokozatba osztásnak a Ref. Lapja f. év 175. old. a 2526—1939 sz. körrendeletben közölt alapelveit azzal a kiegészítéssel hagyja jóvá, helyettes tanítónak államsegély szempontjából akkor is csak 1 korpótlék számítható, ha előzőleg valahol rendes szolgálatot teljesített. Ha azonban újra rendes tanítói állást foglal el, régi jogai felélednek. A nem ref. iskolánál töltött szolgálati idő államsegély szempontjából beszámítható, azonban a fenttartó egyházközség az ilyen szolgálatot beszámítani nem tartozik.

Kimondja, hogy a fokozatba-osztás az ugyanott meghirdetett alakban az időközben püspöki hivatali szám alatt kiadott módosítások figyelembevételével alapjául szolgál az államsegély szétosztásának és a fenntartóval szemben fennálló jogviszonyok rendelkezésének a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésig. Nem érinti azonban a tanítók felebbezési jogát az egyházkerületi közgyűléshez s ezeket a felebbezéseket hivatalos uton és igazolásokkal beterjesztve 1940. évi aug. 31-ig elfogadja. A felebbezés alapján hozott javítások csak akkor bírnak visszaható erővel, ha azt az egyházkerületi közgyűlés kimondja.

j) Felkéri Püspök urat, hogy a tanítói továbbképzésről minden rendelkezésre álló eszközzel gondoskodják, s erre nézve a testvér egyházkerülettel, valamint a nagyenyedi és székelyudvarhelyi tanítóképzőkkel is lépjen érintkezésbe.

17. szám. Püspök úr jelentése internátusaink és szeretetintézményeink állapotáról.

Működtek a következő internátusok és szeretetintézmények:

1. A szatmári liceum internátusa. Az internátusban állandóan elhelyezett növendékek létszáma volt 1938—39. tanévben 49. Átmenetileg, vizsgák idején még 1 növendék tartózkodott az intézetben.

A növendéklétszám állandó emelkedése több tényezőnek köszönhető s ezek között nem utolsó helyen áll az internátus kedvező elhelyezése. Ezzel szemben hangsúlyoznom kell, hogy az internátus belső berendezésében ugyanazt az izlést és otthonosságot kell meghonosítani, ami olyan kedvező képet mutat a következő intézménynél.

2. A nagyváradai leánygimnázium internátusában 1938—39. tanévben 50 növendék lakott. A létszám hirtelen felemelkedése a máskülönben csaknem mintaszerűen berendezett intézetben észrevehető túlszűfolt-ságot idézett elő. Ennek elhárítására a fenntartó egyházközség ugyan megtette az előkészületeket a szükséges helyiségek felszabadítása útján, azonban az átalakításokat műszaki okokból már nem lehetett végrehajtani. Természetesen a szükséges intézkedések a jövő iskolai évre tervbe vannak véve.

3. A Nagyváradai egyházközség iparostanuló otthonában a bentlakók száma állandóan növekszik, 1939 szeptember 14-én a létszám 59 volt.

4. A nagyváradai Lorántffy Egyesület árvaházában a bentlakók létszáma 17 fiú és 11 leány együtt 28 árva.

Mindenütt a fejlődés jelei mutatkoznak, az elhelyezés jó, az egészségi, tanulmányi és fegyelmi állapot kielégítő s így megnyugvással jelenthetem, hogy internátusaink teljes mértékben teljesítik feladatukat.

A beérkezett jelentés szerint azonban nem sikerült megvalósítani a szatmári leánygimnázium internátusát s nagy hiányát érezzük Nagyváradon és Temesvárt középiskolai fiu-internátusnak.

Nagyvárad, 1939 november 23.

Atyafiságos szeretettel:

*Sulyok István s. k.,
püspök.*

a) Egyházker. közgyűlésünk Püspök ur jelentését internátusaink állapotáról tudomásul veszi.

b) 1938. évi 32. sz. határozatának 2. bekezdését megújítja azzal a pótlással, hogy felhívja a nagybányai egyházmegye esperesét és Szatmár egyházközséget, hogy a szatmári leánygimnázium Igazgató-tanácsával együtt készítsen részletes tervezetet a szatmári középiskolai leányinternátus megvalósítására nézve s ezt legkésőbb 1940. évi április 1-ig terjessze az egyházkerületi elnökség elé.

c) Felhívja Nagyvárad és Temesvár egyházközségeket, hogy tegyék tanulmány tárgyává középiskolai fiuinternátus létesítésének lehetőségeit az erre vonatkozó jelentésüket fenti határideig terjesszék be az egyházkerületi elnökséghez

18-a. szám. Az Igazgató-tanács 1939 május 30-i ülésében tárgyalta az erdélyi egyházkerület Igazgató-tanácsának 716—1939-III. sz. átiratát, amelyben arról értesítette Püspök urat, hogy egyházkerületünknek a lelkészképesítő-bizottságban képviseltetését méltányosnak tartja s legközelebbi egyházkerületi közgyűlésnek javaslatot tesz aziránt, hogy arra az időre szóló érvénnyel, míg a királyhágómelléki egyházkerület a teológiai fakultást felállítja és teológusaink a kolozsvári teológián tanulnak, a lelkészképesítő-bizottság a királyhágómelléki egyházkerület közgyűlése által azo-

nos feltételek mellett és hatáskörrel választandó két taggal egészítették ki. Az erdélyi egyházkerület igazgató-tanácsa megküldte a lelkészképzésről és képesítésről szóló szabályzat tervezetét, amelynek 201-ik §-a magában foglalja, hogy a lelkészképesítő-bizottságban a királyhágómelléki egyházkerület két (2) lelkeszi képesítésű taggal képviselteti magát. Ezt a javaslatot az erdélyi egyházkerület 1939 november 25-i közgyűlésében fogja tárgyalni.

Közgyűlésünk jóleső érzéssel értesül az erdélyi egyházkerület Igazgató-tanácsának javaslatáról s amennyiben az erdélyi egyházkerület közgyűlése a lelkészképzésről és képesítésről szóló szabályzatot elfogadja és életbe lépteti, a lelkészképesítő-bizottságban a királyhágómelléki egyházkerület képviselőjével S u l y o k István püspök urat és C s e r n á k Béla egyházkerületi lelkeszi főjegyzőt bizza meg.

18-b. szám. Az Igazgatótanács tárgyalta a kisebbségi minisztérium 570—1939. sz. leiratát az egyházi adók behajtása tárgyában, amelyet nem vehetett tudomásul, mert az abban foglalt indok a birói gyakorlat szerint nem állja meg a helyét. Tekintettel arra, hogy az egyházi adóknak közadók módjára való behajtása ügyében a vallásügyi, ill. a pénzügyi minisztérium jogosult intézkedni, s a vallásügyi minisztérium az e tárgyban megtett felterjesztésre még nem válaszolt, ennél fogva az Igazgatótanács felkérte az egyházkerületi elnökséget, hogy a vallásügyi minisztériumot sürgesse meg, esetleg személyes közbenjárás folytán kedvező elintézésről eszközöljön ki; amennyiben pedig a vallásügyi minisztérium elutasító álláspontra helyezkednék, az egyházkerületi Igazgatótanács kimondta, hogy közigazgatási contenciós keresettel él és a keresetnek kellő időben való benyújtására az egyházkerület elnökségét megbizta.

Tudomásul szolgál.

18-c. szám. Az Igazgatótanács tárgyalta a közalapszórványmissziói bizottság jelentését, hogy a közalap 1938 évi számadását megvizsgálta. Tőke-egyenleg 1937 dec. 31-én 198.300 lei. 1938 évi bevétel 119.352 lei, összes bevétel tehát 317.652 lei. Ebből kiadás missziói segélyekre 98.365 lei. Tőke-egyenleg 1938 dec. 31-én 219.487 lei.

Tudomásul szolgál.

18-d. szám. Az Igazgatótanács tárgyalta a közalapszórványmissziói bizottság jelentését, hogy az 1938 évi számadás elkészítését az késleltette, hogy a nagykárolyi egyházmegye a püspöki hivatal többszöri sürgetésére csak 1939 márc. 27-én küldte be a közalapszórványmissziói pénztár 1938. évi számadását, a számadásban feltüntetett 8202 lei számadás szerint 1939 márc. 25-én tétetett kiadásba, az egyházkerületi pénztárba azonban az még április elsején sem érkezett be: a pénzt, a püspöki hivatal távirati sürgetésére, a nagykárolyi egyházmegye esperese fizette be április 7-én. Az Igazgatótanács a bizottság jelentése és javaslata alapján — miután a nagykárolyi egyházmegye közalapi elszámolásánál nem első ízben tapasztaltatott szabálytalanság — megbizta az egyházkerületi elnökséget, hogy úgy a nagykárolyi egyházmegye közalapszórványmissziói pénztárosa: Veress László, valamint a nagykárolyi egyházmegye esperese: Gönczy Sándor ellen közigazgatási uton vizsgálatot rendeljen el; a vizsgálat során állapíttassa meg a nagykárolyi egyházmegye minden egyházközségét illetően, hogy a közalap 1938 évi számadásában feltüntetett összeget az egyházközség kinek a kezeihez és mikor fizette be; a beszedett járulékokat ki kezelte, hol kezelte és a beszedés után miért nem szolgáltatotta be az egyházkerületi pénztárba; a számadásban 1939 március 25-én kiadásba hozott 8202 Lei hogyan kerülhetett kiadásba, mikor az egyházkerület pénztárába nem küldetett be és csak távirati sürgetésre fizettetett be 1939 április 7-én? Miért teljesítette ezt a befizetést az esperes és miért ilyen későn? Megbizta az elnökséget azzal is,

hogy a vizsgálat eredményéhez képest az esetleges további intézkedéseket is megtegye.

Tudomásul szolgál.

18-e. szám. Az Igazgatótanács a közalapszórványmissziói bizottság jelentése alapján az egyházkerület 48—1938. sz. határozata szerint a mezőtelegdi egyház kérelmére visszamenőleg 703 lei járulékot, 77 lei késedelmi kamatot, összesen 780 leit törölt.

Tudomásul szolgál.

18-f. szám. Az Igazgatótanács jelenti, hogy a közalap 1939 évi kivetését a közalapszórványmissziói bizottság a következőképen állapította meg: bánsági egyházmegye 9471 lei, bihari egyházmegye 30.766 lei, érmelléki egyházmegye 23.809 lei, nagybányai egyházmegye 25.000 lei, nagykárolyi egyházmegye 15.759 lei, nagyszalontai egyházmegye 24.640 lei, összesen 129.445 lei. A járulék beszedését illetőleg a szükségeshez képest intézkedett.

Tudomásul szolgál.

18-g. szám. Az Igazgatótanács jelenti, hogy a közalapszórványmissziói bizottság az 1939. évre a következő missziói segélyeket állapította meg:

Bánsági egyházmegye:

Bégamonostor lelkésznek	8.000
Karánsebes lelkésznek	10.000
Nagylak lelk. 5.000	
egyh. 5.000	10.000
Orsova imaház bérére	2.000
Valkány egyháznak	12.000

Bihari egyházmegye:

Derna-Tataros gondozásért	
pusztaujlaki lelkésznek	3.000
Nagyvárad-Össi s. lelk.-nek	6.000
Rév lelkésznek	1.000
Várad-Less	3.000

Érmelléki egyházmegye:	
Érábrány lelkésznek	2.000
Nagybányai egyházmegye:	
Esperes utján	6.000
Nagybocskó lelkésznek	3.000
Nagytarna lévitának	4.000
Nagykárolyi egyházmegye:	
Bere lelkésznek	1.000
Nagyszalontai egyházmegye:	
Borosjenő lelkésznek	5.000
Borossebes „	2.000
Csermő „	1.500
Kisjenő „	3.200
Magyarcséke „	6.000
Tenkeszéplak-kisháza lévitának	8.000
Vadász lelkésznek	
Simonyifalváért	4.000
Özv. Vidits Jánosné követelésé- nek kiegyenlítésére	1.867
Összesen : Lei	102.867

Tudomásul szolgál.

18-h. szám. Az Igazgatótanács a közalapszórvány-missziói bizottság jelentése alapján tárgyalás alá vette a 34-1938 sz. közgyűlési határozattal eléje utalt kérvényeket. Özv. Torday Jánosné kérését nem találta indokoltnak, mert a karánsebesi missziói szolgálatokat a kegyeleti idő alatt az egyházkerület terhére látták el. Saszet Győző kisnyégerfalvai lévita más alpból nyert segélyt. A tenkeszéplak-kisházai lévita a Baldácsy-alpból nyert pótlást. Özv. Vidits Jánosné kérelmét méltányosnak találta és részére 1938 jun. 6—1938 aug. 1-ig terjedő időre 1.867 leit állított be a költségvetésbe, mint a segély esedékes részét.

Tudomásul szolgál.

18-i. szám. Az Igazgatótanács a közalapszórvány-missziói bizottság előterjesztése alapján utasította nagybányai egyházmegye elnökségét, hogy ha Takács Lajos nagybocskói missziói lelkész még nem adta volna be kérvényét nyugdíjaztatása iránt, a nyugdíjaztatás iránti eljárást haladéktalanul indítsa meg.

Tudomásul szolgál.

18-j. SZ. Az Igazgatótanács a közalapszórvány-missziói bizottság előterjesztése alapján felhívta a nagyszalontai egyházmegyét, hogy a vadászi helyzetet vizsgálja meg és amennyiben úgy találja, hogy Simonyifalva a lelkigondozásával járó teher átvételére elég erős, a megszervezés munkáját haladéktalanul indítsa meg.

Tudomásul szolgál.

18-k. SZ. Az Igazgatótanács a közalapszórvány-missziói bizottság előterjesztése alapján a nagybányai egyházmegyét felhívta, hogy a nagybocskói missziói lelkészségben a normális állapotokat sürgősen állítsa helyre.

Tudomásul szolgál.

18-l. SZ. Az Igazgatótanács a közalapszórvány-missziói bizottság javaslatára foglalkozott a közalapi járulék felemelésének kérdésével, de ez ügyben a döntést az egyházkerületi közgyűléstől várja.

Tudomásul szolgál.

18-m. szám. Az Igazgatótanács tárgyalta Zabány Sándor aradi Mosóczy-telepi egyháztag felebbezését a szalontai egyházmegye közgyűlésének 19—1938. sz. határozata ellen és a szalontai egyházmegyét utasította, hogy az ügyet érdemben tárgyalja le.

Tudomásul szolgál.

18-n. szám. Az Igazgatótanács tárgyalta az arad-Mosóczy-telepi protestáns körnek felebbezését a szalontai egyházmegye 18—1938. sz. határozata ellen s a szalontai egyházmegyét új eljárásra utasította.

Tudomásul szolgál.

18-o. szám. Az Igazgatótanács tárgyalta a belényesujlaki egyházközség presbitériumának felebbezését a nagyszalontai egyházmegye közgyűlésének a Tóth Miklós tanító megerősítését megtagadó 9-b—1938. sz. határozata ellen s a felebbezést elutasította és a nagyszalontai egyházmegye fenti számú határozatát jóváhagyta.

Tudomásul szolgál.

18-p. szám. Az Igazgatótanács a Nyugdíj- és Özvegy-, Árva- Gyámintézet Alapszabályát a Végrehajtó-Bizottság 1939 ápr. 20-i ülésében hozott határozatoknak, valamint az egyházmegyéből felterjesztett javaslatoknak figyelembe vételével megállapította, kinyomatta és a tagoknak megküldeni rendelte.

Közgyűlésünk az Igazgatótanács által elfogadott és kinyomatott Nyugdíj- és Özvegy-, Árva- Gyámintézet Alapszabályt jelen gyűlésének jegyzőkönyvéhez csatolni rendeli.

19. szám. Nyugdíjintézeti végrehajtó-bizottság egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti a nyugdíj- és özvegy- árva gyámintézet 1938—1939. költségvetési év *zárszámadását* és azt maga részéről is elfogadásra ajánlja, miután számvizsgáló-bizottság a számadást minden tekintetben helyesnek és rendbenlevőnek találta.

1. Egyházkerületi közgyűlésünk a számvevői és vizsgálóbizottsági jelentéséből megnyugvással állapítja meg, hogy a nyugdíjintézet ügykezelése kifogástalan, rendes volt és hogy ennek következtében a zárszámadást a végrehajtó-

bizottság jóváhagyta. Ennek következtében közgyűlésünk a nyugdíjintézet 1938—1939. költségvetési év zárszámadását maga részéről is tudomásul veszi, jóváhagyja és a pénztárnoknak a felmentvényt a szokásos fenntartással megadja. Megelégedéssel veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy a költségvetési év bevétele minden fennakadás nélkül fedezte a kiadásokat, sőt tekintélyes összeg jutott tőkegyarapodásra is, úgy, hogy azáltal az előző évben előállott kiadási többlet fedezetet nyert.

2. Közgyűlésünk tudomásul veszi, hogy a nyugdíjintézet vagyona a költségvetési év végén 8,475,427 Lei volt, nem számítván ebbe az összegbe a 959,752 Lei kimutatott hátralékot.

3. Közgyűlésünk a hátralékok beszédese érdekében elrendeli, hogy azok az érdekelt nyugdíjintézeti tagok az alapszabály 7. §-a értelmében bármilyen címen kifizetésre kerülő összeg terhére késedelem nélkül számoltassanak el. Ugyanakkor felhívja az érdekelt egyházközségeket tartozásaik azonnali rendezésére, míg annak elmulasztása esetén alkalmazza az alapszabály előbb említett paragrafusát az egyházközségek adósságának rendezése érdekében a nyugdíjintézeti tagokon keresztül:

4. Közgyűlésünk nem teheti magáévá azon több oldalról megnyilvánult óhajt, hogy a nyugdíjas lelkészeknek és özvegyeknek ellátmánya havonként utaltassék ki, mert az maga után vonná a jelenlegi nyilvántartási rendszer teljes átdolgozását, de meg kellene változtatni az alapszabály 21-ik paragrafusának idevonatkozó rendelkezését is.

5. Közgyűlésünk nyomtatékosan fel-

hívja az esperesi hivatalokat, hogy az egyházközségek az alapszabályban előirt lélekszámonkénti 10 banis minimális perselypénzt szolgáltatassák be.

20. szám. Nyugdíjintézeti végrehajtó-bizottság egyhker. közgyűlés elé terjeszti a nyugdíjintézet 1940—1941. költségvetési év költségelőirányzatát. A költségvetési előirányzat szerint a nyugdíjintézeti tagok összjövedelmének, — tehát az államsegélyt is beleértve, 10 százaléka iratott elő tagdíj címen, miután az előrelátható szükségletek azt megkövetelik.

Egyházkerületi közgyűlésünk a végrehajtó-bizottság előterjesztése alapján a nyugdíjintézet 1940—1941. költségvetési év költségelőirányzatát a tagok összjövedelmének, tehát helyi és államsegély után 10 százalékos tagdíjelőírás figyelembevétele mellett, 3,253,881 Lei összbevételi, 2,928,380 Lei összkiadási főösszegekkel és 330,501 Lei várható költségvetési felesleggel elfogadja. Közgyűlésünk kihangsúlyozza, hogy a költségvetés összeállítása a legnagyobb körültekintéssel történt, különös figyelem fordított a várható terhek fedezésére, ami egyrészt a tanítói kar számottevő tagjainak a szolgálati évek visszamenőleges betudásával, másrészt pedig ugyancsak a tanítói kar jó néhány tagjának kényszernyugdíjazásával a nyugdíjintézetre nehezedik.

21. szám. Nyugdíjintézeti végrehajtó-bizottság jelenti közgyűlésünknek, hogy egyrészt Csathó Jenőné bizottsági tagnak kényszernyugdíjazás folytán történt lemondása következtében, másrészt pedig az alapszabály 28-ik paragrafusában foglalt rendelkezés szerint, a bizottság két tanítói, egy tanári és központi főtisztviselői taggal kiegészítendő és kéri a közgyű-

lést, hogy a bizottsági taghelyeket választás útján töltsé be.

Egyházkerületi közgyűlésünk az alapszabály 28. §-ban foglalt rendelkezés szerint a tanítói kar képviselőjében Kiss Béla nagyváradi ig.-tanítót, Kósa Károly ottományi tanítót, a tanári kar képviselőjében Ligeti Imre szatmári főgimnáziumi igazgatót és végül a központi tisztviselői kar képviselőjében Kursinszky Kálmán tanügyi előadót megválasztja a végrehajtó-bizottság tagjai közé.

22 szám. A bihari, érmelléki és nagybányai egyházmegye tanítói értekezlete azzal a kéréssel fordult végrehajtó-bizottság útján az egyházkerület közgyűléséhez, hogy a tanítói kar részére időközben folyósított államsegély után leróvott *10 százalék nyugdíjintézeti tagdíj* járulék fizetessék vissza és a további *levonás szüntessék be*.

Egyházkerületi közgyűlésünk arra a körülményre tekintettel, hogy az alapszabály 12. §-nak 3. bekezdésére való hivatkozással 64 olyan tanító kérte előző szolgálati éveiknek betudását, akiknél ez az idő személyenként 6—11 évet jelent, továbbá figyelemmel arra is, hogy a tanítói kar tagjai közül kényszernyugdíjazás folytán már 1940. évi január hó 1-vel többen nyugdíjaztatnak, aminek következtében a nyugdíjintézetre nagyobb kötelezettségek hárulnak: — közgyűlésünk a tanítói értekezletek kérelmének helyt nem adhat és a nyugdíjintézet zavartalan teherviselése érdekében továbbra is fenntartja a folyó évben már folyósított államsegély után eszközölt 10 százalékos tagdíj levonást.

23. szám. A nyugdíjintézeti alapszabály 2. §-nak b) pontja elrendeli, hogy az egyházközségek önálló énekvezérei kötelesek a nyugdíjintézet kötelékébe belépni. E rendelkezés végrehajtása érdekében elnökség bekérte az egyházmegyei esperesi hivataloktól a jelenleg szervezett állásokban működő énekvezérek díjleveleit, hogy azoknak átvizsgálása alapján megállapítható legyen, vajjon a törvény betartása mellett adták-e ki presbitériumok a díjleveleket, azok jóváhagyattak-e a felettes egyházi hatóságok által, értékük megüti-e a közgyűlés által előirt 24,000 Lei évi minimumot s végül, hogy ezekben az állásokban működő kántorok rendelkeznek-e az E. T. I. t. c. 131. §-ban előirt képesítésekkel?

E körülmény figyelembe vételével vizsgáltatott át a szalárdi, szatmári, szatmárnémeti, szatmárhegyi, aranyosmeggyesi, apai, vetési, krasznaszentmiklósi, temesvári, aradi, gyantai, nagyszalontai önálló énekvezér állások beküldött díjleveleinek másolata.

Egyházkerületi közgyűlésünk a végrehajtó-bizottság előterjesztése alapján megállapítja, hogy ezidő szerint csak a temesvári és a nagyszalontai önálló kántori állásokban működő énekvezérek lehetnek tagjai a nyugdíjintézetnek, míg a többi díjlevelek alapján működő énekvezérek csak akkor vehetők fel a nyugdíjintézet tagjai sorába, ha az érdekelt egyházközségek presbitériumai igazolják, hogy az általuk kiadott díjlevelek a felettes egyházi hatóságok által jóváhagyattak, azoknak értéke legalább az évi 24,000 Lei jövedelmet megüti és hogy a működő énekvezérek valóban rendelkeznek azokkal a bizonyítványokkal, amiket az E. T. I. t. c. 131. §-a ebben az esetben előirt.

24. szám. Nyugdíjintézeti végrehajtó-bizottság jelenti, hogy a tanítói kar 57 évesnél idősebb tagjai

törvényes rendelkezések értelmében kénytelenek 1940. évi január hó 1. napjával nyugdíjba menni. Ennek következtében az 57 éves korhatárt túlélt tanítóknak szükségessé vált nyugdíjaztatásuk kimondása.

Egyházkerületi közgyűlésünk a végrehajtó-bizottság előterjesztése alapján Cseh Olga géresi, Karikás Sándor szatmári, Kálmán Etelka paptamási, Kocsis József berettyószéplaki, Könyvesné M. Erzsébet biharszentjánosi, özv. Lázár Mártonné nagyváradai, Matta Ferencné margittai és özv. Szatmáriné Kozicska Hermina nagyszalontai tanító nyugdíjazását 1940. évi január hó 1. hatállyal kimondja és részükre 44 százalékos jogosultság alapján évi 10,080 Lei nyugdíjat folyósít utólagos évnegyedi részletekben az állami adó levonásával, az alapszabály 21. §-a értelmében. Ugyanakkor elszámolásba téteti azon nyugdíjintézeti tagdíj tartozást, amely terhükre előíratott az eltöltött szolgálati éveknek 1927. évi január hó 1. napjáig terjedő időre visszamenőleg.

25. szám. Sass Kálmán érmihályfalvai lelkész előírt nyugdíjintézeti tagdíjának helyesbitése tárgyában felterjesztéssel élt és kéri, hogy a beterjesztett iratok alapján az egyházközségtől díjlevél szerint járó jövedelmét a valóságos helyzetnek megfelelően alapítsa meg közgyűlés és annak alapján rendelje el a nyugdíjintézeti tagdíj előírását.

Arra tekintettel, hogy Sass Kálmán érmihályfalvai lelkész a javadalmát képező földek hozadékának értékelését teszi észrevételezés tárgyává, figyelemmel továbbá arra is, hogy az iratok mellől hiányzik az esperesi vélemény, ennek következtében egyházkerü-

leti közgyűlésünk a felterjesztéssel mindaddig nem foglalkozhat érdemben, amíg az esperesi hivatal teljes részletességgel nem vizsgálja meg a folyamodásban foglalt adatok helyességét, éppen ezért közgyűlésünk az iratokat jelentéstétel végett megküldi az esperesi hivatalnak és érdemben csak azután foglalkozik az ügygel.

26. szám. Az érmelléki e. m. tanítói értekezlete kéri a nyugdíjintézeti alapszabály 2., 6., 7., 8., 9., 11. és 13. paragrafusainak módosítását.

Egyházkerületi közgyűlésünk arra a körülményre tekintettel, hogy a nyugdíjintézeti alapszabály módosított szövegét a f. évi május hó 30-án tartott igazgatótanács ülése az összes érdekelt testületek javaslatainak figyelembevételével tárgyalta meg és fogadta el, — nem kapcsolván ki ebből az érmelléki tanítói értekezlet annak idején beküldött javaslatait sem: — az újabb módosítást célzó javaslattal érdemben nem foglalkozik.

27. szám. Tárgyalta az érmelléki e. m. felterjesztése a nyugdíjintézeti alapszabály 14. és 19. §-nak módosítása tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk az alapszabály 14. §-nak 4. bekezdésében zárjelezett »9 paragrafus« törlését szükséges-telennek tartja, mert magától értetődik, hogy az özvegy akkor is igényt tarthat özvegyi ellátmányra, ha a férj 40 szolgálati év betöltése előtt halálozik el, az alapszabály 14. §-nak I. bekezdésében foglalt rendelkezés szerint.

Közgyűlésünk kénytelen napirendre

térni a 19. §. módosítását célzó javaslat felett is, nevezetesen, hogy az együttélési idő 5 évről kettőre szállíttassék le, mert a most érvényben levő alapszabály megszerkesztése és módosítása alkalmával ezt a kérdést illetékes bizottságok alaposan megtárgyalták és végeredményben arra a meggyőződésre jutottak, hogy az előbb említett időtartam beiktatása, a szerzett tapasztalatok alapján nagyon is indokolt volt.

28. szám Az érmelléki e. m. tanítói értekezlete kéri a nyugdíjintézeti alapszabály 2., 6., 7., 8., 9., 11. és 13. paragrafusainak módosítását.

Egyházkerületi közgyűlésünk arra a körülményre tekintettel, hogy a nyugdíjintézeti alapszabály módosított szövegét a f. évi május hó 30-án tartott igazgatótanács ülése az összes érdekelt testületek javaslatainak figyelembevételével tárgyalta meg és fogadta el, — nem kapcsolván ki ebből az érmelléki tanítói értekezlet annak idején beküldött javaslatait sem, — az újabb módosítást célzó javaslattal érdemben nem foglalkozik.

29. szám. Az érmelléki református e. m. felterjesztette jóváhagyás végett az e. m. tanítói gyámsegély egylet felszámolására vonatkozó határozatát.

Egyházkerületi közgyűlésünk az érmelléki tanítói gyám és segély egylet felszámolása tárgyában hozott e. m. közgyűlési határozatot tudomásul veszi azzal, hogy a felszámolásnál szigorúan és mindenben ragaszkodják az alapszabályban előírt rendelkezések betartásához.

30. szám. A nagyszalontai e. m. felterjeszti 17-b—1939 sz. határozatát, amely szerint az e. m. lelkészi értekezlet kéri, hogy a nyugdíjas lelkészek és özvegyek ellátmánya havi utólagos részletekben folyó-síttassék.

Arra való tekintettel, hogy egyházkerületi közgyűlésünk a nyugdíjintézet zárszámadása rendjén ez ügyben már állást foglalt, így ott hozott határozatával e felterjesztést elintézettnek tekinti.

31. szám. Pénzügyi bizottság közgyűlés elé terjeszti tudomásvétel és jóváhagyás végett a számvizsgáló-bizottság által is átvizsgált közigazgatási pénztár 1939. évi március hó 31-én lezárt számadását.

1. Egyházkerületi közgyűlésünk a pénzügyi bizottság javaslata alapján az egyházkerület alapjairól, nyilvántartási számláiról, hivatalos kiadványairól, ugyanint: vallástani kézikönyvek, kis- és nagybetűs zsoltár, ábécé, Arvaházi Képes Naptár, hivatalos lap, iratterjesztés, Református Jövő, iskolai és közigazgatási nyomtatványok címen kezelt számadásokat, végül a közigazgatási pénztárról készített zárszámadást, — tudomásul veszi, jóváhagyja és az egyházkerületi pénztárnoknak felmentést a szokásos fenntartással megadja.

2. A perselypénzek rendszeres beszolgáltatásának fokozottabb figyelemmel való kísérését egyhker. közgyűlésünk elrendeli és felhívja az esperesi hivatalokat, valamint az e. m. pénztárnokokat, hogy az idevonatkozó egyházkerületi közgyűlési határozatokat szigorúan tartsák szem előtt.

3. Közgyűlésünk a legnagyobb megütközéssel látja azt a nagyfoku nemtörő-

dömséget, ami a különböző címen előirt járulékok beszolgáltatása tekintetében az egyházközségek részéről megnyilvánul, s ennek következtében az érdekelt egyházközségek terhére, mindazon esetekben elrendeli a helyszini vizsgálatot, amely esetekben kétséget kizáróan tudott dolog, hogy nagyfoku hanyagság, vagy nemtörődömség lehet az oka annak, hogy egyes egyházközségek évről-évre tovább haladnak az anyagi pusztulás útján. Ugyanakkor kimondja közgyűlésünk, hogy a járulékok beszedése érdekében a legérellyesebben jár el a késedelmes egyházközségekkel szemben.

32. szám. Tárgyaltatott a tanügyi előadói állás végleges betöltése.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tanügyi előadói állásra Kursinszky Kálmán eddigi ideiglenes tanügyi előadót választotta meg egyhangulag és közgyűlésünk felhatalmazza az elnökséget arra, hogy részére 1939. évi december hó 1-től kezdődőleg a rendes tanácsosi fizetést folyósítsa.

33. szám. Pénzügyi bizottság előterjeszti a közigazgatási pénztár 1940—41 költségvetési év költség-előirányzatát elfogadás végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a közigazgatási pénztár 1940—41. költségvetési év előirányzatát a pénzügyi bizottság előterjesztése alapján 950.000 lei bevételi fő, 947.480 lei kiadási főösszegekkel és 2.520 lei előrelátható felesleggel elfogadja.

34. szám. Tárgyaltatott a pénzügyi bizottság által előterjesztett Református Jövő 1938. évi zárszámadása.

Egyházkerületi közgyűlésünk a pénzügyi bizottság előterjesztése alapján a Református Jövő 1938. évi december hó 31-ik napján lezárt számadását 433,738 Lei bevételi, 410,557 Lei kiadási főösszegekkel és 23,181 Lei évvégi felesleggel tudomásul veszi, ugyszintén azt is, hogy a lapkiadás forgótőkéje a 49,998 Lei előfizetési díj hátralék figyelembe vétele mellett 506,573 Lei volt.

35. szám. Pénzügyi bizottság előterjeszti a Református Jövő 1940. évi költségvetési előirányzatát.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Református Jövő 1940. évi költségvetési előirányzatát a pénzügyi bizottság előterjesztése alapján 423.500 Lei előrelátható összbevételi és 415.190 Lei összkiadási és 8.310 Lei remélhető felesleggel jóváhagyja.

36. szám Targyaltatott a vetési egyházközség felterjesztése 22.200 Lei hátralékos kulturadó elengedése tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlés a vetési egyházközség presbitériumának kérelmével mindaddig nem foglalkozhat, amíg a nagybányai egyházmegye esperesi hivatala a pénzügyi bizottság 1937. évi október hó 26-ik napján hozott határozatának megfelelően nem intézkedik és az egyházközség anyagi helyzetének bevizsgálásáról szóló esperesi jelentés, be nem érkezik.

Ugyanakkor közgyűlésünk kötelezi a vetési egyházközség presbitériumát arra, hogy járulék-tartozásának törlesztését haladéktalanul kezdje meg.

37. szám. A nagybányai e. m. felterjeszti az erdődi fiókegyház hátralékos járulékainak törlése tárgyában hozott pártoló határozatát.

Egyházkerületi közgyűlésünk arravaló tekintettel, hogy a fennálló rendelkezések szerint fiók és leányegyházak egyaránt kötelesek részüket kivenni magasabb szempontok figyelembe vételével az egyház felsőbb igazgatásának teherviseléséből: — az erdődi fiókegyház közigazgatási járulék és zsinattartási költség címen fennálló tartozását nem engedheti el. De hogy a nagymérvű lélekszám-apadás miatt a fiókegyház nehéz anyagi helyzetén segítsen, közgyűlésünk az 1939. évi április hó 1-én kulturtaxa hátralék címen mutatkozott 1.758 lei és tanulmányi segély hátralék címen nyilvántartott 982 leit törli a fiókegyház terhéről azzal a határozott feltevéssel, hogy már a f. költségvetési évben előirt összes járulékokat a közigazgatási és zsinattartási költség hátralékkal együtt a f. költségvetési év végéig beszolgáltatja.

38. szám. A nagybányai e. m. felterjesztette az erdődi fiókegyház lélekszám kiigazítása tárgyában hozott 35—1939. sz. határozatát.

Egyházkerületi közgyűlésünk arravaló tekintettel, hogy a nagybányai e. m. közgyűlése hivatalosan igazolta az erdődi fiókegyház 140 lélekszámát, elrendeli, hogy a fiókegyház nyilvántartási lapján az eddigi 303 lélekszám 140-re helyesbítessék és az előirt járulékok már az 1939—40. költségvetési évben ennek megfelelően igazittassanak ki.

39. szám. A bánsági e. m. felterjeszti az egyházi vagyon és pénzkezelés tárgyában hozott 53—1939 sz. határozatát.

Tekintettel arra a körülményre, hogy az egyházkerület közgyűlése 43—1936. sz. alatt hozott határozatában már 1937. évi január hó 1-től kezdődőleg elrendelte mindazon egyházi hivatalos nyomtatványok előállítását és raktáron tartását, amelyek az egyházközségek vagyonkezeléséhez és igazgatásához szükségesek, — és azokat egyházközségeink rendszeresen használják is, így egyházkerületi közgyűlésünk újabb intézkedés megtételét nem látja szükségesnek már csak azért sem, mert közigazgatási nyomtatványaink a kor követelményeinek megfelelően adatnak közre. Az idők folyamán legfeljebb olyan pénztárivek bevezetése vált szükségessé, amelyben a számadó gondnokok az egyházközségek bevételi és kiadási tételeit időrendi sorrendbe bevezethetik. Ennek megszerkesztésével és közrebocsátásával a püspöki hivatal gazdasági ügyosztálya megbizatik.

Ami pedig az e. m. által felterjesztett vagyon és pénzkezelési szabályrendelet-tervezetet illeti, — miután az ugyszólván az érvényben levő közigazgatási nyomtatványok rendszeres kezelésének magyarázatát adja, ami gyakorlatilag egyházvezetőink előtt teljesen ismeretes, így közgyűlésünk annak külön szabályrendeletben való lefektetését nem tartja szükségesnek.

40. szám. A nagyszalontai e. m. közgyűlése felterjeszti 17-a—1939. sz. határozatát a lelkeszi államsegély elszámolásával összefüggő levonások tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk arravaló tekintettel, hogy a püspöki hivatal eddig is minden alkalommal csakis olyan követeléseket tett elszámolásba, amelyek vagy közgyűlési határozat, vagy alapszabály-rendelkezés szerint már esedékessé váltak és a tartozások többszöri püspöki felhívásra sem nyertek kiegyenlítést, ennélfogva az egyházkerület, továbbá intézményeinek igazgatása és hozott határozatainak teljesítése érdekében kénytelen az eddigi rendszert fenntartani, annál is inkább, mert azoknak figyelmen kívül hagyása a legnagyobb zavarokat idézhetné elő.

Ha pedig a lelkészi kar mentesíteni óhajtja magát az esedékessé vált tartozások levonása szerinti elszámolásától, közgyűlésünk ennek megoldási módját csakis abban látja, ha a lelkészi hivatalok vagy érdekelt lelkészek az esedékessé vált összegeket, vagy a megrendelt küldemények ellenértékét postautalványon előzetesen beküldik.

41. szám. Az orsovai ref. leányegyház s az orsovai ágostai egyház között az orsovai ref. leányegyház igényei rendezése s a telekkönyvi helyesbítése tárgyában létrejött az egyházkerületi ügyész által írásba foglalt egyezségi okiratokat

eh.-k. jóváhagyja, jóváhagyási záradékkal ellátni csak akkor fogja, ha az orsovai ágostai egyház felettes egyházi hatóságai azokat jóváhagyják, mi okból azokat újból megküldi az ág. hitv. evangélikus egyházkerület elnökségének, kérve szives intézkedését azok jóváhagyása s záradékkal ellátva visszaküldése iránt.

Kilátásba helyezi ek., hogy amennyiben ezek az okiratok jóváhagyási zára-

dékkal ellátva visszaérkeznek, egyelőre eltekint a temető céljait szolgáló s az orsovai 670. és 473. számú betétekben felvett ingatlanokra az orsovai ref. leányegyház haszonélvezeti jogának bekebelezésétől.

Ami a betétek tulajdoni lapján foglalt bejegyzések kiigazítását illeti, felhatalmazza az egyházkerületi ügyészt arra, hogy az ágostai egyházkerület ügyészával érintkezésbe lépve állapodjanak meg a telekkönyvi hatósághoz beadandó kérvény legalkalmasabb szövegében s eszközöljék a telekkönyv tulajdoni lapján levő bejegyzés kiigazítását.

42. szám. Egeresi Sándor és társai feljelentése alapján büntügyi eljárás indult meg az érköbölkúti lelkész ellen, mert állítólag az egyházi adó tulságosan nagy. Ebben az ügyben az igazságügyi miniszter ur 88912—1939. számú rendelete alapján a nagyvárad kir. törvényszék elnöke 4240—1939. számú határozatával kiküldött vizsgálóbíró foganatosította a vizsgálatot. A vizsgálat akörül forgott, mennyi a kivetett egyházi adó, mennyit fordít az egyház abból az iskola s mennyit az egyház szükségleteire, milyen az adókulcs s tulságos nagy terhet viselnek-e az egyháztagok a felekezeti iskola fenntartásával. Az eljárás rendén hozott határozatot nem ismerjük.

Figyelemmel arra, hogy az Et. III. tc. 3., 19. §-ai rendelkezései szerint református egyházunknak autonomikus joga az egyházi szükségletek fedezése végett egyházi adót kivetni és behajtani, annak mértékét megállapítani s az egyházi adó ügyekben hozott határozatok ellen, amennyiben azok valamelyik egyháztagra sérelmesek, jogorvoslat csak az egyházi felsőbb hatóságok és bíróságok előtt szerezhető, a kultusztörvény 30. §-a a reformá-

tus egyház adókivetési jogát elismeri, sőt azt is elrendeli, hogy a kivetett egyházi adók behajtása végett az állami közegek segítsége is igénybevehető, az érköbölkúti presbiteriumnak joga volt az egyház tagjaira egyházi adót kivetni s a kivetett egyházi adót behajtani: az egyházkerületi közgyűlésünk felterjesztéssel él az igazságügyi miniszter urhoz s kéri, hogy hasonló panasz esetén méltóztassék egyházi főhatóságunkhoz fordulni a tényállás tisztázása s intézkedés megtétele végett, felterjesztéssel él a vallás és művészeti miniszter urhoz azzal a kéréssel, méltóztassék az igazságügyi miniszter urnál közbenjárni, hogy hasonló esetben a vallás és művészeti miniszter ur útján egyházi főhatóságunk intézkedéseit szíveskedjék igénybe venni.

43. szám. Ek. a nagykárolyi egyházmegye közgyűlése által a Bere és Csomaköz társegyházak között létrejött egyezség jóváhagyása tárgyában hozott 18—1939. számú határozatot a berei-csomaközi presbiterium együttes ülésében hozott 60—1939. számú határozatra is kiterjedően feloldja s arra utasítja a berei és csomaközi presbiteriumokat, hogy az Et. I. tc. 12. §-ának pontos betartása mellett egymásközi közigazgatási viszonyuk szabályozása kérdésében megállapítva az összes jogokat és kötelelességeket, melyek ebből a jogviszonyból származnak hozzon új határozatot, a megállapodást foglalja külön okiratba s ezt az egyezséget terjessze az egyházmegyei közgyűlés elé. Ebbe az okiratba befoglalandó lesz minden közigazgatási és vagyoni ügy, mely a társas-viszony folytán a jövőben a társ-egyház között felmerülhet s elintézésre várhat. P. o. lelkészválasztás, kántor-tanítóválasztás, lelkészi és kántori szolgálat, a javadalmak mennyisége, kiszolgáltatása, egyházi adózás, más egyházi terhek viselése.

Fel kellett a határozatokat oldani, új szabályszerű határozatok hozatalára s egyezségi okirat készítésére kellett utasítani az alsófoku egyházi hatóságokat, mert egyezségi okirat nem készült, nincs az iratok között, nincs tehát mit felülvizsgálni, de az előzően hozott s az egyházkerületi közgyűlés 59—1938. számú határozatával feloldott első és másodfoku határozat nincs az iratok között, már pedig a most felülbíralás alatt álló presbiteri határozat, csak a már feloldott határozat pótlására készült, azokkal tenne ki egy egészet, az összes kérdéseket nem öleli fel s így felülbíralásra nem alkalmas.

44. szám. Az Esperesi Kar jelenti, hogy a Tiszántúli Egyházkerület még nem küldte át a Baldácsy-alapítvány jövedelméből kerületünket illető részt, tekintettel azonban arra, hogy ez az összeg, amely mintegy 30.000 leu, lehet, kevés idő multával megérkezik az egyházkerület pénztárába, számbavette a beérkezett kérvényeket és azokat javaslatával a közgyűlés elé terjeszti. A kérvények a következők: A bányai egyházmegyéből: Bunyaszekszárd félig kész templomára, Fratélia építkezésre, Lippa kölcsönének törlesztésre, Nagylak költségvetési hiányának fedezetére, Pécska imaház-építésre, Hegyi Károly családi körülményeire, Valkány kerületi járulékainak törlesztésére. A bihari egyházmegyéből: Nagykakucs a lelkészi lak bekerítésére. Az érmelléki egyházmegyéből: Érábrány templom-építésre, Hegyközszentmiklós iskolai célokra. A nagybányai egyházmegyéből: Erdőd imaház renoválásra, Kakszentmárton parochiája renoválására, Kispaleske adósságtörlesztésre, Misztótfalu missziói célokra, Nagytarna épületeinek renoválására, Szatmárpálfalva iskolai célokra, Támásváralja építkezésre. A nagykárolyi egyházmegyéből: Dobra missziói célokra, Kaplony templomrenoválásra. A nagyszalontai egyházmegyéből: Magyarcséke, Kisháza, Kisnyégerfalva nagy

szegénységére tekintettel. Ezenkívül a nagybányai egyházmegye segélyre ajánlja az imaházat építő Gombás szórványt.

Az egyházkerületi közgyűlés a Baldácsy-alapítvány terhére a következő segélyeket szavazza meg:

a bányai egyházmegyében:

Fratélia paróchia építésre . . .	2.000
Pécska imaház építésre . . .	1.000
Bunyaszekszárd imaház építésre	2.000

a bihari egyházmegyéből:

Nagykakucs paróchia építésre .	1.000
az érmelléki egyházmegyéből:	
Érábrány templomépítésre . .	5.000
Hegyközszentmiklós iskolai célra	3.000

Nagybányai egyházmegyéből:

Gombás imaház építésre . . .	2.000
Kispeleske adósság törlesztésre	2.000
Kakszentmárton paróchia reno- válásra	2.000
Nagytarna épületjavításokra . .	1.000
Szalmárpálfalva iskolai felszere- lésre	3.000
Tamásváralja építkezésre . . .	1.000

Nagykárolyi egyházmegyéből:

Kaplony templomjavításra . . .	2.000
--------------------------------	-------

Nagyszalontai egyházmegyéből:

Kisháza levitának	1.000
Magyarcséke költségvetési szük- ségletekre	2.000

Összesen: Lei 30.000

Ha ezeknek a segélyeknek kifizetése után maradvány mutatkozik, azt a közgyűlés a Püspök ur rendelkezése alá bocsátja.

45. szám. Az Esperesi Kar foglalkozott azzal a tapasztalati ténnyel, hogy a díjlevelek terményjárandóságának megváltásánál a gyülekezetek és javadalmasok csak maguk között egyezkednek és mellőzik azt a régi jobb szokást, hogy minden ilyen egyezés jóváhagyás végett felterjesztendő a felsőbb egyházi hatósághoz. Az Esperesi Kar javaslatára

az egyházkerületi közgyűlés elrendeli, hogy ahol az egyházközség és az egyházi tisztviselő között a díjlevél terménybeli járandóságainak megváltását illetőleg egyezés jön létre, ott ez az egyezés minden esetben felterjesztendő az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűléshez jóváhagyás végett; az egyezés csak öt évre köthető meg és ha az egyházközségek és javadalmasok az öt év leteltével azt megújítják, akkor megerősítés végett ismét felterjesztendő a felsőbb egyházi hatóságokhoz.

Közgyűlésünk felhívja az espereseket, hogy a díjleveleket ebből a szempontból vizsgálják felül és ahol a gyülekezetek és javadalmasok között a díjlevelek terményjárandóságának megváltására vonatkozó egyezséget a felsőbb egyházi hatóságok nem erősítették meg, mert azok megerősítés végett fel sem terjesztettek, a szükséges intézkedéseket megtegyék.

46. szám. Egyházkerületünk lelkeszértekezletének I. hó 22-én tartott közgyűlése tárgyalta azokat a kebelbeli lelkeszek által előterjesztett sérelmeket,

amelyeket az által szenvednek, hogy a hatóságok rendeleteket adnak számukra istentiszteleti cselekmények végzésére, sőt mikor és hogyan végezésére is. Ezek a rendeletek pedig hitelveinkkel ellenkező istentiszteleti cselekményekre kényszerítik lelkészeinket és az E. T. I. tc. 143. §. e) pontjának és a lelkészi eskünek megszegésére. A lelkészi eskü ötödik bekezdése így szól: »egyházi és iskolai ügyekben egyedül törvényes felsőbbségem utasításait és rendeleteit fogadom el és teljesítem.« A fenti törvényszakasz pedig expressis verbis kimondja, hogy a lelkészek csak saját egyházi hatóságaik útján közölt rendelkezéseket teljesíthetnek és csak azon törvényes megkereséseket teljesíthetik a bírói, politikai vagy katonai hatóságok részére, amelyek az igazságszolgáltatás, vagy közigazgatási ügyekre vonatkoznak. Tehát kultuszunkban és liturgiális ügyekben egyedül csak egyházi főhatóságunk rendelkezhetik. Ezekből lelkészértekezleti közgyűlésünk elhatározta, hogy e sérelmes és mélyen bántó hatósági intézkedéseket a főt. és mélt. egyházkerületi közgyűlésnek bejelenti és kéri azok ellen a jogorvoslatot.

Egyházkerületi közgyűlésünk értesül lelkészértekezlete közgyűlése kéréséből, a világi hatóságoknak hitelveinket mélyen sértő és E. Törvényeinkkel ellenkező rendelkezéseiről és ezen rendelkezésekből kitetsző nagyfokú bizalmatlanságról lelkészi karunk ellen és elhatározza, hogy felkéri elnökséget a pontos adatok, okmányok feltárása mellett méltóztassék elnökségünk ez ügyben sérelmeinket feltáró és jogorvoslatot kérő memorandumot készíteni a magas kormányhoz, hogy ilyen nagyon fájó rendeletek kiadásától kiméltesse meg lelkészi karunkat, amelyik a hivatalos és törvényes rendelkezéseket és istentiszteleti cselekményeket hűséggel végzi és megtartja.

47. szám. A nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatala 695—1939. sz. a. felterjeszti Zabán Sándor és társai aradi egyháztagnak, a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 19—1939. sz. határozata ellen beadott felebbezését. A felebbezett egyházmegyei határozat jóváhagyta az aradi presbitérium 1938 aug. 5-én kelt azt a határozatát, amelyben Kovács Zoltán aradi vallástanító-lelkészt a Mosóczy-telepen végzendő lelkész szolgálattól eltiltja, mert így kívánja azt az egyház érdeke. Zabán Sándor és 96 társa szabályszerű időben beadott felebbezésében kéri közgyűlésünket e határozat megsemmisítésére és Kovács Zoltán vallástanító-lelkésznek a Mosóczy-telepen való soros szolgálata helyreállítására azon indoklással, mert Kovács Zoltán díjlevelében erre a szolgálatra is kötelezve van és nevezett semmiféle vétséget nem követett el, mely okot adhatna erre az eltiltásra.

Egyházkerületi közgyűlésünk mielőtt érdemben tárgyalná a felebbezést az ügyiratok visszaadásával felhívja a nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatalát, hogy Kovács Zoltán vallástanító-lelkész díjlevelét azokhoz csatolva, terjessze újból közgyűlésünkhöz.

48. szám. Tárgyaltatott Kovács Zoltán aradmosóczy vallástanító lelkész felebbezése a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés 18—1939. sz. az aradmosóczy templomépítő-bizottság elszámolása ügyében hozott határozata ellen.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés 18-1939 sz. határozatát jóváhagyja és a határozatnak megfelelő eljárás végett az iratokat a nagyszalontai egyházmegyének visszaküldi.

49. szám. Tárgyaltatott Horváth Pál várad-össi segédlelkész felebbezése a nagybányai egyházmegyei közgyűlés 19—1939. sz. határozata ellen, mellyel a nagybányai esperesi hivatal 375—1939. sz. a kisbábonyi, meghívás folytán elnyert lelkészi állásra vonatkozó működési engedély kiadását megtagadó végzését jóváhagyta.

Az egyházkerületi közgyűlés Horváth Pál segédlelkész felebbezésének helyt ad, a nagybányai egyházmegyei közgyűlés 19—1939. sz. határozatát megváltoztatja hivatkozással a E. T. II. tc. 34. §-ára és ennek folytán utasítja a nagybányai esperesi hivatalt, hogy felebbezőnek a kisbábonyi lelkészi állásra vonatkozó működési engedélyt (concessa) adja ki, miután a választás alá bocsátott pályázó részére megválasztása esetén az esperes a concessát nem tagadhatja meg.

50. szám. Tárgyaltatott a bihari egyházmegyei közgyűlés 13—1939. sz. Szabó Pál bihari lelkész javadalmi földei kisajátítása miatti kártérítése ügyében hozott határozata, mellyel a lelkész kérelmére hozzájárul mintegy 13 kat. hold egyházközségi földnek a lelkész által való használatához.

Az egyházkerületi közgyűlés a bihari egyházmegyei közgyűlés 13—1939. sz. határozatát megváltoztatja, Szabó Pál bihari lelkész iránti kérelmét elutasítja s egyben felhívja a bihari egyházközséget, hogy az állami igénybevétel folytán elszenvedett kára megtérítése iránti eljáráshoz feltétlen szükséges okmányokat az eljárás megindítása céljából a legrövidebb idő alatt mutassa be.

51. szám. A szórványmissziói munkáról összesítő jelentését felterjeszti a bányásági, bihari, érmelléki, nagybányai és nagyszalontai egyházmegye. Jelentést nem adott a nagykárolyi egyházmegye.

A bányásági egyházmegye közgyűlése a jelentés kapcsán bizalommal fordul az egyházkerülethez és kéri, hogy ne sokalja segélykérő egyházainak sorát és ismételt segélykiáltását. A bányásági egyházmegyében jóval több anyagi segítségre volna szükség, mint amennyit kérni merészelnék az egyes egyházak és lelkészek. A református lelkék ezrei vesznek el e nagy területen az intenzív lelki gondozás hiánya miatt, aminek főoka az anyagi fedezet elégtelensége. A bányásági egyházmegye az egyházkerület területének csaknem a fele és kimondottan szórványterület s e tekintetben alig hasonlítható össze a többi egyházmegyével. A 28—1939. sz. határozatában kimondta a bányásági egyházmegye, hogy szórványmissziói segédlelkészt állít be s ez állás fenntartásához évi 24.000 lejt biztosít. Ez összeget az egyházmegyei közigazgatási járu-léknak 1 lejjel való felemeléséből és adományokból hozza össze. Az állás fenntartásához ugyanakkora összeget kér az egyházkerulettől.

A bihari egyházmegye közgyűlése a jelentés kapcsán jelenti azt is, hogy a váradlessi helyzetet megvizsgáltatta. Miután a kiküldött bizottság megállapította, hogy a Váradless és Váradpósa között 1917-ben létrejött egyezség nem tartatik be, a váradpósai leányegyház nem működik; a váradpósaiak az egyházi teherviseléstől visszahúzódnak, egybehangzó vallomás szerint személyi okból; Hodor István lelkész munkálkodása sok kívánni valót hagy maga után: ennek következtében a birói eljárást úgy a lelkész reputációja, mint az egyházközség érdekében megindította. A bihari egyházmegye foglalkozott egy missziói lelkész beállításának a kérdésével is.

Az érmelléki egyházmegye Érabrányt segélyre ajánlja.

A nagybányai egyházmegye szükségesnek látja a szórványkérdés rendezését a közalap, továbbá a zsol-tár, a tankönyvek és egyéb nyomtatványok kiadásából

származó jövedelem terhére az egységes megoldását.

A Takács Lajos nyugalomba vonultával megüresedett nagybocskói missziói lelkészi állást olyan módon látja fenntarthatónak, hogy az egyházkerület a máramarosszigeti lelkész felügyelete és ellenőrzése mellett szervezzen egy segédlelkészi állást, a segédlelkész Nagybocskón lakjék és az egész máramarosmegyei missziót gondozza; fizetéséről az államsegély mellett az egyházkerület gondoskodik. Kitetszik a jelentésből az is, hogy a nagybocskói lelkészi lakást a nyugalomba vonuló lelkész bérbe adta az egyházmegye engedélye nélkül.

Kéri az egyházmegye, hogy az iratterjesztés és Református Jövő több ingyen példányt ajándékozzon a szórványoknak.

A nagyszalontai egyházmegye a magyarcsékei lelkész segélyét 8.000 leire emelni javasolja. A simonyifalvai fiókegyház ügyében pedig pártolóiag terjeszti fel a vadászi lelkésznek azt a kérését és javaslatát, hogy Simonyifalván lévő állás szerveztessék a gyülekezet által megajánlott 16.000 lei készpénz, 20 köböl gabona, a lelkész 2.000 lei adománya és 6.000 lei központi segély felhasználásával önálló munkakörrel és a sákramentumok kiszolgáltatásának jogával.

Az egyházmegyék szórványmissziói jelentésével kapcsolatban

1. Közgyűlésünk felhívja a nagykárolyi egyházmegyét, hogy jelentését 1939 december 31-ig püspöki hivatalba felterjessze és a jövőben azt a közalapi számadásokkal együtt felterjeszteni el ne mulassza ;

2. A bánági egyházmegyében folyó missziói munka felett elismerését nyilvánítja és a rendelkezésre álló szellemi és anyagi erők mértéke szerint mindenkor kész segítséget nyújtani ehhez a munkához ;

3. Méltányolja a bánági egyházmegye törekvését, hogy a szórvány-

missziói szolgálat nagyobb sikere érdekében egyházmegyei szórványmissziói segédlelkészi állást akar létesíteni, de úgy erről, mint a bihari egyházmegyének sok részben hasonló javaslatáról mindaddig nem tárgyalhat az egyházkerületi közgyűlés eredményesen, míg részletesen kidolgozott tervet nem terjesztenek fel közgyűlésünk elé ;

4. A nagybányai egyházmegye felterjesztéséből nem világlik ki, hogy a szórványgondozás milyen irányu megoldására gondol, ennek következtében felhívja, hogy elgondolását, álláspontját, határozottabb formában fogalmazza meg, szem előtt tartván, hogy az egyházkerületnek az énekeskönyvekből, s tankönyvekből befolyó jövedelme más nagyfontosságú célokra van lekötve ;

5. Megkönnyebbüléssel fogadja Takács Lajos nagybocskói lelkész nyugalmabavonulását, de megbotránkozással hallja, hogy a lelkészlakást az egyházmegye engedélye nélkül bérbe adta, ennél fogva utasítja az egyházmegyét, hogy a lelkészlakás kiürítéséről, ha kell birói uton is, haladéktalanul gondoskodjék ;

Felhívja az esperest, hogy sürgősen jelentse a püspöki hivatalnak, megvizsgáltatta-e a nagybocskói templom állapotát, hogy milyen renoválási munkára volna szükség a templom jókarba helyezése végett ;

Kimondja a Közgyűlés, hogy a nagybocskói missziói egyházban lehetőleg rendszeres lelkész beállítását tartja helyénvalónak, egybehangzóan az e.-m. 33—1935. sz. határozatával ; felhívja tehát az egyházmegyét, hogy e jelentős missziói pont újjászervezése, az államsegély biztosítása céljából, figyelemmel az 56—1936. egy-

házkerületi határozatra és az esperesi hivatalhoz 1938 nov. 24-én 8675. sz. a. leküldött, s a vármegye prefectusa által is hitelesített összeírások felhasználásával gondoskodják a nagybocskói missziói körzetben lakó református családok és családtagok számának hiteles kimutatásáról, készíttessen kimutatást a missziói körzetben lakó egyháztagok vagyoni állapotáról, teherbíró képességéről; állapítsa meg, hogy mennyi terhet vállalnak az egyháztagok: készíttesse el a missziói körzet normál költségvetését úgy a személyi, mint a dologi szükségletek és a remélhető bevételek szigorú számbavételével; és a gondosan előkészített előmunkálatok alapján az egyházmegye tegyen javaslatot a missziói lelkészi állás segélyezésére; állapítsa meg azt is, hogy a lelkész a nagyobb szórványokat mikor, hányszor köteles fölkeresni;

hogy Nagybecskó e kérdések rendezéséig se maradjon lelkipásztor nélkül, felkéri közgyűlésünk Püspök urat, hogy a misszióba egy segédlelkészt rendeljen ki, akinek javadalmazásáról gondoskodni sziveskedjék;

6. a nagyszalontai egyházmegye felterjesztését megvizsgálva, közgyűlésünk azt állapította meg a vadászi lelkész Simonyifalvára vonatkozó jelentéséből, hogy abban csak arról van szó, hogyha a Simonyifalván található adófizetőkre a vadászi adókulcsot alkalmazzák, akkor lenne a fiókegyháznak az a bevétele, amit az egyházmegye már úgy említ, hogy azt a gyülekezet ajánlotta meg. Az iratokból mindenestre megállapítható, hogy Simonyifalva elég erős a lelki gondozásával járó teher átvételére, közgyűlésünk tehát felhívja az egyházmegyét,

hogy a szervezés munkáját haladéktalanul indítsa meg;

a magyarcsékei lelkész segélyének fölemelésére vonatkozó javaslatot a közalapszórványmissziói bizottsághoz utalja.

52. szám. A közalapszórványmisszió bizottság javasolja, hogy az egyházkerületi közgyűlés a közalapi járulékot oly mértékben emelje, hogy az évi járulék az emelkedő szükségletet fedezze.

Közgyűlésünk áthatva a szórványmissziói munka egyház és népmentő nagy jelentőségétől a közalapi járulékot az 1940 január 1-ső napjától számított hatállyal lélekszám után 1 leuban állapítja meg és rendeli, hogy az 1940. évi közalapi járulékot az egyházmegyei és egyházkerületi közalapszórványmissziói bizottságok már eszerint írják elő.

Közgyűlésünk tudatában annak, hogy e teher emelése nehéz időben éri egyházközségeinket, felhívja az egyházmegyéket, hogy az esperesi látogatás alkalmával az egyházlátogató küldöttség minden gyülekezetben istentiszteletet tartson, ennek idejét a lelkész az előző vasárnapon meghirdesse, az istentiszteleten pedig a küldöttek hívják fel a gyülekezet figyelmét a szórványokban lakó református magyar testvéreink lelki gondozásának parancsoló kötelességére, buzdítsák az egyháztagokat, hogy a szórványmisszió céljaira áldozatokat hozzanak.

Ezenkívül az egyházközségek vendég lelkipásztorok bevonásával templomi ünnepeket tartsanak, amelyeken a szórványmisszió jelentőségét felmutatván az evangélium fegyverével hassanak oda, hogy közalapi járulékát minden gyülekezet évről-évre feltétlenül beszolgáltassa.

53. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk áthatva a missziói körzetekben folyó egyházépítő és nemzetmentő munka nagy jelentőségétől és szemelőt tartva, hogy e pásztori munka sikerének egyik feltétele a missziói lelkipásztorok megélhetésének biztosítása, kimondja hogy

a missziói egyházközség lelkészének fizetése évi 40.000 leinél, a lévita lelkész fizetése 32.000 leinél kevesebb nem lehet, ennél fogva az egyház-hatóságilag fölértékelt helyi javadalmat, befoglalva az egyházmegyei hozzájárulást és az esetleges államsegélyt, a fenti minimális összegig a közalapi pénztárból kiegészíti;

a dologi kiadásokat, például az istentiszteletek helyének, a lelkész lakásának fenntartását, a lelkész ellátását kiszállások alkalmával stb. a gyülekezetek viselik s ezek fedezetére csak rendkívüli indokolt esetekben adható közalapi segély;

az egyházmegyék a missziói egyházközségek megszervezésénél minden egyes esetben hatóság által is hitelesített kimutatásokban igazolják a szórványokban lakó református családok és családtagok számát, — gondoskodjanak az egyháztagok vagyoni állapotának és az általok vállalt egyházi tehernek hiteles összeírásáról, továbbá a missziói egyházközség normál költségvetésének és vagyonleltárának elkészítéséről; — szabályszerű egységben körvonalazzassák a szórványokban lakó egyháztagok jogait és kötelességeit s hogy a lelkész évenként hány-szor köteles meglátogatni az egyes szórványokat; — mindezeknek gondos felülbírálása után tegyék meg javaslatukat arra nézve, hogy a missziói egyházköz-

séget milyen mérvű fizetéskiegészítésre, vagy dologi segélyre ajánlják;

tegyenek javaslatot arra nézve is, hogy ez E. T. II. tc. 49. és 51. §. figyelembevételével kinek jogkörébe tartozzék a lelkészi állás betöltése.

54. szám. A váradlessi egyházközség megtartatása érdekében a bihari református egyházmegye 9—1937. sz. határozatában arra kérte az egyházkerületet, hogy a váradlessi egyház missziói egyházközséggé szerveztessék. Az egyházkerületi közgyűlés a kérelem elől nem zárkózott el, azonban végleges határozat hozatal előtt az egyházmegyét részletes jelentés tételre hívta fel. (69—1937.) Az egyházkerületi közgyűlés az egyházmegyének Váradlessről adott le-sújtó jelentésére tekintettel 54—1938. sz. határozatában utasította az egyházmegyét, hogy a váradlessi állapotokat vizsgálja meg. A bihari egyházmegye jelenti, (7—1939. sz. alatt) hogy az egyházmegye kiküldöttei megjelentek Váradlessen és megállapították, hogy a Váradless és Váradpósa között még 1917-ben létrejött egyezség nem tartatik be; a váradpósai szórvány nem működik mint leányegyház, az egyházi közteherviselés, valamint a lelkész fuvarjának ellátásától a váradpósaiak visszahuzódnak, egybehangzó vallo-más szerint: személyi okokból. A váradpósaiak és a szórványok lelki gondozása, a lelkész munkálkodása kívánnivalót hagy maga után. Az egyházmegyei közgyűlés utasította az egyházmegyei elnökséget, hogy a birói eljárást azonnal indítsa meg.

Az egyházkerületi közgyűlés meg-
ütközéssel veszi tudomásul a Várad-
lessen megejtett vizsgálat megállapításait
s tekintettel arra, hogy a bihari egy-
házmegye birói eljárást indított, Várad-
lessnek missziói egyházközséggé minősi-
tése felől mindaddig nem határoz mig
az egyházmegye által elrendelt birói el-
járás eredményét nem ismeri;

az iratokat azzal adja vissza az egyházmegyének, hogy az ügyet a missziói lelkészek javadalmát szabályozó egyházkerületi határozatban foglaltakra tekintettel gondosan készítse elő.

55. szám. A magyarcsékei református egyházközség kérelmét, hogy missziói egyházzá szerveztesék az egyházkerületi közgyűlés (57—1938.) véleményezés végett kiadta az Elnökségnek. Az egyházkerületi Elnökség utasítására a folyamodó egyházközség az 1939. okt. 20. és 24-én felterjesztett iratokban igazolta a szórványban lakó református lelkek számát, kimutatta az egyes családok vagyoni helyzetét teherbíró képességét s azt is, hogy jelenleg milyen egyházi terhet viselnek, foglalkozott azzal is az anyaegyház presbitériuma, hogy a lelkész mely szórványokban mikor és hányszor tartson istentiszteletet, becsatolja költségvetését, igazolja, hogy van temploma és lelkész lakása. Az egyházmegye a magyarcsékei ügyben 1939. augusztusi közgyűlésén határozott és természetesen nem ismerhette és így nem bírálhatta felül azokat az iratokat, amelyeket az egyházközség közvetlenül az egyházkerületre terjesztett fel.

Közgyűlésünk az iratokat leteszi a nagyszalontai egyházmegyéhez, azzal, hogy a magyarcsékei egyházközség kérését a missziói lelkészek javadalmát szabályozó egyházkerületi határozat rendelkezéseinek utmutatása és az adatok körütekintő megvizsgálása mellett beható gondal bírálja el és úgy tegyen részletes javaslatot.

56. szám. Az ujkisodai (Fratelia) egyházközség presbitériuma és közgyűlése kérte, hogy Ujkisoda missziói egyházzá minősíttessék, kérelmét a bánági egyházmegye 64—1937. és 29—1938. sz. határozatával pártolólág terjesztette fel. Miután az egyházkerü-

leti közgyűlés nem találta az ügyet kellőképen elkészítettnek, intézkedés végett kiadta az egyházkerületi Elnökségnek. Az egyházkerületi Elnökség addig is míg az ügy dülőre juthat gondoskodott a lelkész ideiglenes segélyezéséről.

Közgyűlésünk megnyugvással értesül arról, hogy az egyházkerületi Elnökség gondoskodott a frateliai lelkész ideiglenes segélyezéséről;

az ügy iratait leteszi a bánsági egyházmegyéhez azzal, hogy a kérést a missziói egyházközségekben szolgáló lelkészek javadalmát szabályozó egyházkerületi határozat utmutatása és az adatok körültekintő megvizsgálása mellett beható gonddal bírálja el és hiteles adatok alapján tegyen részletes javaslatot.

57. szám. A krassófüzesi egyházközség presbiteriuma és közgyűlése Krassófüzes missziói egyházközséggé minősítését kéri; a bánsági egyházmegye a kérelmet pártolólag terjesztette fel. Az egyházkerületi közgyűlés a kérvényt véleményezés végett kiadta az Elnökségnek. Az iratokból megállapítható, hogy a krassófüzesi egyházközség polgári hatóság által is hitelesített kimutatásokkal igazolja az anyaegyházban és a szórványokban lakó református családok és családtagok számát; a szórványokban lakók jogainak és kötelességeinek megállapítása a Krassófüzesen 1938 okt. 5-én tartott rendkívüli közgyűlésen megtörtént, ahol a határozathozatalban az anyaegyház képviselői mellett résztvettek a fiókegyházak és nagyobb szórványok küldöttei is, elkészítették az évi normál költségvetést is; a lelkészi állásnak van díjlevele, az egyházközségnek van temploma és lelkész lakása; nyilatkoztak a tekintetben is, hogy a lelkészi állás betöltése az egyházi főhatóság jogkörébe tartozzék; ezeket a határozatokat azonban a bánsági egyházmegye közgyűlése nem vette beható elbírálás alá, ennél fogva

közgyűlésünk az iratokat leteszi a bánsági egyházmegyéhez azzal, hogy a krassófüzesi egyház kérését a missziói egyházközségben szolgáló lelkészek javadalmát szabályozó egyházkerületi határozat rendelkezéseinek utmutatása és az adatok körültekintő megvizsgálása mellett beható gonddal bírálja el s úgy tegyen részletes javaslatot.

58. szám. Az ó-romániai református egyházmegye esperesi hivatala megküldi az 1938. évi esperesi jelentést, valamint az ó-romániai református egyházmegye Tanácsának a regáti misszióra vonatkozó határozatát, amely a misszió fenntartását egy a minden lélekre kirovandó évi 50 banis járulékkal gondolja megvalósíthatónak.

Egyházker. közgyűlésünk 17—1929, 53—1936. és 58—1938. sz. határozataival bizonyoságot tett arról, hogy az ó- királyságban élő magyar reformátusok lelki gondozásának intézményes biztosítását szíven viseli és 58—1938. sz. határozatát most is fenntartja.

59. szám. Tankönyvkiadó-Bizottság jelentése: Tankönyvraktárunk kezelte a következő kiadványainkat.

1. Nagybetűs zsoltár. Ennek forgalma a költségvetési év lezártáig aránylag csekély volt, mert hónapokon keresztül hiányzott a közönséges nagybetűs zsoltár s ez idő alatt csak különleges kiadványaink voltak forgalomban.

2. Kisbetűs zsoltár. Az elmúlt költségvetési évben a fogyás 4.000 darabnál több volt. Azt bizonyítja ez a szám, hogy ezen kiadványunk kelendősége nem csökken. Mivel a készlet 1939 április 1-én 5.600 drb. volt, előállhat a helyzet, hogy az új kiadásról még a legközelebbi ker. közgyűlés előtt gondoskodni kell.

3. A.B.C. A költségvetési év végéig a régi A.B.C. 57 drb. kivételével teljesen elfogyott, s ezt a marad-

ványt a szórványok közt szét is osztottuk. Az új 10.000 példányos kiadásból a költségvetési év végéig elfogyott 1.500 drb.

4. Vallástani kézikönyvek. Csaknem teljesen kifogytak a I., II., III., IV., V. o. vallástani kézikönyvek. Az ezekből megmaradt 204 drb.-ot ugyancsak szétosztottuk a szórványok közt.

Az I—II. oszt. vallástani kézikönyvet a forgalomból kivontuk. Helyette külön II. osztályos vallástani kézikönyvet adtunk ki az új tanterv szerint, s előkészítés alatt áll az I. osztályos új tanterv szerinti tankönyv. A III. és IV. o.-ban a régi tankönyv maradt használatban, csekélyebb jelentőségű átdolgozásokkal. Az V. osztályban azt a tankönyvet vettük használatba, amit az új tanterv szerint az 1940—41. iskolai évben a III. o.-ban kell használnunk, mert ez nagyjában megfelel a régi tanterv szerinti V. osztálynak.

Műszaki okokból sajnálatos, de elháríthatatlan késedelmet szenvedett a vallástani kézikönyvek kiadása és szétosztása. Ezeket a nehézségeket még október hóban leküzdöttük.

5. Konfirmációs Kátéból a költségvetési év végéig elfogyott 1760 drb. A készlet a szükségletet kb. két költségvetési évre, 1940 márc. 31-ig fedezi.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tankönyvkiadó-bizottság jelentését tudomásul veszi.

Az egyházkerületi elnökséget felhatalmazza, hogy az összes felmerülő szükségleteket új kiadványokkal fedezze, elsősorban a kisbetűs hangjegyes énekeskönyv új kiadását, ha ennek szüksége mutatkozik, elkészíttesse. Az ezen munkálatokkal felmerülő költségeket az elnökség a vonatkozó számlák készpénz-készletéből fedezheti, ennek híján jogában áll a nyugdíjintézettől a kiadás céljaira kölcsönt felvenni, s az adóslevelet aláírni.

60. szám. Segélyosztó-bizottságunk a rendelkezésre álló keretek között gondoskodott a theológusok, tanító és tanítóképző-intézeti növendékek, továbbá a lelkészek és tanítók különféle közép és felső iskolákba járó gyermekeinek segélyezéséről.

Tudomásul szolgál.

61. szám. Tanszerraktárunk a rendelkezésére álló szűk keretek között kénytelen volt arra szorítkozni, hogy az olyan iskoláknak, amelyek a forgalmi központtól távol esnek, közvetítse a megszerezhető tanszereket. Ugyancsak a tanszerraktár hatáskörébe tartozott a kebelbeli iskolák nyomtatványokkal való ellátása. Ez utóbbi alig elhárítható nehézségeket okozott. Elkésve kaptuk meg az új alaku anyakönyv mintát a minisztériumtól, s nem állott rendelkezésünkre a szükséges papirmennyiség. Annyit sikerült elérnünk, hogy a beiratkozásnál szükséges nyomtatványokat kellő időben elindítsuk, a többiekét sajnos csak kevesebb késedelemmel, de szept. 15-én valamennyi iskolának kiküldtük az összes nyomtatványokat.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tanszerraktár jelentését tudomásul veszi.

62. szám. A Nagyváradai Pótképesítő-bizottság előtt sikeres vizsgálatot tettek Bereczki Erzsébet, Fényi Piroska, Kovács Irén, Csukás Rozália, Gaál Margit, Szabó Katalin a nagyváradai r. kat. tanítónőképzőben képesítő vizsgálatot tett tanítónő jelöltek. A Szatmári Pótképesítő-bizottság előtt sikeres vizsgálatot tettek Balog Ilona, Csucs Sára, Máthé Ilona, Mészáros Anna, Nagy Anna, Nemes Sára, Papp Rozália, Puskás Ilona, Rajz Erzsébet, Szász Juliánna, Székely Anna, Török Emma.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vizsgálat eredményét tudomásul veszi és a vizsgálat letételét igazoló bizonyítvány kiadását engedélyezi.

63-a. szám. Bánsági em. 21. sz. a. felterjeszti tanügyi jelentését a református iskolák külső állapotáról, 22. sz. a. pedig jelentését az iskolák belső állapotáról.

Egyházkerületi Közgyűlésünk a jelentéseket tudomásul veszi s azok mintaszerű kiállításáért elismerését fejezi ki.

63-b. szám. Nagybányai em. 11-é. sz. határozatával névelmezés megakadályozására egyházkerületi Közgyűlés közbenjárását kéri.

Egyházkerületi Közgyűlésünk felkéri Püspök urat, hogy minden rendelkezésére álló törvényes eszközzel sürgesse a névelmezések orvoslását.

63-c. szám. A bihari egyházmegye 3-d. számú határozatával kéri az egyházkerületi Közgyűlést, hogy az állami elemi iskolai vallásoktatás intenzívebbé tételével illetékes helyen járjon közbe.

Egyházkerületi Közgyűlésünk az állami elemi iskolai vallásoktatás ügyében már fennebb határozott.

63-d. szám. Érmellék¹ em. 17-b. sz. határozatával kéri az egyházkerületi tanítói értekezlet összehívását és megalakítását.

Egyházkerületi Közgyűlésünk megállapítja, hogy jelen pillanatban az Egyházkerületi Tanítói Értekezlet összehívása nem volna célszerű az elemi iskolai új törvény következtében, mert ez a tanítói értekezleteket is újjá szervezi. Felkéri a Püspök urat, hogy e kérdést kísérje figyelemmel s alkalmas időpontban a Kerületi Tanítói Értekezlet összehívásáról gondoskodjék.

63-e. szám. Ermelléki em. 17-d. sz. határozatával felkéri az egyh.-ker. közgyűlést, hogy gondoskodjék a felekezeti iskolák részére román és magyar nyelvű tanterv kiadásáról.

Egyházkerületi Közgyűlésünk felkéri a Püspök urat, hogy ennek az érzékeny hiánynak a pótlását a minisztériumnál sürgesse.

63-f. szám. Az elemi iskolai egyházkerületi tanügyi előadói állás ügyében jelentésüket csak a nagybányai, nagykárolyi és ermelléki egyházmegyék küldték be.

Egyházkerületi Közgyűlésünk a kérdést függőben tartja, míg az összes egyházmegyék vonatkozó jelentései be nem érkeznek.

63-g. szám. Nagykárolyi em. 13. sz. határozatával jóváhagyás végett beterjeszti az egyházmegyei tanítói értekezleti ügyrendet.

Egyházkerületi Közgyűlésünk az ügyrend tárgyalását elhalasztja addig, amíg az új elemi iskolai törvény által a tanítói értekezletek számára keletkezett új helyzet a szabályzat kiadása és a gyakorlat útján tisztázódik.

63-h. szám. Bánsági egyházmegye 54. sz. határozatával felterjeszti a csávosi iskola segélykérését.

Egyházkerületi Közgyűlésünk a kérés elintézését az elnökség hatáskörébe utalja.

64. szám. Nagybányai em. esperese 834—1939. sz. a. előterjesztést tesz a tanítói államsegélyeknek a helyi kifizetésekbe való beszámításának szabályozásáról.

Egyházkerületi Közgyűlésünk a kérdésben már 1932. évi 21. számú határozat k. pont utolsó bekezdésben határozott. S ezt a határozatát most is fenn tartja.

65. szám. Egyházker. belmissziói-bizottság előterjeszti a következő évi jelentést:

Mint mikor az általunk ültetett fa, mely már megmutatta termését és abba a korba jutott, hogy joggal várhatjuk bő gyümölcsözését, de ahelyett, hogy reménységünket beváltaná, egyszerre napról-napra sinyleni kezd és mi csalódottan nézzük hervadó hanyatlását; ilyen hangulat és lelkiállapot lesz urrá rajtunk, ha egyházi életünk nagy reménységgel ültetett és féltő gonddal ápolt fájának mai állapotát szemléljük. Ma már abba a korba jutott, hogy nemcsak diszlenie és virágoznia, hanem gyümölcsökkel megrakottan kellene állnia. Belmissziói munkánk közel másfélévtizedes és az utóbbi évek óta azt látjuk, hogy évről-évre sinylik, hanyatlik. A belmissziói jelentőivek és az egyházm. előadók jelentései sötét színfoltokban, a csüggedés élettelen színébe mártott ecsettel festik meg a hanyatlás képét.

»Még mindig nem sok az eredmény.« A belmissziói élet és munka mennyire elakadt, elsekélyesedett, egyetlen kimagasló esemény sincs.« A jelentő ivenkben több a negatívum, mint a positivum« jegyzik fel megállapításaikat. Majd kutatnak az okok után és találgtják: »lehetnek személyi okai, de hitéleti és szociális okai is. Mindenesetre más és más oka az eredménynek és eredménytelenségnek.«

Ez utóbbi legáltalánosabb okául a külső akadályokat, hatósági közegek betiltó intézkedését hozzák fel. Az előző években már állandó volt emiatt a panasz, de az elmúlt esztendőknben még jobban szaporodtak, melyekmiatt még szigorubban tiltottak meg minden összejövetelt. A Püspök ur nyert ugyan miniszteri engedélyt, de ezt nem sikerült mindenütt érvényesíteni. E tekintetben legsúlyosabb a helyzet az érmelléki részben, a nagykárolyi és bihari egyházmegyében, de általában mindegyikben előfordul. Mig legjobb a nagybányai és a bászai egyházmegyében. E betiltásoknak

azonban az a következménye, hogy a szövetségek és egyesületek nem működnek.

I. A munka ágait tekintve legzavartalanabbul, sőt minden akadály nélkül lehet folytatni az iratterjesztést és családlátogatást, az összejövetelek közül a vasárnapi isk. munkát. Aránylag kevésbé tilalmazzák a nőszövetségi munkát, de már jobban az ifjusági, különösen az IKE működését és legnagyobb mértékben a Férfiszövetséget, de a legtöbb helyen ez anélkül sem működött. Az énekkarok gyakorló óráit is gyakran akadályozták, de e tekintetben most már kevesebb a panasz a jelentésekben. Sajnos, az ifjusági munka ott sem folyik azzal a lendülettel, mellyel pedig ezt mindenütt egyházunk és gyülekezeteink jövője érdekében végezni kellene. »A konfirmáció után szétrebbenek. A munkából kiállásnak tekintik, holott munkába állásnak kellene lennie.« E téren nagyon sivár képet mutat egyházmegyénk, jelenti az egyházkerületi belmissziói előadó. A »nő- és férfiszövetségekkel sem dicsekedhet — hangzik tovább a bús beismerés, pedig mennyi drága alkalom van a munkára.«

Ahol azonban van lelkesedés, ott még az akadályok ellenére is megtalálja a hit és a szeretet a módot a cselekvésre. Hála a megsegítő Istennek, a satnyulásnak indult fán is találunk még pompás gyümölcsöket, láthatunk szép eredményeket.

Ilyen igen sokféle a nőszövetségek áldásos szeretet-munkája, melyek közül kiemelkedik a szatmári Lorántfy Egyesület, mely a középiskolák fenntartásáért lankadatlan lelkesedéssel dolgozik és jelentős összeggel támogatja; a nagyváradi Lorántfy Egyesület, mely az Árvaházat tartja fenn. A nagyszalontai, melynek több mint 90.000 lei volt a bevétele, a temesvári, mely 100 iskolás-gyermeket ruházott fel. Az ifjusági alakulatok közül a nagyváradi és a szatmári leányszövetségek, melyek a nőszövetségek segítségével télen nagyszámu szegény iskolás-gyermeknek adtak ebédet, a nagyszalontai Férfiszövetség, mely téli szegénykonyhát tartott fenn, 285.000 ezer leit meghaladó összeget fordítva erre a célra és az erdőhegy-kisjenői alakulatokat, hol ugy a nőszövetségek, mint az ének-karnak magtár-alapja is van, az utóbbié 70 q búzával. A kisebb egyházak közül a pankotai emelkedik ki eleven belmissziói életével és nagyforgalmu iratterjesztésével.

Megelégedéssel jelentheti, hogy az elmúlt évről minden egyházmegyéből beérkeztek a jelentések, de sajnos nem mind-egyikből hiánytalanul. Így különösen az érmellékiéből, de főképen a nagykarolyiból, melyben 16 közül csak 9 küldött be jelentést.

	Vas isk.	tag	IKE	tag	Leánysz.	tag	Nőszöv.	tag	Férfisz.	tag	Énekkar	tag	Iratleri.	Család- látogat.
Bánsági e.-m.	19	1405	8	218	9	225	19	548	9	416	9	308	20	20
Bihari e.-m.	21	1407	8	123	8	207	13	428	7	50	9	218	30	29
Érmelléki e.-m.	19	1422	5	135	8	235	11	407	4	122	8	259	21	15
Nagybányai „	41	2114	21	508	16	313	37	1804	16	261	26	—	43	41
Nagykarolyiem.	9	496	4	89	5	115	5	281	5	117	4	136	8	8
N.-szalontai em.	30	2108	12	340	11	302	24	1185	15	652	15	406	41	30
Összesen:	138	9212	58	1313	57	1397	107	4651	56	1618	71	1327	156	141

II. Az egyházakban folyó munkák mellett meg kell emlékezni az egyházmegyékben, illetve az egyházkerületben végbement belmissziói tevékenységekről. Ilyenek a nagyszalontai egyházmegye Nőszövetségének Tenkén tartott, a Bánságinak Ujmosnicán, a nagybányainak Szatmáron, a nagykarolyinak Nagykarolyban és az egyházkerületi Nőszövetségnek Nagyváradon tartott nagyon népes és áldásos hatású konferenciája, továbbá a nagyszalontai kerületi leány- és a nagykarolyi kerületi IKE konferencia. Mindezek maradandó hatásokat keltettek a résztvevők lelkében. November 2. hetében számos gyülekezetben megtartották az IKE világszövetségének imahetét, mellyel lelkileg és anyagilag is kifejezésre juttattuk a világszövetségekkel való együttműködésünket.

III. Az egyházkerületi belmissziói titkár az elmúlt évben egyre rövidebb ideigtartó körutat tehetett és kevesebb gyülekezetet látogathatott meg a határszélre nehezedő állapotok miatt. Ahol azonban alkalom kínálkozott a szolgálatra, ott mindig készséggel munkálkodott és örömmel szállott ki, valahova szolgálatra meghívták. A konferenciák előkészítését egyházkerületi belmissziói előadóval végezte. Nagyváradon ugy az ifjuság körében, mint a gyülekezetben sok szolgálatot végzett Szerkesztette a »Református Jövő«-t két társával a »Református Gyermekkönyvtár«-t, a Református Könyvbarátot. Mindent közismert lelkesedésével és munkaszeretetével.

a) Egyházkerületi Közgyűlésünk mély lehangoltsággal értesül a szép reményekre jogosító belmissziói munka nagy hanyatlásáról és azokról az akadályokról, melyek a munka végzését a különböző hatósági intézkedések által gátolják. Megállapítja azonban, hogy ezek a körülmények nemcsak a valóságos akadályokban érzetik hatásukat, hanem abban is, hogy a munkakedvet, lelkesedést ott és azon a téren is lohasztják, ahol nincsenek valóságos gátló körülmények. Felhívja azért a lelkészeket, hogy azokból az egyházközségekből, melyekben a belmissziói munkának hatósági akadályai vannak, jelentsék az esperesi hivataloknak, hogy az egyes alakulatok működését ki, mikor és milyen indokolással tiltotta be. Továbbá nyomatékosan felhívja a lelkipásztorokat, hogy a működési engedély megszerzését újból és lehetőleg személyes jóviszony létesítésével és ápolásával kíséreljék meg, mivel a Vallás- és Művészeti Minisztérium 1881—1939. sz. a. november 2-án kelt rendelete a működésre az engedélyt megadta és komoly remény van reá, hogy ennek alapján szabadon munkálkodhatnak. A beérkezett jelentéseket az Esperesi Hivatalok terjesszék fel a Püspöki Hivatalnak, Közgyűlésünk pedig felkéri Püspök urat, hogy ahol a munkának még mindig vannak akadályai, tegye meg a Megyefőnökök, Királyi Helytartóságok, szükség esetén a Minisztériumnál — esetleg a Népközösség megkeresésével is — a szükséges lépéseket a zavartalan működési és ezzel együtt járó gyülekezési engedélyek megszerzése iránt.

b) Felkéri a Püspöki Hivatalt, hogy a legújabb rendeletet eredeti román szöveggel, hivatali pecséttel megerősítve

küldje meg minden Lelkészi Hivatalnak. Továbbá amennyiben a beérkezett jelentésekből az tűnnék ki, hogy célszerű volna a belmissziói alakulatok Alapszabályainak együttesen román nyelven kiadása, a Püspöki Hivatalt ennek eszközésére is felkéri.

c) Felhivja az Esperesi Hivatalokat, hogy a jelentést nem küldő lelkészeket szólítsa fel jelentéseiknek pótlólag, záros határidőn belül fegyelmi következmények terhe mellett leendő beterjesztésére.

d) Utasítja az egyházlátogatási küldöttségeket, hogy ezentul a jelentő-iveket látogatásaik alkalmával szedjék be és a belmissziói munka állapotát tegyék komoly vizsgálat alá, hogy így szerezzenek meggyőződést a munka eredményéről, illetve az eredménytelenség, esetleg a munka szünetelésének okairól.

e) Kötelezi a lelkészeket, hogy amennyiben a belmissziói munka elvégzése akadályokba ütköznék, akkor és addig, amikor és ameddig lehetséges a templomokban gyűjtsék össze az egyes alakulatok tagjait biblia-órák tartására. Azonkívül annál nagyobb buzgósággal végezzék a családlátogatásokat és szorgalmazzák az iratterjesztést, hogy a belmissziói munka e két ágának gyakorlásával a többit is minél teljesebben pótolják.

f) Felhivja a lelkészeket és presbyteriumokat, hogy azokban a gyülekezetekben, melyekben még eddig nem tettek, az énekkarokat alakítsák meg, amennyiben vezetésre alkalmas egyén található.

g) Mivel meglepetéssel értesül, hogy vannak egyes Szövetségek, melyekben

semmi lelki munka nem folyik és össze-
jövetel, melyekben még imádság sem
hangzik el, utasítja a lelkészeket, hogy
minden összejövetel alkalmával tartsanak
biblia-órát és minden szövetség vezeté-
sét tartsák kötelességüknek.

h) Bár az egyházker. belmissziói
titkár rendszeres utazásai elé akadályok
gördülnek, mégis felhívja Közgyűlésünk,
hogy szorgalmasan látogassa meg azo-
kat a gyülekezeteket, melyekben a munka
minden gátlás nélkül folyik, sőt a töb-
bieket is keresse fel, a lehetőség szerint
legalább vasárnap, amikor a templom-
ban végzett szolgálatával és biblia-órák
tartásával igyekezzék a lelkeket ébren
tartani, hogy az ilyen gyülekezetekben
a belmissziói munka végkép meg ne
szűnjék. Ezzel kapcsolatban felhívja a
lelkészi hivatalokat, hogy az egyházker.
belmissziói titkár szolgálatát vegyék
igénybe és e célból hívják meg őt gyü-
lekezetükbe minden a munka körébe
tartozó szolgálat végzésére. Ha pedig az
egyházker. belmissziói titkár meghívása
valamilyen akadályba ütköznék, akkor az
egyházmegyei belmissziói előadókat kér-
jék fel hasonló munka végzésére.

i) A lelki ügyekkel foglalkozó pres-
byteri gyűlések tárgyában utasítja Köz-
gyűlésünk a Presbyteriumokat, hogy ezek
közül az egyiket a belmissziói munkák
évi megkezdésekor, a másikat pedig be-
végzése alkalmával tartsák meg, hogy
igy egyfelől a munka megindítása meg-
könnyíthessék, másfelől alkalom legyen
az elért eredmények számbavételére,
illetve a szerzett tapasztalatok megrög-
zítésére.

j) A parókhialis könyvtár ügyében kimondja Közgyűlésünk, hogy a jövő évre az »Istenes Énekek« című költeményes kötetet állítja be azzal, hogy e kötetek után a tényleges kiadást jelentő 5% kezelési költségen kívül többet ne számoljon fel az Iratterjesztés és így egy kötet árát 125 leiben állapítja meg.

k) Ismételten felhívja Közgyűlésünk a Presbyteriumokat, hogy az egyházközség évi költségvetésébe az Iratterjesztés céljára állítsanak be bizonyos összeget, melyből a hivek között ingyen osszának szét vallásos iratokat.

66. szám. A nagybányai egyházmegye felterjeszti az egyházmegyei lelkészértekezletnek a külmissziói kérdésével kapcsolatos javaslatát, melyszerint megdöbbenéssel értesülve a romániai külmissziói mozgalom nehézségeiről, azzal a kéréssel fordul az egyházkerületi közgyűléshez, hogy megfelelő módon tájékoztassa a gyülekezeteket a külmissziói munka körülményeiről és anyagi természetű hiányosságairól.

Közgyűlésünk a külmisszió ügyében már több ízben leszögezte az álláspontját, amelytől ma sincs oka eltérni és míg a külmisszió ügye e szerint rendezést nem nyer, addig nem áll módjában a külmisszió jelen helyzetéről gyülekezteinket tájékoztatni, sem az eddigieknél nagyobb tevékenységet kifejteni.

67. szám. Iratterjesztési-bizottság közgyűlés elé terjeszti az 1938—39. költségvetési évről szóló összefoglaló jelentését az iratterjesztési osztály működéséről.

1. Egyházkerületi közgyűlésünk az iratterjesztési-bizottság összefoglaló jelentéséből megnyugvással veszi tudomásul, hogy különböző gátló körülmények ellenére is jelentékeny fejlődést mutat az iratterjesztés az elmúlt évről. A jelentésből sajnálattal állapítható meg, hogy a Ref. Könyvtár-sorozat eddigi előfizetőinek száma, — bizonyára változott gazdasági viszonyok következtében, az elmúlt év folyamán ismét csökkent.

Ugyanakkor meglelégedéssel tapasztalja, hogy az iratterjesztési-bizottságnak sikerült a kapcsolatot szorosabbra fűzni az Ifju Erdéllyel és ezáltal kiadványainkat megismertetni és eljuttatni Erdély területén lakó református hivek nagy számához. Tudomásul veszi közgyűlésünk, hogy bizottság e kapcsolat további kifejlesztésén dolgozik a viszonosság elve alapján, már csak azért is, hogy saját kiadványaink mellett az erdélyi kiadványok is elhelyezésre találjanak egyházkerületünk területén, ugyszintén a mi kiadványaink ott.

2. Szükségét látja közgyűlésünk annak, hogy azokban az esetekben, amikor az egyházközségek kebelében visszafejlődés mutatkozik sajtótermékeink terjesztése körül, közelebbről tétessék vizsgálat tárgyává az ok, aminek következtében kiadványaink terjesztése a hivek körében megakadt, vagy lehetetlenné vált. Közgyűlésünknek meggyőződése, hogy akkor, amikor a belmissziói munka külső rendelkezések következtében szünetelni kénytelen, e munka pótlásának egyedüli eszköze vallásos sajtótermékeinknek minél nagyobb mértékben a hivekhez való eljuttatása.

3. Egyházkerületi közgyűlésünk meg-

nyugvással veszi tudomásul, hogy az Iratterjesztés saját és idegen kiadványokból a költségvetési év folyamán 667.640 leit forgalmazott, ami az előző évhez viszonyítva 159.537 lei emelkedést mutat az ötévnegyedi költségvetési év alatt. Jóleső érzéssel veszi tudomásul közgyűlésünk azt is, hogy az előbb említett kiadványokért, az Árvaházi Képes Naptár példányaiért és a Református Jövő előfizetési díjaként 1,232.988 lei folyt be, ami az előző évhez viszonyítva 262.907 lei emelkedést mutat. Közgyűlésünk azon a véleményen van, hogy az emelkedés mellett nem állhat meg a munka, mert úgy érzi, hogy a továbbfejlődésnek még igen nagy tere van, ami magasabb szempontokból feltétlenül kívánatos is.

4. Közgyűlésünk tudja, hogy iratterjesztési és más vallásos kiadványaink hozadéka szerves összefüggésben áll az egyházkerület közigazgatási költségvetésével, és minden a kezeléssel összefüggő, esetleg szükségesnek látszó módosítást célzó intézkedés megtételére az egyházkerület elnökségét kéri fel annál is inkább, mert magasabb szempontokból nem közömbös, hogy sajtótermékeinknek előállítása, kezelése és terjesztése hogyan történjék már csak azért sem, mert azok jövedelmének számottevő része a közigazgatási pénztár költségvetését a helyzet alapos ismerete nélkül könnyen hátrányosan befolyásolhatja.

Közgyűlésünk éppen ezért felkéri az elnökséget, hogy amennyiben szükségét látja 1940. évi április hó 1-től kezdődőleg az eddigi 13% helyett 8% kezelési költség utaltassék ki utólagos évnegyedi részletekben a fogyasztásnak megfelelően,

míg az 5% maradjon bent a tőke részére azzal, hogy abból fedeztessenek a szétküldéssel járó dologi kiadások.

5. Közgyűlésünk tudomásul veszi, hogy az Árvaházi Képes Naptár múlt évi számadásának eredményeként 13.083 lei részesedés illette meg az iratterjesztési tőkét.

6. Közgyűlésünk az iratterjesztési bizottság javaslata alapján beleegyezését adja ahhoz, hogy az Árvaházi Képes Naptár hozadékából 10.000 lei erejéig a szórványok részére olyan Gyermekkönyvtár és traktátus füzetek bocsáttassanak rendelkezésre, amelyekből felesleges példányok vannak.

68. szám. Egyházkerületi lelkészértekezletünk közgyűlése, 12—1939. sz. határozatában azzal a kéressel fordul egyházkerületi közgyűlésünkhöz, hogy az egyre jobban szaporodó díjlevél csökkentési kísérleteket akadályozza meg és kérje fel a zsinatot, hogy ennek megakadályozására és az ezekben vétkesek szigorú megbüntetésére intézkedéseket tegyen.

Egyházkerületi közgyűlésünk felkéri a főt. Püspök urat, hogy az egyházmegyei hatóságokat utasítsa az E. T. I. tc. 15. §. e) pontjában és a II. tc. 6. §. d) pontjában adott jogok szigorú betartására, továbbá hívja fel az összeülő zsinat figyelmét olyan intézkedések tételére, mely e gyakran ismétlődő eseteket megakadályozza és az ilyen akcióban vétkesek teljes szigorral sujtja.

69. szám. A bánági egyházmegye közgyűlése felterjeszti a kisperegi egyházközség II. kántor-tanítói állásának 31—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

70. szám. A bánsági egyházmegye közgyűlése 32—1939. számú határozatával felterjeszti a kisperegi egyház harmadik tanítói állásának díjlevelét, melyet azért nem hagyott jóvá, mert azt a presbitérium, a 26. h—1935. és 30—9—1938. sz. határozatunk ellenére állította ki.

Közgyűlésünk az egyházmegye határozatát elfogadja és utasítja a bánsági egyházmegye esperesi hivatalát, hogy a kisperegi egyházat az E. T. és egyházkerületi határozatoknak megfelelő díjlevél kiállítására, fegyelmi felelősség terhe mellett hívja fel.

71. szám. A bánsági egyházmegye közgyűlése felterjeszti a szemlaki egyházközség kántor-tanítói állásának 33—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

72. szám. A bánsági egyházmegye közgyűlése felterjeszti a szigetfalui egyházközség kántor-tanítói állásának 34—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

73. szám. A bánsági egyházmegye közgyűlése felterjeszti a Végvári egyházközség I. II. III. IV. V. tanítói állásának 35—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

74. szám. A bánsági egyházmegye közgyűlése 40—1939. sz. határozatával megerősítette és felterjeszti az ujszentesi lelkészi állásnak az E. T. betartásával kiállított új lelkészi díjlevelet s egyben felterjeszti özv. Antal Istvánné és társai felebbezését úgy a díjlevelet elfogadó egyházközségi határozat, mint a díjlevelet jóváhagyó egyházmegyei határozat ellen.

Egyházkerületi közgyűlésünk az ujszentesi egyház új lelkészi díjlevelét s az azt megerősítő egyházmegyei határozatot jóváhagyja s ezzel özv. Antal Istvánné és társai felebbezését elutasítja. Így kellett határozni, mert érvényes határozat hozatalra közömbös az, hogy a gyűlésen megjelentek számbavétele után, egyesek a szavazástól tartózkodnak akár bent maradnak, akár nem a szavazó helyiségben.

75. szám. Az érmelléki egyházmegye közgyűlése felterjeszti, az apátkereszturi egyházközség lelkészi állásának 20-a—1939. számú határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és az egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

76. szám. Az érmelléki egyházmegye közgyűlése felterjeszti a biharvajdai egyházközség lelkészi állásának 20-b—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és az egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

77. szám. Az érmelléki egyházmegye közgyűlése megerősítette és felterjeszti 20-c—1939. sz. határozatában az érbogyoszlói lelkészi díjlevelet végső fokon való megerősítésre.

Közgyűlésünk az összes iratokat azzal küldi meg az illetékes esperesi hivatalhoz, hogy a régi lelkészi díjlevelet szerezzék be s azt az iratokhoz csatolva terjessze fel érdemleges elbírálás végett.

78. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a szárazberki egyházközség lelkészi állásának 23—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősít és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

79. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti, a szárazberki egyházközség kántor-tanítói állásának 47—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és az egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

80. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti, a szatmári egyházközség I. II. III. IV. V. VI. VII. tanítói állásnak 46—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

81. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 22—1939. sz. határozatával megsemmisítette a vetési presbitérium 7. és 27—1939. sz. határozataival kiállított lelkészi díjlevelet, mert abban díjlevél-csökkentés volt. Koronka Pál lelkész szabályszerű időben e határozatot megfélebbezte közgyűlésünkhöz és kéri a díjlevél jóváhagyását.

Egyházkerületi közgyűlésünk a felebezést elutasítja és az egyházmegye 22—1930. számú határozatát indokainál fogva helybenhagyja.

82. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a józsefházai egyházközség kántortanítói állásának 40—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

83. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a kiskolcsi egyházközség kántortanítói állásának 42—1939. sz. határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

zatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

84. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a nagybányai egyházközség I., II., III. tanítói állásának 43—1939. számú határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

85. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a sárköz—sárközujlaki egyházközség kántor-tanítói állásának 44—1939. számú határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

86. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a batizi egyházközség lelkészi állásának 15—1939. számú határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

87. szám. A nagybányai egyhm. esperesi hivatala 891—1939. sz. a. felterjeszti a mikolai egyház presbitériumának f. é. augusztus hó 27-én 6. szám alatt kelt határozatát, amellyel nevezett presbitérium meg-

felebbezi az egyházmegyei tanács 16—1939. sz. határozatát, amely megsemmisíti a nagymérvű csökkenéssel kiállított díjlevelet.

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyházmegyei tanács határozatát indokainál fogva helyben hagyja és a felebbezést elutasítva, kötelezi a mikolai egyház presbitériumát, hogy a díjlevelet csonkítatlanul állítsa ki.

88. szám. A nagykarolyi egyházmegye közgyűlése 17—1939. sz. határozatával felterjeszti a kismajtényi egyházközség kántor-tanítói díjlevelét, amely díjlevelet az érdekelt tanító: Ottmayer Gyula azért felebbez meg, mert a díjlevél 5. 6. 7. tételeit csak a tanítói államsegély folyósításáig fizeti az egyház.

Egyházkerületi közgyűlésünk Ottmayer Gyula kántor-tanító felebbezésének teljes egészében helyt ad és a díjlevélből: »Jegyzet az 5. 6. 7. számú tételek az államsegély kiutalásáig« törölni rendeli és e törléssel a díjlevelet jóváhagyja és a záradékolását elrendeli.

Ezzel kapcsolatban közgyűlésünk azt az elvi határozatot hozza, hogy a tanítói államsegély, sem a tanítói fizetési minimum, sem a tanítói korpótlék rovására be nem számítható a tanítói fizetésbe, mert az E. T. VI. tc. 34. §. a) pontja szerint a tanítói fizetések megállapításánál és fejlesztésénél, a hasonló fokozatu állami tanító fizetésének elérése a cél, már pedig jelenben tanítóink fizetése t. i. a fizetési minimum, korpótlék és államsegély együtt véve is messze áll a cél elérésétől.

89. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a köröstárkányi egyházközség lel-

készi állásának 26—1939. számú határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

90. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a várasfenesi egyházközség kántor-tanítói és leánytanítói állásának 25-g—1939. számú határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

91. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a pankotai egyházközség kántor-tanítói állásának 25-é—1939. számú határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

92. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a mezőbajji egyházközség két tanítói állásának 25-d—1939. számú határozatával jóváhagyott díjlevelét, végső fokon való megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vonatkozó E. T. és egyházkerületi határozatoknak mindenben megfelelő díjlevelet megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetését elrendeli.

93. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 25-c—1939. számú határozatával megerősíti és felterjeszti végső jóváhagyásra, a gyoroki tanítói díjlevelet.

Közgyűlésünk, — mivel 26-h—1935. sz. határozatunkkal kivánt fizetési minimumot a díjlevél nem biztosítja, — azt nem erősíti meg.

94. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 24—1939. sz. határozatával megerősíti és felterjeszti a magyarcsékei egyház lelkesítési díjlevelét jóváhagyásra.

Közgyűlésünk a díjlevél megerősítését a missziói lelkesítések anyagi ügyeinek végleges rendezése utáni időre halasztja el.

95. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése fölterjeszti a bélzerindi egyházközség 25-a—1939. sz. határozatával jóváhagyott, kántortanítói díjlevelét, végső fokon való megerősítés céljából.

Egyházkerületi közgyűlésünk a díjlevelet nem hagyja jóvá, mert a közgyűlésünk által meghatározott fizetési minimumot (26-h—1935. sz.) nem adja meg a javadalmasnak a díjlevél, akkor, amikor agrárföld és ideiglenesen adott községi földet iktat be a díjlevél tételei közé. Az összes iratok visszaküldése mellett felhívja közgyűlésünk az esperesi hivatalt, hogy utasítsa a bélzerindi presbitériumot szabályszerű díjlevél kiállítására.

96. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk 109—1938. számú határozatában a legáció intézményét beszüntetni akaró Gyanta egyházközség presbitériumát és hiveit jobb belátásra bírni hívta fel a nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatalát. Az iratokhoz csatolt egyházlátogatás (canonica vizitáció) alkalmából felvett jegyző-

könyvben, mely f. é. jun. 2-ről kelt, erről a következők foglaltatnak: »Presbiteri gyűlésen bizottság legelőször a beszüntetett legáció ügyében kívánta jobb belátásra bírni a presbitériumot. Magában a presbitériumban meg is van minden jóakarát annak fentartására nézve s ennek bizonyosságául ígéretet is tett, hogy megegyeszer megpróbálja legátus fogadását. Tekintettel azonban a gyülekezetnek a legáció intézményével szemben elfoglalt magatartására, annak állandó fenntartására magát, nem kötelezte el.« E határozat alapján a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 8—1939. sz. határozatával el is kötelezte az egyházközséget a legátus fogadásra. Egyházmegye e határozata ellen felebbezést adott be a gyantai presbitérium, tagadásba vevén a fenti jun. 2-ki határozatot és megújítván a legáció beszüntetését célzó kérelmét.

Közgyűlésünk a gyantai presbitérium 11—1939. sz. felebbező határozatát megsemmisíti és az ügy összes iratait a nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatalához azzal a megjegyzéssel küldi meg, hogy a hivatásáról megfélelmezni látszó presbitériumot bírja jobb belátásra, mert teljesen érthetetlen, hogy a megsegítés szent ügye és az Ur Jézus adakozásra serkentő tanításának teljesítése miatt lett a gyantai gyülekezetben, mint a presbitérium határozata mondja: »Teljesen kínossá vált legátus ügy«, figyelmeztetvén a presbitériumot, hogy amelyik presbitérium az Ur kicsinyeiről megfélelmezik és azokat bár tehetné nem segíti, magát református keresztyén presbiteriumnak sem tarthatja.

97. szám. Tárgyaltatótt a bihari e.-m. közgyűlés 3—1939. sz. határozata, melyben kívánatosnak látná, ha az egyházmegyék és kerület vezetősége kapcsolatot venne fel a különféle gazdasági egyesületekkel és szinte egymást támogató programot dolgoznának ki.

Az egyházkerületi közgyűlés a maga részéről szinte kívánatosnak tartja a gazdasági szervekkel való együttműködést és felkéri a bihari e.-m. közgyűlést, hogy részletes programot terjesszen elő.

98. szám. A mezőtelegdi ajándékozási szerződés ügye elintézését nyervén,

a közgyűlés napirendjéről levétetett.

99. szám. Tárgyaltatott Körösi János és neje sz. Balázs Juliánna, hegyközszentimrei egyháztagoknak a hegyközszentimrei egyházközség javára szóló »Templompad megváltás« címen tett alapító-levele.

Az egyházkerületi közgyűlés Körösi János és neje sz. Balázs Juliánna hegyközszentimrei egyháztagok »Templompad«-megváltás« címen tett alapító-levelét megerősíti. Elrendeli, hogy a záradékolt alapító-level egy-egy példánya az érmelléki egyházmegye, a hegyközszentimrei egyházközség és az alapítók részére kiadások, egy példány pedig az egyházkerület levéltárában őriztessék.

100. szám. Az érábrányi temetőföld csere ügye

a közgyűlés napirendjéről levétetett.

101. szám. Tárgyaltatott a biharfélegyházai egyházközség és özv. Maták Sándorné sz. Győri Margit biharfélegyházai lakos között az egyházközség tulajdonát képező s a biharfélegyházai 13. sz. tkvi betétben foglalt 300 öl területű ingatlanára vonatkozólag.

Az egyházkerületi közgyűlés a biharfélegyházai egyházközség és özv. Maták Sándorné sz. Győri Margit biharfélegyházai lakos között létrejött csereszerződést elvben jóváhagyja, felhívja az egy-

házközséget, hogy a szerződés és a telekkönyvi állapot hiányosságait pótolja s a záradékolás végett ismét terjessze fel. Megbizzza az egyházkerületi elnökséget, hogy a hiányok pótlása után a csere-szerződést és vázrajzot jóváhagyási záradékkal ellássa s megbizzza az érmelléki egyházmegyei ügyész urat, hogy a szerződés telekkönyvezését ellenőrizze.

102. Tárgyaltatott a szatmári egyházközség 258.000 leis belső kölcsön ügye.

Az egyházkerületi közgyűlés a szatmári egyházközség által saját alapjaiból felvett 258.000 leis belső kölcsön felvételét a kezességi okirat aláíróinak kezessége mellett jóváhagyja. Kötelezi az egyházközséget, hogy a folyó költségvetési évvel kezdődő tiz év alatt a belső kölcsönt egyenlő évi részletekben fizesse vissza. Megbizzza a nagybányai esperes urat, hogy a belső kölcsön évenkénti szabályos törlesztését ellenőrizze s ellenőrzésének eredményéről tegyen jelentést.

103. szám. Tárgyaltatott a szatmári ref. főgimnázium igazgatótanácsa, mint előadó és Stețiu Péter és neje sz. Maciuca Etel szatmári lakosok, mint vevők között a szatmári 954. sz. tkvi betétben 4455. hrzi sz. alatt foglalt 1251 öl területű ingatlanra vonatkozólag.

Az egyházkerületi közgyűlés mielőtt az adásvételi szerződés jóváhagyása felett érdemben határozna, felhívja a szatmári ref. főgimnázium igazgató-tanácsát, hogy a legrövidebb időn belül jelentse, hogy az eladás tárgyát képező ingatlan milyen célra szolgált, volt-e annak valamely alapszerű rendeltetése és hogy a 70.000 leis vételár milyen célra fordít-

tatik. Felhatalmazza az egyházkerületi elnökséget, hogy a szatmári főgimnázium igazgató-tanácsának kielégítő jelentése esetén a szerződést jóváhagyási záradékkal lássa el.

104. szám. Tárgyaltatott az erdődi egyházközség, mint vevő és Fecser Jánosné sz. Pripo Mária erdődi lakos, mint eladó között, az erdődi 1390. sz. tkvi betétben foglalt ingatlanokból eladót megillető tulajdoni illetőségnek megfelelő 3202 öl területű mezőgazdasági ingatlan vételére vonatkozó adásvételi szerződés.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagybányai egyházmegyei közgyűlés által vételt elhatározó presbiterium tagjainak felelőssége mellett jóváhagyott adásvételi szerződést ugyanezen feltétel mellett jóváhagyja, elrendeli annak jóváhagyási záradékkal való ellátását s egyben utasítja az egyházközséget a szerződésről hiányzó ügyvédi hitelesítési záradékot pótoltassa.

105. szám. Tárgyaltatott a nagybányai egyházközség, mint eladó és Kupás Gyula nagybányai lakos, mint vevő között, a lapos-bányai Fekete Szent György bányából az egyházközséget megillető 6 bányarészjegyre vonatkozó adás-vételi szerződés.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagybányai egyházmegyei közgyűlés által jóváhagyott adás-vételi szerződést jóváhagyja és elrendeli annak megfelelő záradékolását.

106. szám. Tárgyaltatott a pusztadaróci egyházközség, mint vevő és Beck Bernátné sz. Auspitz Borbála pusztadaróci lakos, mint eladó között a pusztadaróci 129. sz. tkvi betétben 307—7. hrzi sz. a. foglalt 4 kat. hold 800 öl területű ingatlanra vonatkozó adás-vételi szerződés.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagybányai egyházmegyei közgyűlés által jóváhagyott szerződést jóváhagyja és elrendeli annak megfelelő záradékolását. Megbizzá a nagybányai e. m. ügyész urat, hogy a megvett ingatlan tehermentes átírását ellenőrizze és annak megtörténtéről tegyen jelentést.

107. szám Tárgyaltatott a vadászi egyházközség iskola-építési 250.000 leus kölcsöne visszafizetését célzó rendkívüli egyházi adó kivetése.

Az egyházkerületi közgyűlés a vadászi egyházközség által felvett iskola-építési kölcsön visszafizetésére szolgál, rendkívüli adó kivetését jóváhagyja és egyuttal felhívja az egyházközséget, hogy ingatlanai telekkönyvi helyzetét mielőbb tisztázza és ennek megtörténtéről az esperes ur utján tegyen jelentést. Megbizzá a nagyszalontai esperes urat, hogy a kölcsön visszafizetése ügyében az egyházközséget a legszigorubban ellenőrizze.

108. szám. Tárgyaltatott a vadászi egyházközség iskola-építési ügye.

Az egyházkerületi közgyűlés az iskola-építési iratokat a nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatalának visszaküldi, miután az egyházmegyei közgyűlés által jóváhagyott iskola-építési terv, költségvetés és vállalkozási szerződés ellen a törvényes időben felelőzés nem adatott be s így az az E. T. 1. tc. értelmében egyházkerületi jóváhagyást nem igényel.

109. szám. Tárgyaltatott a kisjenői egyházközség templom-építési ügye.

Az egyházkerületi közgyűlés a kisjenői egyházközség templom-építésére vonatkozó iratokat a nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatalának visszaküldi, miután az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyó határozata ellen felebbezés be nem adatott és így az nem szorul egyházkerületi közgyűlési megerősítésre.

110. szám. Tárgyaltatott a kisjenői egyházközség 150.000 leis templomépítési kölcsönügye.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés által engedélyezett 150.000 leis templom-építési kölcsön felvételét engedélyezi és felhívja a nagyszalontai esperes urat, hogy a kölcsön visszafizetését ellenőrizze és annak eredményéről tegyen jelentést.

111. szám. Tárgyaltatott az aradi egyházközség, mint vevő és br. Neumann Testvérek aradi cég, mint eladó között az aradi 5091 sz. tkvi. betétben 3296—7. hrzi sz. a. foglalt 560 öl területű ingatlanra vonatkozó adás-vételi szerződés.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés által jóváhagyott adás-vételi szerződést jóváhagyja és elrendeli annak megfelelő záradékolását.

112. szám. Tárgyaltatott a várasfenesi egyházközség presbiteriumának a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés 29—1939. sz. az egyházközség urbéres-alapja ügyében hozott határozata ellen.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés határozatát feloldja, megállapítja, hogy az ügy elbírálása az egyházi közigazgatási

biróság hatáskörébe tartozik. Felhívja feleket, hogy vitás kérdéseket békés uton oldják meg, ha pedig ez nem sikerül, úgy forduljanak a közigazgatási bírósághoz.

113. szám. Tárgyaltatott a várasfenesi egyházközség, mint vevő és ifj. Kristó Károly és Kristó József belényesi lakosok, mint eladók között a várasfenesi 49. sz. tkvi betétben 1492—1. hrzi sz. a. foglalt 5 hold 59 öl területű mezőgazdasági ingatlanra vonatkozó adás-vételi szerződés.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés által jóváhagyott szerződést jóváhagyja és elrendeli annak megfelelő záradékolását.

114. szám. A szatmárudvari egyházközség felebbezése a nagybányai egyházmegyei tanács 12—1939. sz. az egyházközség hátralékos e.-m. járulékainak engedése iránti kérelmére vonatkozó határozata ellen.

Az egyházkerületi közgyűlés az egyházközség felebbezését elutasítja.

115. szám. Az érmihályfalvai egyházközség presbitériumának kérelmére az érmelléki egyházmegye közgyűlése 93—1939. sz. határozatával megállapítja, hogy Érmihályfalvát az E. T. 1. tc. 14. §-a értelmében, mivel lélekszáma a 4500-at meghaladja — három szavazat illeti meg. A Névtár szerinti kimutatásban tételszáma 4602-a.

Közgyűlésünk tekintettel az E. T. 1. tc. 14. §-i. pontjának végső bekezdésére, továbbá arra is, hogy az egyházközségek szavazatának számát egyik közelebbi közgyűlésünkön az egyházkerület revízió alá veszi, a kérelmet most nem teljesíti.

116. szám. Selyebi Géza volt pusztadaróci nyugdíjas lelkész felterjesztéssel élt a nyugdíjintézeti végrehajtó-bizottság 81—1939. sz. határozata ellen.

Egyházkerületi közgyűlésünk Selyebi Géza pusztadaróci lelkész felfolyamodását elutasítja, mivel a nyugdíjintézeti végrehajtó-bizottság ez ügyben 81—1939. sz. a. az alapszabály rendelkezéseinek szem előtt tartásával hozta meg helyesen határozatát.

117. szám. A Közgyűlés tárgyainak elintézése után Vadai Béla esperes, az Elnökségnek köszönetét fejezi ki a gyűlés tanácskozásának bölcs vezetéséért

Püspök ur a gyűlést imádsággal be-
zárja.

Hitelesítjük:

Nagyvárad, 1939 december 13.

Sulyok István, *Csernák Béla,* *Dr Thúry Kálmán,*
püspök. *e. ker. főjegyző.* *főgondnok.*

Domokos László, *Kiss Károly,*
e. ker. tanácsbíró. *e. ker. tanácsbíró.*

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

1. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága Nagyváradon 1939. november 23-án tartott teljes ülésében az 1940-ik évre a következőképen alakítja meg az időszaki tanácsot:

Rendes tagok: Vadai Béla, Arday Aladár esperes, dr. Kölcsey Ferenc, dr. Olosz Lajos egyh. m.-i gondnok, Domokos László e. ker.-i tanácsbíró.

Póttagok: Boros Jenő, Szabó Zoltán esperes, Balajthy Jenő e. ker. tanácsbíró, dr. Szatmári Lajos egyh. m.-i gondnok, dr. Kotzó Jenő e. ker. tanácsbíró.

Az időszaki tanács megbízatása az 1940-ik évre, illetőleg az e. ker. bíróság újabb határozatáig terjed.

2. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület fegyelmi bíróságának időszaki tanácsa (mint másodfoku bíróság) a Nagyváradon, 1939. augusztus 21-ik napján tartott nyilvános tárgyaláson felülvizsgálat alá vévén az érmelléki ref. egyházmegye időszaki tanácsának, mint fegyelmi bíróságnak Horváth Viktor érmihályfalvai s. lelkész elleni ügyben 1939. február 23-án hozott ítéletét: zárt ülésben meghozta, a nyilvános ülésben kihirdette a következő

ITÉLETET:

Az elsőfoku bíróság ítéletét helybenhagyja, a büntetésről rendelkező résznek azzal a részbeni megváltoztatásával, hogy a vádlott választhatósági jogának 2 évre való felfüggesztésére vonatkozó mellékbüntetés alkalmazását mellőzi; hasonlóképen mellőzi az elsőfoku ítélet rendelkező részében a vétség minősítésénél az E. T. 1. t. c. 143. §-ának D. a. és é. pontjaira vonatkozó hivatkozást.

Kötelezi vádlottat, hogy felebbezési bírósági tárgyalás megtartásával előállott 1500 (ezerötszáz) lei költséget az egyházkerületi pénztárba 15 nap alatt végrehajtás terhe alatt fizesse be.

3. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület bírósága, mint másodfoku fegyelmi bíróság Dohi Árpád borsi lelkész fegyelmi ügyében a bihari egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság által 1938. június 26. napján hozott ítélete ellen Dohi Árpád által törvényes határidőben beadott felebbezése folytán az 1939. évi november hó 23. napján megtartott felebbezési tárgyalás alapján meghozta a következő

V É G Z É S T :

Az egyházkerületi bíróság, mint másodfoku fegyelmi bíróság annak megállapítása mellett, hogy a bihari egyházmegye bíróságának 455—1939. sz. a. hozott határozata tévesen nevezetett ítéletnek, mert az E. T. V. t. c. 95. szakasza értelmében az egyházmegyei bíróságnak végzéssel kellett volna határoznia és így az végzésnek tekintendő, Dohi Árpád panaszos által bejelentett felebbezést az E. T. V. t. c. 107. szakaszának b) pontja alapján, mint meg nem engedett jogorvoslatot visszautasítja.

4. szám. A Királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint felebbezési fegyelmi bíróság Kiss János aradi lakos panasza alapján Tarnóczi Lajos volt bihari, jelenleg aradi lelkész ellen hivatalból folyamatba tett és Varga István és társai aradi lakosok panasza alapján is lefolytatott a bihari egyházmegyei bírósága, mint fegyelmi bíróság által 1939 június 26-án 616—1939. sz. a. ítélettel elbírált ügyben az összes felek által bejelentett felebbezések folytán Nagyváradon 1939. november 23-án nyilvánosan megtartott felebbezési tárgyalás után zárt ülésben meghozta és nyilvános ülésben kihirdette a következő

I T É L E T E T :

A Királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint felebbezési fegyelmi bíróság

ság a Bihari Református Egyházmegye Biróságának, mint fegyelmi bíróságnak 616—1939. sz. a. hozott ítéletét egész terjedelmében megváltoztatja és mellőzve a panaszoknak, mint az aradi lelkészválasztás elleni felebbezésnek elbirálását, Tarnóczi Lajos panaszlottat az ellene az E. T. II. tc. 44. §. c) és d), továbbá az V. tc. 34. §. A. 5. és 8. pontjában ütköző vétségek miatt emelt vád és következményei alól felmenti.

Az E. T. V. tc. 98. §-ának 2. b) pontja alapján Kiss János, Varga István, Varga Gyula, Torma Lajos, Somogyi György, Lehóc Imre, Szabó Imre, Bene Mihály, Molnár György, Dezső Imre, Eszenyi Lajos, Mágori György, Kiss Sándor, Kiss Péter Ernő és Szentiványi Elemér aradi lakos panaszosokat arra kötelezi, hogy a fegyelmi vizsgálattal felmerült 3516 lei eljárási költséget 15 nap alatt végrehajtás terhével a bihari református egyházmegye közigazgatási pénztárba egyetemlegesen megfizessenek.

Utasítja a Bihari Egyházmegye elnökségét, hogy a Biharon 1935. augusztus 22-én kelt. Szentiványi Elekhez Aradra címzett, Tarnóczi Lajos református lelkész aláírással, továbbá Inke Dezső és Szentiványi Elek előttemező tanuk aláírásával ellátott, a fegyelmi iratok közül eltűnt eredeti levél eltűnésének körülményeit haladéktalanul vizsgálja be és amennyiben vétkes mulasztást vagy ténykedést állapítana meg, a szükségesnek mutakozó megtorló intézkedéseket tegye folyamatba.

5. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület bírósága, mint másodfoku fegyelmi bíróság Szücs Antal mezőbaji lelkész fegyelmi ügyében a nagyszalontai egyházmegye fegyelmi-bizottsága által 1939. augusztus 31. napján 2—1939. sz. a. hozott ítéletét panaszlott felebbezése folytán Nagyváradon, 1939. november 23-án tartott nyilvános tárgyaláson felülvizsgálta, zárt ülésben meghozta és nyilvános ülésben kihirdette a következő

ITÉLETET:

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület fegyelmi bírósága, mint másodfoku fegyelmi bíróság az elsőfoku fegyelmi bíróság ítéletét a vétkesség megállapítása részben megváltoztatja s vádlott Szücs Antal mezőbaji lelkészt az E. T. V. tc. 34. szakaszának 7. pontjába ütköző fegyelmi vétség vádja alól felmentve, csak a hivatolt törvény 34. §. 1. 2. 3. 6. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben mondja ki vétkesnek, s őt ezért az első bíróság által hivatolt büntetés helyett az E. T. VI. tc. 35. §. c. pontja alapján az egyházkerület pénztárába 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt befizetendő 1000 azaz egyezer lei pénzbüntetésre itéli, a költségekben való elmarasztalást nem érinti.

Utásítja a felebbezési bizottság az elsőfoku fegyelmi bíróságot, hogy ezen ítélet jogerőre emelkedése után az E. T. V. tc. 135. §. b) pontja alapján a panaszlott felfüggesztésének megszüntetése iránt végzésileg határozzon.

6. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerületi bíróság, mint másodfoku felebbviteli bíróság az előlirt helyen és napon tartott tárgyaláson felülvizsgálván a nagybányai egyházmegye — mint elsőfoku bíróságnak — a Mogyorós Sándor csengerbagosi lelkész fegyelmi ügyében 1939. szept. 26-án 6. szám alatt hozott ítéletét, — amely ellen vádlott neje, mint képviselője írásban is megindokolt felebbezést jelentett be, — meghozta és kihirdette a következő

ITÉLETET:

Az elsőfoku bíróság fenti keletü és számu ítéletét helybenhagyja.

6-b. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerületi bíróság mint másodfoku felebbviteli bíróság az alulírott helyen és napon tartott tárgyaláson felülvizsgálván a nagybányai ref. egyházmegye, mint elsőfoku bíróságnak a Mogyorós Sándor

csengerbagosi lelkész fegyelmi ügyében 1939. szept. 29-én 6. szám alatt hozott ítéletét, amely ellen vádlott neje, mint képviselője írásban is megindokolt felebbezést jelentett be, meghozván és kihirdetvén a maga ítéletét, újabb zárt tanácskozásban meghozta és nyílt ülésben kihirdette a következő

V É G Z É S T :

Az elsőfoku bíróság fenti keletű és számu ítéletét helybenhagyván, azzal egészíti ki, hogy vádlottat a csengerbagosi lelkészi állásától az V. t. c. 98. §. 2. b) pontja alapján felfüggeszti.

7-a. szám. Királyhágómelléki ref. egyházkerületi bíróság, mint másodfoku felebbviteli bíróság, az alólirott helyen és napon tartott tárgyaláson felülvizsgálván a nagybányai ref. egyházmegye, mint elsőfoku bíróságnak az Ács István csengerbagosi kántor-tanító fegyelmi ügyében 1939. szept. 29-én 7. szám alatt hozott ítéletét, amely ellen vádlott neje, mint kirendelt ügygondnok írásban is indokolt felebbezést jelentett be, meghozta és kihirdette a következő

I T É L E T E T :

Az elsőfoku bíróság fenti keletű és számu ítéletét helybenhagyja.

7-b. szám. A Királyhágómelléki ref. egyházkerületi bíróság, mint másodfoku felebbviteli bíróság az alólirott helyen és napon tartott tárgyaláson felülvizsgálván a nagybányai ref. egyházmegye mint elsőfoku bíróságnak az Ács István csengerbagosi kántor-tanító fegyelmi ügyében 1939. szept. 29-én 7. sz. alatt hozott ítéletét, amely ellen vádlott neje mint kirendelt ügygondnok írásban is indokolt felebbezést jelentett be, meghozván és kihirdetvén a maga ítéletét, újabb zárt tanácskozásban meghozta és nyílt ülésben kihirdette a következő

V É G Z É S T :

Az elsőfoku bíróság fenti keletű és számu ítéletét helybenhagyván, azzal egészíti ki, hogy vádlottat a csengerbagosi kántor-tanítói állásától az V. t. c. 98. §. 2. b) pontja alapján felfüggeszti.

8. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerületi bíróság, mint másodfoku, felebbezési közigazgatási bíróság, Nagyváradon, 1939. évi november hó 23. napján tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vette Bartus Jenő kismajtényi lelkésznek a nagykárolyi egyházmegyei bíróság, mint elsőfoku közigazgatási bíróság 1939. november 7. napján 60—1930. sz. a. hozott ítélete ellen bejelentett felebbezését és zárt tanácskozás után meghozta és nyilvános ülésen kibirdette a következő

V É G Z É S T :

Az egyházkerületi bíróság, mint másodfoku közigazgatási bíróság Bartus Jenő kismajtényi lelkésznek a nagykárolyi egyházmegyei bíróság, mint elsőfokú közigazgatási bíróságnak 1939. november 7. napján 50—1930. sz. a. hozott ítélete elleni felebbezését elutasítja.

9. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi másodfoku bíróság ifj. Szilágyi Kálmán érendrédi presbiter, törvényes időben írásban beadott felebbezése folytán 1939. évi november 23. napján nyilvános tárgyaláson megvizsgálta a nagykárolyi egyházmegyei bíróság, mint időszakos fegyelmi bíróság 43—1937. sz. alatt hozott ítéletét és zárt tanácskozásban meghozta és nyilvánosan kihirdette a következő

I T É L E T E T :

Az egyházkerületi bíróság ifj. Szilágyi Kálmán, érendrédi presbyternek a nagykárolyi egyházmegyei bíróság 43—1937. sz. a. hozott ítélete elleni felebbezését elutasítja s az első bíróság ítéletét helybenhagyja.

10. szám. Az egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási másodfoku bíróság Bökényi Arisztid aradi lakos, szabályszerű időben beadott felebbezése folytán 1939 november hó 23. napján tartott nyilvános ülésen megvizsgálta a nagyszalontai egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság 2—1939. számú végzését és zárt tanácskozás után meghozta és nyilvánosan kihirdette a következő

V É G Z É S T :

Az egyházkerületi bíróság Bökényi Arisztid aradi lakosnak, a nagyszalontai egyházmegyei közigazgatási bíróság 2—1939. sz. alatt hozott végzése elleni felebbezését visszautasítja.

11. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Eördög Imre most tordaszentlászlói tanító, panaszosnak a siteri ref. egyházközség elleni fizetés kiszolgáltatása s jár. iránt a bihari ref. egyházmegye, mint közigazgatási bíróság előtt folyamatba tett ügyében, a panaszos által az elsőfoku ítélet ellen benyújtott felebbezés alapján, az ügyet a Nagyváradon 1939 november 23-án tartott ülésében vizsgálat alá vevén, zárt ülésen meghozta és nyilvános ülésben kihirdette a következő

I T É L E T E T :

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság a bihari egyházmegye, mint közigazgatási bíróság ítéletét helybenhagyja.

12. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Bírósága, mint közigazgatási bíróság Molnár Vilmos domahidi tanítónak díjlevél ügybeni felebbezése folytán a nagykárolyi egyházmegyei bíróságnak, mint rendes közigazgatási bíróságnak 1939 november 7. napján 48—1939. sz. a. hozott ítéletét felülvizsgálván, nyilvános tárgyalás után a következő

ITÉLETET hozta:

Az egyházkerületi bíróság, mint rendes közigazgatási felebbezési bíróság Molnár Vilmos domahidi tanító díjlevél ügyében a nagykárolyi egyházmegyei bíróság, mint rendes közigazgatási bíróság által 1939 november hó 7. napján 48—1939. sz. a. hozott ítéletét megváltoztatja s kötelezi a domahidi egyházközséget, hogy Molnár Vilmos kántortanító díjlevél szerinti illetményeit csonkítatlanul kiszolgáltassa,

13-a. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület rendes bírósága, mint elsőfoku fegyelmi bíróság Gönczy Sándor nagykárolyi lelkész esperes ellen a kultusz és művészetügyi miniszter leirata alapján hivatalból megindított fegyelmi ügyben az 1939. évi nov. hó 23-án megtartott nyilvános tárgyalás alapján, zárttanácskozás után, egyhangu határozattal meghozta és nyilvános ülésben kihirdette a következő

I T É L E T É T:

A bíróság vétkesnek mondja ki panaszlottat az E. T. 5. t. c. 34. szakaszának a 7. pontjába ütköző fegyelmi vétségben és ezért őt ugyanezen t. c. 35. szakaszának a) pontja alapján rosszalásra itéli.

Az egyházkerületi elnökség panaszlottal szemben 6920-I—1939. sz. határozatával elrendelt felfüggesztés tárgyában bíróság külön végzéssel intézkedik.

13-b. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület rendes bírósága mint első folyamodásu fegyelmi bíróság Gönczy Sándor nagykárolyi lelkész-esperes ellen a kultusz és művészetügyi miniszter rendelete alapján hivatalból megindított fegyelmi ügyben, az 1939. évi nov. hó 23-án megtartott tárgyalás és ott meghozott és kihirdetett ítélet határozmányaihoz képest, meghozta a következő

V É G Z É S T:

A bíróság az egyházkerületi elnökség 6920-I—1939. sz. határozatával panaszlott ellen kimondott állásában leendő felfüggesztést az V. t. c. 135. szakaszának b) pontja alapján megszünteti.

Betűrendes tárgymutató.

Apátkereszturi lelkészi díjlevél — — — — —	75
Arad-Mosóczy protestáns Kör felebbezése — — — —	18-n
Aradi vallástanító-lelkész szolgálati ügyében a díjlevél beszerzendő — — — — —	47
Arad-Mosóczy templomépítő-bizottság elszámolása — —	48
Arad ingatlan-vétele — — — — —	111
Ács István fegy. ügyében hozott ítélet — — Biróság	7-a
Ács István fegyelmi ügyében hozott végzés — Biróság	7-b
Állami iskolai vallásoktatás — — — — —	63-c
Állampolgári kötelességek tanításához vezérkönyv adassék	16-h
Állást vesztett tisztviselők nyilvántartása — — — —	11
Árvaházi növendékek száma — — — — —	17
Baldácsy-alapból kiutalt segélyek — — — — —	44
Bartus Jenő közig. ügyében végzés. — — — — Biróság	8
Batizi lelkészi díjlevél — — — — —	86
Bánsági e. m. felterjesztése az egyházi vagyon és pénz- kezelés tárgyában — — — — —	39
Bánsági e. m. a szórványmissziói segédlelkészi állásról részletes tervet dolgozzon ki — — — — —	51-3
Bánsági e. m. missziói munkáját az egyházkerület kész- séggel támogatja — — — — —	51-2
Bánsági elemi iskolákról jelentés — — — — —	63-a
Belényesujlaki tanító-választás ügye — — — — —	18-o
Belföldi munka pártolása — — — — —	10
Belhivatalnokok gyermekeinek tanulmányi segély nyújtása	15-4
Belmissziói munka zavartalan folytatásának biztosítása érdekében — — — — —	65-a
Belmissziói alakulatok alapszabályának román nyelven ki- adása — — — — —	65-b
Belmissziói jelentések pontos beadása — — — — —	65-c
Belmissziói jelentéseket az esperesi látogatás szedje be —	65-d

Belmissziói titkár utazásai	— — — — —	65-h
Bere és Csomaköz társegyházak szabályszerű egyességet kössenek	— — — — —	43
Bélzerindi kántortanítói díjlevél	— — — — —	95
Bihari lelkészi földeket az állam igénybe vette	— —	50
Bihari e. m. részletes előterjesztést adjon a gazdasági szervezetekkel együtt működés biztosítását illetőleg	— —	17
Biharfélegyházai ingatlan-csere	— — — — —	101
Biharvajdai lelkészi díjlevél	— — — — —	76
Bökényi Arisztid közíg. ügyében végzés.	— — Biróság	10
Calinescu Armand miniszterelnök emlékének megörökítése		8. a
Csávos iskola-segélye	— — — — —	63-h
Csomaköz és Bere társegyházak egyességet kössenek	—	43
Díjlevelek terményjárandósága csak öt évre váltható meg		45
Díjlevél-csonkítás, csökkentés megakadályozandó	— —	68
Dohi Árpád fegyelmi ügyében hozott végzés.	— Biróság	3
Egyházi Főbiróság tagjai	— — — — —	13
Egyházi adók behajtásának kérdése	— — — — —	18-b
Egyházi vagyon és pénzkezeléshez nyomtatványok készíttessenek	— — — — —	39
Egyházi adóügyekben hozott határozatok ellen jogorvoslat csak egyházi felsőbb hatóságok előtt szerezhető		42
Egyházmegyék a missziói lelkészek és lévíták fizetékiegészítésére javaslatot tegyenek	— — — — —	53
Egyházközségek költségvetésébe az iratterjesztés céljaira bizonyos összeg beállíttassék	— — — — —	65-k
Elemi iskoláinkról jelentés	— — — — —	16
Elemi iskoláink 14 %-os ségélye	— — — — —	16-b
Elemi iskoláink nyilvánossági joga	— — — — —	16-f
Elemi iskolai tanügyi előadói állás ügyében jelentés	—	63-f
Elnökség a püspökválasztással kapcsolatos intézkedésekre felkéretik	— — — — —	8
Elnökség a zsinat összehívása érdekében lépéseket tegyen		9
Erdődi fiókegyház hátralékos járulékaínak törlése	— —	37
Erdődi fiókegyház lélekszám kiigazítást kér	— — —	38
Erdődi ingatlan-vétel	— — — — —	104
Eördög Imre közíg. ügyében ítélet.	— — — Biróság	11
Esperesek a hibásan szavazott, vagy szavazatot nem küldött egyházak ellen eljárjanak	— — — — —	9-a
Esperesek vizsgálják meg, hogy a díjlevelek terményjárandósága szabályszerűen váltattott-e meg	— —	45

Énekvezérek nyugdíj-ügye	— — — — — — — —	23
Énekkarok alakítandók	— — — — — — — —	65-f
Érábrányi temetőföld	— — — — — — — —	100
Érbogyoszlói lelkészi díjlevél	— — — — — — — —	77
Érköbölkúti egyházi adó behajtása	— — — — — — — —	42
Érmelléki esperes Sass Kálmán nyugdíjintézeti tagdíjának kérdését vizsgálja meg	— — — — — — — —	25
Érmelléki tanítók értekezlete a Nyugdíjint. alapszabályá- nak módosítását kéri	— — — — — — — —	26
Érmelléki egyházmegye felterjesztése a Nyugd. Alap- szabályok módosítása tárgyában	— — — — — — — —	27
Érmelléki tanítói gyámsegélyegylet felszámolása	— — — — — — — —	29
Érmihályfalva szavazatának számát emelni kéri	— — — — — — — —	115
Főbiróság tagjai	— — — — — — — —	13
Főgondnok közgyűlést megnyitó beszéde	— — — — — — — —	2
Gyoroki tanítói díjlevél	— — — — — — — —	93
Gazdasági egyesületekkel együttműködés	— — — — — — — —	97
Gönczy Sándor fegyelmi ügyében ítélet.	— — — — — — — —	Biróság 13-a
Gönczy Sándor fegyelmi ügyében végzés.	— — — — — — — —	Biróság. 13-b
Gyanta legáció ügye	— — — — — — — —	96
Halottaink emlékének jegyzőkönyvi megőrzítése	— — — — — — — —	8-b
Hatóságok ne rendelkezzenek istentiszteleti ügyekben	— — — — — — — —	46
Hátralékos javadalmak kiszolgáltatásának	— — — — — — — —	14
Hátralékos járulékok beszédése	— — — — — — — —	31-3
Hegyközszentimrei alapító-levél	— — — — — — — —	99
Horváth Pál a kisbábonyi lelkészi állásban megerősítettik	— — — — — — — —	49
Horváth Viktor ügyében időszaki tanács ítélete.	— — — — — — — —	Biróság 2
Időszaki tanács 1940-re.	— — — — — — — —	Biróság 1
Internátusokról jelentés	— — — — — — — —	17
Iparos-tanulók otthonáról jelentés	— — — — — — — —	17
Iratterjesztés céljára bizonyos összeg beállítandó az egy- házközségek költségvetésébe	— — — — — — — —	65-k
Iratterjesztés jelentése	— — — — — — — —	67
Istentiszteleti ügyekben polgári hatóságok ne rendelke- zenek	— — — — — — — —	46
Jelenvoltak. Lásd a jegyzőkönyv elején.	— — — — — — — —	
Józsefházai kántor-tanítói díjlevél	— — — — — — — —	81
Katonai parancsnokság a közgyűlés megtartásához hozzá- járult	— — — — — — — —	3
Kényszer-nyugdíjba ment tanítók segélyezése	— — — — — — — —	16-e
Kényszer-nyugdíjba küldött tanítók	— — — — — — — —	24

Királyi kegyelmes válasz a hódoló táviratra	— — —	7
Királyi dekrétum egyházkerületünk elismeréséről	— —	8
Kisbábonyi lelkészi állásban Horváth Pál megerősített		49
Kisbetüs énekeskönyv új kiadása	— — — —	59
Kiskolcsi kántor-tanítói díjlevél	— — — — —	83
Kismajtényi kántor-tanítói díjlevél megerősítésének záradéka	— — — — — — — — — —	88
Kisperegi II. tanítói díjlevél	— — — — — — —	69
Kisperegi III. tanítói díjlevél	— — — — — — —	70
Kisjenő templomot épít	— — — — — — —	109
Kisjenő kölcsönt vesz fel	— — — — — — —	110
Dr Koronka Pál vetési lelkész felebbezésének elutasítása		81
Korpótlék számításának módozata	— — — — —	16-i
Kóréh Rozália rendes tanárnővé választásának megerősítése	— — — — — — — — — —	15-8
Köröstárkányi lelkészi díjlevél	— — — — — — —	89
Közalap 1938. évi számadása	— — — — — — —	18-c
Közalap 1939. évi kivetése	— — — — — — —	18-f
Közalapi járulék felemelése 1940-től	— — — — — — —	18-1
Közalapi járulék lélekszám után 1 leura emeltetik	— —	52
Középiskolai Rendtartás elkészítése	— — — — — — —	15-7
Közgyűlés megnyitása	— — — — — — —	1-2
Közgyűlés alkotó tagjainak számbavétele	— — — — — — —	4
Közgyűlés bezárása	— — — — — — —	117
Közigazgatási pénztár 1939. évi számadása	— — —	31
Közigazgatási pénztár 1940—41. évi költségelőirányzata		33
Krassófüzesi missziói egyház ügye az egyházmegyéhez visszatéttik	— — — — — — — — —	57
Kursinszky Kálmán tanügyi előadónak megválasztatik	—	32
Külmisszió kérdése	— — — — — — — — —	66
Lelkészi államsegélyek elszámolása	— — — — — — —	40
Lelkészképesítő bizottságban egyházkerületünk képviseltetése	— — — — — — — — — —	18-a
Lelki ügyekkel foglalkozó presbyteri gyűlések	— —	65-i
Magyarcsékei missziói egyház ügye az egyházmegyéhez visszatéttik	— — — — — — — — —	55
Magyarcséke lelkészi díjlevele visszaadatik	— — —	94
Magyarnyelv és irodalom tanítási tervezetének elkészítésére bizottság	— — — — — — — — —	15-5
Magyar Református Világszövetség terve	— — — —	12
Magyar tagozatok létesítése az állami iskolákban	— —	16-h

Mezőbajji két tanítói díjlevél	— — — — —	92
Mezőtelegd közalapi hátralékának törlése	— — — — —	18-e
Mezőtelegdi ajándékozási szerződés	— — — — —	98
Mikolai díjlevél csonkítatlanul adandó ki	— — — — —	87
Missziói segélyek	— — — — —	18-g
Missziói lelkészek minimális fizetésének megállapítása	—	53
Mogyorós Sándor ügyében hozott ítélet.	— — Biróság	6
Mogyorós Sándor fegyelmi ügyében hozott végzés.	Biróság	6-b
Molnár Vilmos közig. ügyében ítélet.	— — — Biróság	12
Nagybányai e. m. esperese tervezetet készítsen a szatmári leány-internátusról	— — — — —	17-b
Nagybányai e. m. esperese tegyen jelentést Vetés anyagi helyzetéről	— — — — —	36
Nagybányai e. m. a szórványmissziói munkát illető elgondolását határozott formában terjessze elő	— —	51-4
Nagybányai e. m. esperese a nagybocskói missziói egyházban a rendet sürgősen állítsa helyre	— — —	51-5
Nagybányai I. II. III. tanítói díjlevél	— — — — —	84
Nagybányai bánya-részvények eladása	— — — — —	105
Nagybocskói missziói egyház helyzete	— — — — —	18-k
Nagybocskói missziói egyház ideiglenes gondozására Püspök úr segéd-lelkészt küldjön	— — — — —	51-5
Nagykárolyi egyházmegye közalapi számadása	— —	28-d
Nagykárolyi e. m. a szórvány-misszióról jelentsen	— —	51-1
Nagykárolyi e. m. tanítói értekezlet ügyrendje	— —	63-g
Nagyobb adakozók nevét lásd a püspöki jelentésben.		
Nagyszalontai e. m. Simonyifalva missziói ügyében eljárjon	— — — — —	18-j
Nagyszalontai e. m. felterjesztése, hogy a nyugdíj havonként folyósíttassék	— — — — —	30
Nagyszalontai e. m. esperese az aradi vallástanító-lelkész díjlevelét terjessze fel	— — — — —	47
Nagyszalontai e. m. Simonyifalva szórvány megszervezéséről gondoskodják	— — — — —	51-6
Nagyszalontai esperes a gyantai legáció ügyében járjon el		96
»Nagyvárad Református (Kálvin) Egyházkerület« elismerése		8
Nagyvárad középiskolai fiu-internátust létesítsen	— —	17-c
Névelemzés kérdése	— — — — —	63-b
Nyilvánossági jog visszaszerzéséért Püspök ur lépéseket tegyen	— — — — —	15

Nyugdíj- és Özvegy- Árva-Gyámintézet Alapszabálya — 18-p és a melléklet	
Nyudijintézet zárszámadása 1938—39-ről — — — —	19
Nyugdíj-ellátmány nem utalható havonként? — — — —	19-4
Nyugdíjintézet részére a perselypénz lélekszám után 10 bani legyen — — — — — — — — — —	19-5
Nyugdíjintézet 1939—40. évi költségelőirányzata — —	20
Nyugdíjintézeti alapszabályok módosítása a felküldött ja- vaslatok figyelembe vételével történt — — — —	28
Nyugdíj-ellátmány havonként nem folyósítható -- — —	30
Orsovai leányegyház és az orsovai ágost. ev. egyház egyháza — — — — — — — — — —	41
Országőri intézmény bevezetése iskoláinkba — — — —	16-g
Óromániai misszió — — — — — — — — — —	58
Ötvenhét évesnél idősebb tanítók nyugdíjazása — —	24
Pankotai kántortanítói díjlevél — — — — — — — —	91
Paróchiális könyvtár — — — — — — — — — —	65-
Pusztadaróci ingatlan-vétel — — — — — — — — — —	106
Püspök közgyűlést megnyitó imádsága — — — — — —	1
Püspök 1938. évi jelentése — — — — — — — — — — és a melléklet	14
Püspök intelmei a kerülethez — — — — — — — — — —	14
Püspök jelentése a belmissziói munka meddőségéről —	14
Püspök jelentése az egyháztagek áldozatkészségéről —	14
Püspök jelentése az iratterjesztésről — — — — — — —	14
Püspök jelentése a középiskolákról — — — — — — —	15
Püspöki jelentés az elemi iskolákról — — — — — — —	16
Püspök ur sürgesse, hogy áll. iskolákban magyar tagoza- tokat állítsanak be — — — — — — — — — —	16-h
Püspök ur memorandumban kérje a kormány intézkedését, polgári hatóságok istentiszteleti ügyekben ne rendel- kezzenek — — — — — — — — — —	46
Püspök-választás elrendelése — — — — — — — — — —	8
Perselypénz 10 bani lélekszám után — — — — — — —	19-5
Perselypénzek rendszeresen beszolgáltatassanak — — —	31-2
Rendes tanárok kirendelése — — — — — — — — — —	15-2
Református Jövő 1938. évi számadása — — — — — — —	34
Református Jövő 1940. évi költségvetése — — — — — —	35
Sass Kálmán nyugdíjintézeti tagdíjának megállapítása —	25
Sárköz—sárközujlaki kántortanítói díjlevél — — — —	85
Selyebi Géza ny. lelkész felebbezése — — — — — — —	116

Segélyosztó-bizottság jelentése	— — — — —	60
Simonyfalva gondozása	— — — — —	18-j
Szatmári főgimnázium ingatlan- eladása	— — — — —	103
Szatmár leányinternátust állítson fel	— — — — —	17-b
Szatmári egyház kölcsönt vett fel	— — — — —	102
Szatmári leánygimnázium internátust állítson fel	— — — — —	17-b
Szatmári I. II. III. IV. V. VI. VII. tanítói díjlevél	— — — — —	80
Szatmárudvari hátralékos járulékaiknak elengedését kéri	— — — — —	114
Szavazatbontó-bizottság-jelentése a hibás szavazatot küldő, vagy nem szavazó egyházakról	— — — — —	9 a
Százazberki lelkészi díjlevél	— — — — —	78
Százazberki kántortanítói díjlevél	— — — — —	79
Szemlaki kántortanítói díjlevél	— — — — —	71
Szigetfalui kántortanítói díjlevél	— — — — —	72
Ifj. Szilágyi Kálmán fegy. ügyében ítélet.	— — — — —	Bíróság 9
Szórványmisszióba ingyenes iratok adandók a Naptár-jövedelméből	— — — — —	67-6
Szücs Antal fegyelmi ügyében hozott ítélet.	— — — — —	Bíróság 5
Takács Lajos missziói lelkész nyugdíjaztatása	— — — — —	18-i
Takács Lajos nagybocskói lelkész nyugalomba vonulása	— — — — —	51-5
Tanári államsegély kérése	— — — — —	15-6
Tanítói államsegély folyósítása	— — — — —	16-c
Tanítói államsegély után a nyugdíjintézeti járulék 10%	— — — — —	22
Tanítói államsegély sem a tanítói fizetés, sem a korpótlék rovására be nem számítható	— — — — —	88
Tanítói értekezlet	— — — — —	63-d
Tanítók továbbképzése	— — — — —	16-j
Tankönyv-bizottság jelentése	— — — — —	59
Tanszerraktár jelentése	— — — — —	61
Tanterv magyar és román nyelven az elemi iskolák részére	— — — — —	63 e
Tanulmányi segély	— — — — —	15-4
Tanügyi előadói állás véglegesítése	— — — — —	32
Tarnóczy Lajos fegyelmi ügyében hozott ítélet.	— — — — —	Bíróság 4
Temesvár középiskolai fiuinternátust létesítsen	— — — — —	17-c
Tereh Géza tanácsbírónak választatott, az esküt leteszi	— — — — —	6
Tisztviselők, akik rendelkezési állományba helyezettek, vagy állásvesztésre ítéltettek, nyilvántartassanak	— — — — —	11
Tóth Miklós tanító megválasztása nem erősített meg	— — — — —	18-o
Ujkisoda (Fratelia) missziói-egyház ügye az egyházmegyéhez visszatételek	— — — — —	56

Ujszentesi lelkész díjlevél	— — — — —	.74
Új közoktatásügyi törvénnyel kapcsolatos rendelkezések		16-d
Üdvözlő táviratok küldése	— — — — —	5
Vadászi egyház kölcsönt vesz fel	— — — — —	107
Vadász iskolát épít	— — — — —	108
Vallástani pótképesítőről jelentés	— — — — —	62
Vallásos összejövetelek alkalmával bibliaórák tartassanak		65-g
Váradlessi missziói egyház ügye az egyházmegyéhez visszatételek	— — — — —	54
Várasfenesi kántor-tanító és leány-tanító díjlevele	— —	90
Várasfenes urbéres-alapjának vitás kérdése közigazgatási birósági ügy	— — — — —	112
Várasfenes ingatlan-vétele	— — — — —	113
Vetési egyházközség hátralékos kulturadójának elen- gését kéri	— — — — —	36
Vetési lelkészi díjlevél	— — — — —	81
Végrehajtó Bizottság tanító és tanár tagjai	— — —	21
Végvári I. II. III. IV. V. tanítói díjlevél	— — — —	73
Özv. Vidits Jánosné közalapi segélye	— — — —	18-h
Zabány Sándor aradi egyháztagnak felelőszava	— — —	18-m
Zsinati tagok megválasztásáról jelentés	— — — —	9

I. sz. melléklet.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházker. Közgyűlés!

Akaratlanul is tollam alá nyomakodik, egyik, nagynevű világi vezetőnk ajkáról régebben elhangzott, azóta szálló igévé lett mondás: »Megnehezedett az idők járása felettünk.« Mikor már azt reméltük, hogy a nagy világégés után visszamaradt káosz lassanként úgy a világi, mint egyházi síkon elrendeződik, újabb földrengés zavarta meg a nyugalmi állapotot és teszi problematikussá az eljövendő napokat. Most már nemcsak a távoli Keleten, hanem Európában is, éppen közvetlen szomszédságunkban, — harci fegyverek zaja tölti be a levegőt körülöttünk.

Minden kétségen túl van, hogy ennek a szomorú állapotnak a hatása alól országunk sem vonhatja ki magát és bármilyen nagy bölcseséggel törekszik paralizálni, a lelkekre gyakorolt nyomást könnyíti ugyan, de teljesen kivédenie, vagy elhárítania lehetetlen. A jelenlegi helyzetnek már hónapokkal ezelőtt előrevetett árnyéka egyházi életünknek minden viszonylatában érezhető lett. Különösképen reagál erre gyülekezeteinknek belső háztartása, amely mindegyre jobban képtelenné válik feladatának teljesítésére és a normális élet biztosítására. Éppen ezért szent és drága érdekeink sorsára gondolva, aggódó lélekkel kísérik az események folyását és vergődő szívünk Urunknak ezen szavain nyugszik meg egyedül: »Ne aggodalmaskodjatok a holnap felől, mert a holnap majd aggodalmaskodik a maga dolgai felől. Elég minden napnak a maga baja.« (Máté VI. 34.)

Visszatekintve Egyházkerületünk és ebben Gyülekezeteinknek elmúlt esztendejére, amelyről számadással és felelősséggel tartozom, mindenekelőtt a *belső vagy hitéletről* kell megemlékezmem. Jól esnék nekem és bizonyára mindnyájunknak, ha itt valami újat mondhatnék, ami az előző évi megállapítással szemben a helyzetképet szebbnek mutatná fel.

Sajnos, az esperesi jelentésekből semmi olyan nem fogta meg figyelmemet, ami az előbbi előterjesztésben foglaltakat kedvezőbb színben tüntetné fel. A statisztikai számok, amelyek egyik vagy másik kérdésnél most kedvezőbb, majd kedvezőtlenebb jelenségből alakulnak ki, — az általánosabb és szélesebb vonalú követelményeket nem elégítik ki. Az óhajtott és várt általános és egyetemes neki lendülés nem történt meg. Pedig mindaddig, míg ez a mélyebben szántó fordulat nem következik be, hitéletünk csak vonszolja magát egyik napról a másikra, a hegyeket is megmozgató hitnek csodálatos erejéről szó sem lehet.

Megengedem, hogyha az *úrvacsorával élőknek* a számát (124.372, amelyből férfi: 55.942, nő: 66.430) az előttem fekvő adatok halmazából kiemelem, örvendetes kép. Vagy ha arra irányítom a figyelmet, hogy a jelenlegi nehéz anyagi helyzetben mennyire megható az az *áldozatkészség*, amellyel gyülekezeteink a szegény iskolás-gyermekek és elesett felnőttek támogatására 512,832 Leit fordítottak; ebben azonban még nem az az alkotó hiterő mutatkozik meg, amelytől Anyaszentegyházunk jobb jövőjét várhatnánk. Ha pedig még azt is kiemelem, hogy Gyülekezeteink külső és belső egyházi célokra 363.508 Leit áldoztak, minélfogva egyházközségeink önkéntes adománya 2.560.140 Leit tesz ki, mindebből annyi nemes érzés és emelkedett gondolkozás tündöklök fel, hogy tisztelettel kell meghajolnunk hittestvéreink előtt: ámde ezek csak időszaki kivirágzások s nem az egész kálvinista lélek teljes átalakulásának bizonyosságai, amelyeken az új ég és új föld eljövételét várhatnók. Hogy a mindegyre félelmetesebbnek és aggasztóbbnak látszó világnézetek között református Anyaszentegyházunk valóban az egyetlen és megingathatatlan fundamentumon úgy állhasson meg, hogy nyugodt biztonnággal nézzen szemébe a jövő esélyeinek, ahhoz teljes lelki átalakulásra, újjászületésre van szükségünk. E tekintetben állanak lelkész- és tanító-testvéreim elé olyan követelmények, amelyeket minden vonogatás nélkül vállalniok kell. A *belmissziói* munkának a legteljesebb kiépítése ez, amelynél nem Potemkin-falvakat értek, de a legkomolyabb és legmegfeszítettebb munkát. Sajnos: ezt a kötelességet nem értékeljük eléggé. Igen sok gyülekezetünkben a belmisszióknak csak a neve él, vagy olyan utakra kalandozik el, amelyek nem az Anyaszentegyházhoz, hanem attól gondolatban és érzésben

elvezetnek. Elismerem, hogy ennek a munkának rajtunk kívül álló, szinte elháríthatatlan akadályai is vannak, de keményebbek azok a belső okok, amelyeknek gátlásai eredményezik, hogy a különben gazdagon termőképes terület nagyon sok gyülekezetünkben parlagon marad. Mindaddig, míg lelkesztvéreink 100 %-osan be nem ágyazták legjobb erőiket ebbe a munkába, az elérendő cél mindegyre messzebb távozik tőlünk.

Bár meggyőződésem szerint a belmissziói munka nagy fontosságának hangsúlyozása soha se felesleges, mégis feltétlenül szükségesnek ítélem, hogy Lelkesztvéreim főleg gyakorlati szempontból összejöveteleik és konferenciáik alkalmából vele komolyan foglalkozzanak, utakat és módszereket állapítsanak meg, amelyek követésével lelket és lelkesedést vigyenek be munkájukba. Mint a virágos és gyümölcsöt termő fa gyökerei szerte ágazók, hogy az életet adó nedvet annál jobban átadják a termésnek, így van itt is, mert a vasárnapi iskolák, ifjúsági- és felnőttek szövetségei, a nagy jelentőségű család látogatás és az iratterjesztés mind nagyon fontos eszközök és érték szempontjából egyik a másiknak alá nem rendelhető Református Anyaszentegyházunk több mint félszáz esztendő óta felismervén az *iratterjesztés* nagy jelentőségét, nagy körültekintéssel gondoskodott ennek a szükségletnek a kielégítéséről. Történeti helyzetünkben az eddiginél fokozottabb mérvben áll elő az ezen irányu kielégítés, mivel erősen megsaporodtak a kényszerítő okok, amelyek szinte parancsolólag lépnek fel velünk szemben. Ugy hiszem ezt mindnyájan is érezzük, éppen ezért rendkívül megütött az a tény, hogy akadtak lelkesztársaink között olyanok, akik egy vagy más okból kategórikusan jelentik ki ettől a munkától való távol állásukat, elfelejtve ugyanis, hogy e tekintetben egyházkerületünknek határozatai rendelkeznek. Az itt-ott felhangzó okokat szívesen tudomásul vettem s amennyiben lehetséges, azokat eliminálni meg is kíséreltem. Viszont, hogy a jogos panaszokat meg is előzhessem, kérem kell, hogy az anyagi áldozattal fenntartott iratterjesztés körül méltóztassék figyelembe venni, hogy abban az esetben, ha az iratok eladási ára a meghatározott időben nem térül meg, vagy egyházkerületünkben az érdeklődés bármely okból megcsappan, maga ez a nagy horderejű ügy kerül válságos helyzetbe. Nagyon megszívlelendő s abszolút igazságot ütött meg esperesi jelentésében a bihari egyházmegye esperese, amely számot

tarthat arra, hogy mindnyájunknak legkomolyabb figyelmébe részesüljön.

Jelentésemnek ebben a tárgy körében mellőzöm a *szórvány*-gondozás kérdését azért, mert az Egyházkerületi lelkészértekezlet útján komoly tanulmány után bizonyára felterjesztés történik tanácskozásunk számára, amely alapot szolgáltat a további intézkedések megtételére. Egyébként azokat az észrevételeket, amelyek gyülekezeteink hitéletére vonatkoznának, ezuttal nem ismétlem meg, amennyiben többé-kevésbé az előző évihez hasonló megállapításokat kellene tennem. Legfeljebb annyit emelek ki, hogy a *nagyvárad*i iparostanuló *Otthon* az eredeti célt évenként növekvő számban teljesíti. A *nagyvárad*i árvaház pedig a mindegyre inkább jelentkező érdeklődés folytán utban van arra nézve, hogy az egyházkerületi Árvaház lassanként kifejlődjék belőle. A körültekintő gondos vezetés lehetővé tette, hogy ezidőszerint 18 fiu és 8 leány nyert elhelyezést, akik között az egyházker. területéről, tehát Nagyváradon kívül más és más egyházközségekből is található egynéhányan. Ennélfogva kívánatos és indokolt, hogy gyülekezeteink a nemes áldozatkészségben megnyilatkozó jóindulatot minél intenzívebbé tenni buzgólkodjanak.

Amennyiben egyházker. Közgyűlésünk határozata a jelentékenyebb adományoknak jegyzőkönyvünk lapjain való nyilvánossá tétele iránt rendelkezik, ide iktatom a 10.000 Leies vagy ennél magasabb összegű adományokat.

Bánsági egyházmegyében: Simon Gyula Temesvár: 10.000 Lei.

Bihari egyházmegyében: Bihari Nőszövetség: 17.000 Lei, néh. Bodó János 4 kat. hold szántó 60.000 Lei értékben, Paptamásiban: Fogyasztási Szövetkezet 80.000 Lei, Ref. Énekkar: 35.000 Lei, Politikai Község 23.083 Lei, Biharvármegye Közönsége: 10.000 Lei.

Érmelléki egyházmegyében: Nagykágyán: Fodor Sándor 30.000 Lei, Csokalyon: Suta János 60.000 Lei értékben szántóföld.

Nagykárolyi egyházmegyében: Érkörtvélyesen: Balácsi Ilona 10.000 Lei.

Nagybányai egyházmegyében: Felsőbányán: Hajdu József és neje: Medrecz Emilia 23.600 Lei. Lázáriban: Énekkar 10.300 Lei, Máramarosszigeten Nőszövetség 12.350 Lei, Patóházán Énekkar 30.000 Lei, Nőszövetség 10.000 Lei, Szat-

máron: néh. özv. Kulcsár Istvánné, alapítványul 50.000 Lei, Tereh Sándor 10.000 Lei, Lázári Nagy Béla 10.000 Lei, Csizmadia Ipartestület 16.000 Lei, Leiblinger Mártonné 25.000 Lei.

Nagyszalontai egyházmegyében: Aradon: Hunyadi József és neje 16.000 Lei, Belényesen: Nőszövetség 13.000 Lei, Borosjenőn: Báró Solymossy Tibor 40.000 Lei, Borossebesen: Nőszövetség 11.076 Lei, Ifj. K. E. 10.376 Lei, Erdőhegykisjenő: templomépítés céljára Biró Bálint 12.000 Lei, dr Olosz Lajos 10.000 Lei, Tözsér András 10.000 Lei, Tözsér József 10.000 Lei, Tözsér Dániel 10.000 Lei, Tözsér József (114. házsám) 10.000 Lei, Szakács Sándorné 10.000 Lei, Szilágyi Péter 10.000 Lei, Pálffy Bálint 10.000 Lei. Nagyszalontán: Férfi szövetség templomi légfűtésre 220.000 Lei, Nőszövetség: 10.000 Lei, K. Balogh Ferenc 20.000 Lei, Illés Sándor 10.000 Lei, Csereghi Imre 10.000 Lei, Leány-egyesület kulturház alapra 10.000 Lei. A halhatatlan erényekben példát mutató elődök útját követő áldozatkész testvéreinknek hálás elismerésünket jegyzőkönyvünk megküldésével tolmácsoljuk.

Gyülekezeteink hitéletével s annak gyakorlásával szoros kapcsolatban állanak a különböző belmissziói alakulatok munkái. Jelentésem keretében azonban ezzel részletesebben nem foglalkozom, mivel szakbizottságunk előterjesztésében bizonyára hü képét rajzolja meg ennek a munkásságnak. Részemről csak annyit említek meg, hogy a belmisszióhoz fűzött nagy reménységünk mindegyre jobban hervadozik, legfőképpen a mai külső viszonyok következtében.

Egyházközségeink *küléletében* hiányzik az abszolút nyugodtság. Nem azt értem ezalatt, hogy békétlenség zavarja meg a normális életet, mert itt-ott mindig előfordulni szokott az emberi egyenetlenkedés, de hivatali kormányzó szerveink intézkedéseit nem egyszer befolyásolják és nehezítik olyan körülmények, amelyek rajtunk kívül fekvő okokból keletkeznek. Gyülekezeteinkben sok nehézséggel jár presbyteriumaink gyűléseinek megtartása.

Egyházközségeink *kormányzásáról* a valóságnak megfelelő tiszta képet felrajzolni lehetetlen, amiatt, mert az ide vonatkozó statisztikai adatok számszerűsége hiányos lévén, csak hozzávetőleges megállapításról lenne szó. Ennélfogva lelkésztestvéreim és az esperes-atyák figyelme felhivandó, hogy a szigorú pontosságot feltétlenül tartsák be, kívánják

meg és ne elégedjenek meg azzal, hogy egyes gyülekezetek egyszerűen figyelmen kívül hagynak egyházi életük elbírálásánál lényeges adatokat. Különben pedig a kormányzó szervek megalakítása, működése körül az esperesi jelentések szabálytalanságról említést nem tesznek. Figyelmeztetést kell intéznünk azokhoz a Presbyteriumokhoz, amelyek nem törvényszerű pontossággal kezelik az egyházi vagyont, mert még mindig vannak olyan egyházközségek, ahol egyik-másik ingatlanág nincsen az egyház nevére telekkönyvezve. Nem az agrár-földet értem. A vagyon-leltárban az évvégi változások átvezetve nincsenek és több helyen felettes egyházi hatóság megerősítése nélküli költségvetéssel vezetik az egyház anyagi életét. Nem kell mondanom, hogy főleg ez utóbbi megengedhetetlen, mert mint a példa igazolja, ez egyenesen katasztrófához vezet.

Hittestvéreink mintegy 9—10 millió Lei körüli pénzt, és 6,506.000 Lei értékelés nélkül kitüntetett termény-*adót* hordoznak, amely 29 egyházközségben a szükségletet nem fedezi s így más úton kell gondoskodni a hiány pótlásáról. Az egyházak zárszámadásai a jelenlegi gyűlés tartási viszonyok között nem mindig vizsgálhatók felül felettes egyházhatóságilag, a múlt évről tehát határozott számokban nem mutatható fel, hogy milyen mérlege van számadásainknak. Valószínű, hogy az előző évinek megfelel. Az egyházközségek gondozása alatt készpénzben és termény-értékben mintegy 13 millió 481.311 Lei vagyon van, amellyel szemben 9—10 millió adósság áll, mivel a nagyváradi egyház jelentékenyebb törlesztést eszközölt. Így e tekintetben az előző évi jelentésben kihangsúlyozott helyzet kedvezőbb képet mutat.

A mai nehéz gazdasági viszonyok között sok gondot és súlyos terhet jelent egyházközségeink objektumainak karban tartása. Mert míg új építkezésekre 280.397 leit fordítottak, addig a javítások 2,064.364 leit igényeltek, ami szomorú bizonyítéka annak, hogy tatarozni tudjuk csak azokat az épületeket, amelyek a józan célszerűségnek és főleg iskoláinknál a követelményeknek alig felelnek meg. Az épületek tűz ellen biztosítottak, a bihari egyházmegyében azonban Hegyközpályi és Szalárd oly minimálisan, különösen az utóbbi egyházközség, amelynek temploma történeti műemlék, hogy azt észrevétel nélkül hagyni nem lehet. A tűzbiztosítási összeg az érmelléki egyházmegye vonatkozó kimutatásában hiányozván, 132,600.257 lei.

Gazdasági nyomoruságunknak évről-évre súlyosbodó jelensége egyházi *tisztviselőink díjlevél szerinti fizetésüknek* ki nem szolgáltatása, továbbá az egyházkerület mult évi számadásában az egyházmegyei kormányzati járulékok mellőzésével, kimutatott taxáknak elmaradása, amelyek milliókra mennek. A helyzet szanálása végett egyházkerületünk előző évi határozata folytán felterjesztést intéztünk a kultusz- és művészeti miniszter urhoz, hogy a Magas Kormány a kultusztörvény 30. §-ban kilátásba helyezett segítséget váltsa valóra. Sajnos, e részben illetékes helyről elutasító választ kaptunk. Időközben azonban a Curtea de Casație No. 1. 1506—1938. sz. alatt döntő jelentőségű határozatot hozott ebben a kérdésben, kimondván, hogy a bíróságok az egyházközségeknek a járulékok behajtása körül minden támogatást megadni kötelesek. Erről miheztartás végett egyházközségeinket körlevélben értesítettem is. Idáig nem érkezett hivatalomhoz panasz, hogy ha ebben az irányban kísérletet tettek egyházközségeink, az illetékes bíróság fölterjesztésöket elutasította volna. Ezért reményem van arra nézve, hogy az évről-évre panaszolt helyzet jobbra változik.

Mivel *iskoláinkról* külön jelentésben és pedig részletesen számolok be, ezen a helyen ismétlések elkerülése végett csak a legszorosabb jelentenivalókat említem meg. Különösképen ott térek reá azokra a miniszteri leiratokra és a kisebbségi tanügyi törvény módosítására is, amelyek erősen érintik iskoláink belső életét és ennek folytán egyházunk alkotmányos jogait is. Nem szününk meg azonban reménykedni, hogy a román kultusztörvényben is elismert történeti egyházak többszázados jogai a magas kormány előtt meghallgatást és figyelembevételt nyernek. Annál inkább, mert református hiveink nem pusztán az egyház, hanem egyenesen állami érdekekért, iskoláinkat anyagi erejüket messze túlhaladó áldozattal tartják fenn. Az elmúlt tanévben ugyanis egyházaink a középiskolákra: 1,136.515 Leit, az elemi iskolákra 8,308.141 Leit, a különböző jellegű tanintézetekben tanuló növendékek vallásoktatására 403.328 Leit, tehát közel 10 millió Leit fordítottak.

Népmozgalmi adatainknak helytállóságát ezuttal még inkább, mint a multban, kérdésessé kell tennem. Egyik évről a másikra olyan lehetetlen eltérések vannak, hogy azokat megmagyarázni megközelítőleg sem tudom. Megengedem, hogy két körülmény súlyosan befolyásolja statisztikánkat s ezt saját tapasztalatom szerint is megállapíthatom, hogy az u. n. »egyke« meg-

döbrentően kezd tért hódítani, részint materiális, részint pedig éppen morális okokból. Amazt talán még érteni lehet, mert a családi élet fenntartása rettenetes válságos helyzetbe sodródott, utóbbi azonban korunknak szomorú és a társadalmat, nemzeteket pusztulásba hajtó gondolkozására vet világosságot. Bár tudom, hogy a végzetes betegség ellen való küzdelem, szerfölött nehéz, hiszen az okok talán legnagyobb részben egyetemesen érzett szörnyű jelenség dinamikájának következménye, amelyet csak a világhelyzetnek megjavulása változtathat meg, az egyházaknak azonban első sorban kötelességük, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel hűveiknek gondolat és lelki világában változást kíséreljenek meg előidézni.

De statisztikai adataink bizonytalanságát befolyásolja bizonyára a gyökértelen hitüeknél az anyagi érdek után való kapzsiság és hitbeli nagy fogyatékoság, a közönyösség, amely különösen városi gyülekezeteinkben fordul elő. E tekintetben sem könnyű a védekezés, mert a tények csak akkor jutnak tudomásra, mikor azokat megelőzni, megváltoztatni szinte lehetetlen. Évről-évre emelkedik a vegyesházasságok és vallás-változtatásnál a kitérő nők száma. Ennélfogva lassanként óriási átalakuláson megy keresztül a családokon át gyülekezeteink képe. Nem idézem fel részleteiben a régi Magyarország délkeleti területén a fenti ok folytán előállott döbbenetes átalakulásokat, amelyek nem is olyan hosszú idő után fajokat és vallásokat tüntettek el. A mai Bánságunk egyik-másik gyülekezetéből feltörő panaszos hangok úgy érintik fületem, mint a halálharang kongása, amelyet meg nem hallani lehetetlen. Mindezek a felfokozott pásztorális munkák, főképp pedig a családlátogatást követelik ki tőlünk, hogy a lelkész megszakítás nélküli kapcsolatban maradjon, nemcsak a tiszta, hanem a vegyes vallású házasságban élő hittestvéreinkkel, sőt ne tévessze szem elől még azokat sem, akik hűtlenséget árultak el Anyaszentegyházunkkal szemben.

Egyébként az 1938. évi népmozgalmi adatok a következők:

1. Született összesen: 4488 gyermek, ebből fi: 2310, nő: 2177. Törvényes fi: 2133, nő: 1987, törvénytelen fi: 178, nő: 190.
2. Meghaltak összesen: 3439, ebből fi: 1642, nő: 1797.
3. Házasságot kötött tiszta pár: 1272, vegyes vallású pár: 431, kiknél a vőlegény ref. volt: 206, menyasszony pedig: 210 esetben.

4. Az egyházi szertartásokat: kereszteléseket a bihari

egyházmegyében: 33, temetéseket a nagyszalontai egyházmegyében: 4, házasságnak egyházilag való megáldását: 125 esetben mellőzték.

5. Konfirmált: 3491 ifju és pedig fi: 1682, nő: 1809.

6. Kitért: 517, melyből fi: 219, nő: 298.

7. Áttért: 169, fi: 70, nő: 99.

A fentebb kifejtett okok alapján egyházkerületünk lélekszámának ez évi bejelentések számszerű összegének figyelmen kívül hagyásával a rendelkezésünkre álló népszámlálás adatai szerint: 230—250.000 lélekszámban való fenntartását továbbra is kérem.

Kötelességszerűen még csak arról kell megemlékeznem, hogy a *püspöki vizsgálatról* ebben az esztendőben nagy sajnálatomra lemondanom kellett. Ennek egyik oka az ország-széli helyzet nehéz voltában keresendő, amelynek gátló akadályai aligha lehetett volna még fáradság és esetleges jó indulat mellett is eliminálni. Ehhez a helyzethez hozzájárult még az előző évi egyházlátogatásom alkalmával szerzett betegségem, amely meg is akadályoz kötelességem teljesítésében. Bizonyára jobb lett volna, ha ez az állapot nem következik be. Tisztelettel kérem Közgyűlésünket, hogy jelentésemnek ezt a részét megértéssel tudomásul venni méltóztassék. Egyébként pedig a nagytiszteletű Főjegyző úr szíveskedett erőtelenségemet jó indulatu kíségetésével pótolni, amiért ezen az úton is kifejezem hálás köszönetemet.

Minden tisztelettel kérem, hogy a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésünk jelentésemet elfogadni és tárgyalás alá venni kegyeskedjék.

Nagyvárad, 1939 október 12.

Alázatos szolgálja:

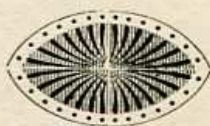
Sulyok István s. k.,
püspök.

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET

**NYUGDIJ ÉS ÖZVEGY- ÁRVA
GYÁMINTÉZETÉNEK**

ALAPSZABÁLYA

(JÓVÁHAGYTA AZ EGYHÁZKERÜLETI IGAZGATÓTANÁCS
1939. ÉVI MÁJUS HÓ 30-IKI ÜLÉSE.)

NYOMATOTT
A KÁLVIN KÖNYVNYOMDÁBAN ORADEA—NAGYVÁRADON
1939.

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET
NYUGDIJ ÉS ÖZVEGY- ÁRVA GYÁMINTÉZETÉNEK
ALAPSZABÁLYA**

(Jóváhagyta az Egyházkerületi Igazgatótanács
1939. évi május hó 30-iki ülése.)

I. FEJEZET.

ÁLTALÁNOS HATÁROZATOK.

Az intézet megalakítása, — tagok.

1. §. A romániai királyhágómelléki református egyházkerület az 1926. év december hó 16. napján tartott közgyűlésének 156. sz. határozatával a főhatósága alá tartozó egyházközségek rendes, segéd, vallástanító lelkészei, továbbá az E. T. VI. tc.-ben felsorolt köznevelési és közoktatási szervezetek összes tanárai, tanítói, állandó vallástanítói, végül az egyházközségek önálló énekvezérei, az egyházkerület központi hivatalának tisztviselői részére Nyugdíj és Gyámintézetet létesített.

Ezt a Nyugdíj és Gyámintézetet az 1929. év május hó 29-én tartott egyházkerületi közgyűlés az előbbi intézet alapszabálya VII. záróhatározatának 22. §-a alapján Nyugdíj és Özvegy- Árva Gyámintézetté alakította át, amely ma is fennáll s működik.

2. §. A Nyugdíj és Özvegy- Árva Gyámintézet tagja a királyhágómelléki református egyházkerület főhatósága alá tartozó és területén működő

- a) minden rendes, helyettes, segéd, vallástanító lelkésze,
- b) a közép és szakiskolák minden rendes és helyettes tanára, elemi iskolák végleges rendes és ideiglenes rendes tanítója, vallástanítója, valamint az egyházközségek önálló énekvezérei,
- c) az egyházkerület központi hivatalának minden véglegesített tisztviselője.

Az a) b) c) pontokban megjelölt tisztviselők választásuk, kinevezésük, illetve véglegesítésükkel a nyugdíjintézet tagjaivá lesznek.

Minden személyi változást az illetékes egyházi hatóságok a nyugdíjintézet végrehajtó bizottságának jelenteni tartoznak. A késedelmes jelentésből származó hátrányokért a nyugdíjintézet nem felel.

Az, aki a fentebbi pontokban megjelölt tisztviselők közül, — a tanítókat kivéve — ma még nem tagja a nyugdíj és özvegy-árva-gyámintézetnek s 60. életévét betöltötte, nem lehet tagja a Nyugdíjintézetnek.

Az a tanító, aki 1938. évi január hó 1-én 55. életévét betöltötte és még nem volt jogosított tagja a nyugdíjintézetnek, csak akkor léphet be a nyugdíjintézetbe, ha jelen alapszabály 12. §-ban biztosított jogánál fogva visszamenőleg annyi évre befizeti a nyugdíj járulékot, hogy 65 éves korában legalább 10 szolgálati éve legyen.

Az a tanító, aki valamilyen ok miatt végleges rendes, vagy ideiglenes rendes minőségből helyettesi minőségbe kerül és már nyugdíjintézeti tag volt, — továbbra is tagja marad a nyugdíjintézetnek.

II. FEJEZET.

Tagsági díjak, azok alapjául szolgáló jövedelem megállapítása, — fenntartói díjak.

3. §. Minden tag évenként tagsági díjat köteles fizetni.

Az évi tagsági díj a tag megállapított évi összes javadalmának (egyházközség, egyháztagok, iskola fenntartója, az állam, az egyházkerület, vagy bárki bármilyen címen szolgáltatassa azt ki egyházi szolgálataiért) annyi százaléka, amennyi a Nyugdíj és Özvegy-Árva-Gyámintézet évi költségvetésében mutatkozó szükségletet aránylagos elosztás mellett fedezi.

Azoknak a tagoknak tagsági díja, akik fizetéskiegészítést kapnak, úgy számolandó el, hogy jövedelmükből elsősorban a fizetés kiegészítés (államsegély) 10%-a számoltassék tagsági díjra s egyéb jövedelmüket tagdíjuk kiegyenlítést nem nyert része terhelje.

Azok a tagok, akik szolgálatuk alatt bizonyos időt külföldön töltenek, tagdíjat a külföldön eltöltött időre is kötelesek fizetni, tekintet nélkül arra, hogy részesülnek-e javadalmazásban, vagy nem. Ilyen esetben a tagdíj alapja az utolsó évben élvezett fizetés s a befizetés utólag is történhetik.

Az évi tagsági díj havonként előre minden hó első napján válik esedékessé és fizetendő be az intézet pénztárába.

Az a pénztár, amelyik a tag fizetését kiszolgáltatja, a tag tagsági díját havonként a tag fizetéséből levonni és a nyugdíjpénztárba beszolgáltatni köteles.

4. §. A nyugdíjintézeti tagsági díj alapja a 29-b—1937. sz. egyházkerületi határozattal kiküldött bizottság által megállapított összjövedelem.

5. §. A jövőben a tag javadalmában a felettes egyházhatóságok által megerősített díjlevél szerint beálló változást az egyházmegye esperese a díjlevél hiteles másolatának megküldése mellett a végrehajtó-bizottságnak jelenteni köteles. A végrehajtó-bizottság a bemutatott díjlevél alapján a már megállapított jövedelmet újabb vizsgálat tárgyává teszi, a szükséges módosításokat elrendeli s arról a tagot értesíti. A fizetési-kiegészítés összegében bármi okból előálló változás hivatalból vezetendő keresztül a tagsági díj alapjául szolgáló jövedelem összegénél.

A végrehajtó-bizottság határozata ellen a kézbesítéstől számított 30 nap alatt felelőnek van helye az egyházkerületi közgyűléshez. Az egyházkerületi közgyűlés véglegesen dönt.

Minden a jövedelem megváltoztatásával összefüggő tagdíj előírására vonatkozó határozat csak a következő költségvetési év kezdetétől érvényes.

6. §. Mindenik egyházközség, amely iskolát tart fenn, mindenik közép és elemi iskola fenntartója, az egyházkerület, köteles alkalmazásában levő minden nyugdíjintézeti tag után fenntartói díj címén évenként 500 Leit fizetni be a nyugdíjintézet pénztárába minden év november hó 1-ső napjáig.

Az az egyházközség, amelyik iskolát nem tart fenn, fenntartói díj címen lélekszáma után kettő leit köteles évenként befizetni a nyugdíjintézet pénztárába. Ez az összeg évi 1000 Leinél kisebb nem lehet.

Szervezett állások után a fenntartói járulékot akkor is be kell fizetni, ha a szervezett állás üresedésben van.

A fenntartói díj az egyházközséget, az iskola fenntartóját s a tagot egyetemlegesen terheli. Amennyiben az egyházközség, az iskolai fenntartója a fenntartói díjat esedékessége idején ki nem fizetné, köteles azt a tag, esedékessége napjától számított törvényes kamataival legkésőbb a költségvetési év végéig megfizetni. A tagot az így fizetett összeg erejéig visszakereseti jog illeti meg az egyházközség, illetve az iskola fenntartójával szemben. Ennek az igénynek az elbírálása az egyházmegyei közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik.

7. §. A tag és az egyház, illetve az iskola fenntartója részére az egyházkerületi pénztár által bármely címen kifizetendő összegből a kerületi pénztár levonja első sorban a nyugdíjpénztárt illető tagsági és fenntartói díjat.

III. FEJEZET.

Nyugdíj, özvegyi ellátás, neveltetési és temetkezési segély.

8. §. Ezidőszerint a nyugdíjalap legmagasabb összege:

a) lelkészek, középiskolai képesítésű tanárok s az egyházkerület központi hivatalának főtisztviselői részére évi 48.000 lei;

b) Polgári iskolai képesítésű tanárok és az előbbi nyugdíjintézeti alapszabály szerint felvett és még tényleges szolgálatban lévő olyan jogosultak részére, akik a teljes összegű nyugdíjjárulékot fizetik, évi 36.000 Lei,

c) tanítók, önálló énekvezérek, s az egyházkerület központi hivatalának segéd tisztviselői részére évi 24.000 Lei.

Azok az 50 %-os jogosított tagok, akik az előbbi nyugdíjintézeti alapszabály szerint vétettek fel és eddig a teljes összegű nyugdíjjogosultságuk évi 18.000 Lei volt, kötelesek tagsági idejükre visszamenőleg azt a tagdíj különbözetet megfizetni, ami az eddigi 18.000 Lei-es és a jelen alapszabály szerinti évi 24.000 Lei-es nyugdíjjogosultság között tagdíjkülönbözetként mutatkozik.

Ilyen összegű nyugdíjra csak annak a tagnak van igénye, aki mint nyugdíjintézeti tag egyfolytában 40 évet töltött el az egyházkerület területén vállalt tiszte szolgálatában.

Ez alul kivételt képeznek az alapszabályok 12. és 25-ik §-aiban meghatározott esetek.

Az 1939. évi költségvetési év kezdete előtt nyugdíjban, özvegyi ellátmányban, neveltetési segélyben részesülők az előbbi alapszabály szerint készült utolsó évi költségvetésben megállapított ellátmányban részesülnek, azaz a teljes évi nyugdíj 36.000 Lei, özvegyi ellátmány évi 18.000 Lei, neveltetési segély minden kiskorú után évi 1.000 Lei.

9. §. A tagok nyugdíjra csak a következő esetekben tarthatnak igényt:

a) ha állandó jellegű testi vagy lelki fogyatkozás miatt tisztüket betölteni képtelenek;

b) ha 40 évig szolgáltak, vagy ha 70. életévüket betöltötték ;

c) Ha egyházi bíróság ítélete a tag munkaképtelenségét, vagy azt állapította meg, hogy hivatalát folytatni képtelen.

10. §. A nyugdíjjogosultság a betöltött 10 évvel kezdődik s a 8. §-ban megállapított nyugdíj 40 százalékat teszi ki, amely minden következő betöltött év után 2 százalékkal emelkedik.

A nyugdíj fizetésének kezdő napját a nyugdíjazást kimondó jogerős határozat állapítja meg.

11. §. Tíz szolgálati év eltelése előtt nyugdíj senkinek sem adható.

Ha a nyugdíjintézet valamelyik tagja állandó jellegű lelki vagy testi fogyatkozás miatt 10 szolgálati év betöltése előtt tisztével járó köteleességét teljesíteni nem tudná, az általa befizetett tagdíj összeg kamat nélkül végkielégítés címén neki visszafizettetik.

Azok az ideiglenes rendes tanító tagok, akiket a véglegesítő vizsgán végleg elutasítanak, s ennek következtében állásuktól megválni kénytelenek, befizetett tagsági díjaikat kamat nélkül végkielégítésképpen visszakapják. Ezt a végkielégítést megkapják, ha a fenti ok miatt, akár önként mondanak le, akár fegyelmi bíróság ítélete alapján mozdítják el őket állásukból. Előző esetben hitelesen kell igazolni a lemondás okát, az utóbbi esetben pedig a bírósági ítéletnek kell tartalmazni azt, hogy az illetőre jelen intézkedés alkalmazható.

Ha a nyugdíjintézeti tanító tagok az állami nyugdíjintézetnek kötelezett tagjaivá lennének és ennek következtében kénytelenek volnának a nyugdíjintézet kötelékéből kilépni, az általuk befizetett tagdíj 60 százalékat visszakapják.

Az a tag, aki a református egyházból kitért és ennek folytán tagsága megszűnik, visszatérés esetén nem tarthat igényt a kitérést megelőző szolgálati éveinek beszámítására.

12. §. Azok, akik 1938. év január hó 1-ső napját megelőzően tagjai a nyugdíjintézetnek, ha az 1929. év január hó 1-ső napján életbe lépett alapszabály 3. §-ában fizetni rendelt belépési járulékot kifizették, szolgálatbalépésüktől számított 40 év betöltése után a jelen alapszabály 8. §-ában meghatározott teljes nyugdíjra tarthatnak igényt tekintet nélkül arra, hogy a nyugdíjintézetnek hány éven keresztül voltak tagjai, — 1939. év január hó 1-ső napjáig azonban a tagsági-díjat nyugdíjaztatá-

suk előtt betöltött állásuk jövedelme után még nyugdíjaztatásuk esetén is megfizetni kötelesek.

A most belépésre kötelezett tagok előző szolgálati éveiket 1927 január hó 1-ig visszamenőleg beszámíthatják, ha azokról az évekről hasonló elbírálás alá eső lelkészek által ugyanazon időre befizetett tagdíj 50 %-át 5 %-os kamattal együtt 24 havi idő alatt egyenlő havi részletekben befizetik. Az érdekelt tagok e szándékukat az alapszabály érvénybeléptének idejétől számított 3 hónap alatt jogaiknak különben elvesztése terhe alatt bejelenteni kötelesek.

13. §. Az a tag, aki állását elhagyja, arról lemond, vagy egyházi bíróság által hivatalvesztésre ítéltetik, — elvesziti nyugdíj-igényét, befizetett belépési-díját s tagsági-díjait vissza nem követelheti s a nyugdíjintézettel szemben semmiféle igényt nem támaszthat.

Ha tanárnők vagy tanítónők férjhezmenetelük miatt mondanak le állásukról, ez esetben az általuk befizetett tagdíj 50 %-a kamatmentesen végkielégítés címen visszafizetendő. Ezen rendelkezésnek visszaható ereje nincs.

Ha a tag fegyelmi bírósági ítélettel hivatalvesztésre ítéltetik s az ítélet másként nem rendelkezik, felesége özvegyi segély címen a 8-ik §-ban meghatározott nyugdíj 25 %-át kapja, melyben kiskorú gyermeke, illetve gyermekei neveltetési segélye is bennfoglaltatik úgy, hogy a kiskorú gyermek vagy gyermekek ez esetben neveltetési segélyre igényt nem tarthatnak.

14. §. A nyugdíjintézeti tag özvegye özvegyi ellátás címen 50 %-át kapja annak az összegnek, amely a tagot nyugdíj címen megillette volna. Ez a 8-ik §-ban biztosított illetmények 25 %-nál kevesebb nem lehet.

Ha férj és feleség egyaránt fizető tagja a nyugdíjintézetnek, úgy szolgálati idejük után és befizetéseiknek megfelelően részesülnek az alapszabályban biztosított nyugdíj ellátmányban. Férj elhalálása esetén a már nyugdíjat élvező özvegynek a magasabb ellátmányhoz van joga az elhalálást követő hónaptól kezdve.

A nyugdíjintézeti tag kiskorú gyermeke neveltetési segély címen 15 %-át, mindenik további kiskorú gyermek egyenként 5—5 %-át kapja annak az összegnek, amely a tagot nyugdíj címen megillette volna, a neveltetési segély azonban nem haladhatja meg annak az összegnek 30 %-át, amely a tagot nyugdíj címen megillette volna.

Ha a tagnak több kiskoru gyermeke maradt s a legidősebb nagykort ért, a következő kiskoru gyermeket illeti meg a 15 %-os neveltetési segély s így tovább, míg mindenik gyermek eléri nagykoruságát.

Ha a tag előbb hal meg, mint nyugdíj igénye megnyílnék, (9. §.) özvegye a 8-ik §-ban meghatározott nyugdíj 25 %-át kapja özvegyi ellátás címen, amelyben kiskoru gyermeke, illetve gyermekei neveltetési segélye is bennfoglaltatik úgy, hogy a kiskoru gyermek, illetve gyermekek neveltetési segélyre igényt nem tarthatnak.

Ha a férj is, a felesége is tagja a nyugdíjintézetnek s elhal a férj, — az özvegy özvegyi ellátásra addig nem tarthat igényt, amíg egyházi szolgálatban van, de a kiskoru gyermek, illetve gyermekek neveltetési segélyben részesülnek ez esetben s az esetben is, ha a nő hal meg, — a neveltetési segély mindig az elhalt tag javadalma után számítandó,

Az özvegyi ellátás s a neveltetési segély a kegyeleti idő megszűntét követő hónap első napjától, — ha az özvegynek, a kiskoru gyermekeknek kegyeleti időre eső jövedelemre igényük nincs, — a tag által élvezett fizetés megszűntét követő hónap első napjától fizetendő.

15. §. A tag elhalálozásakor történjék az akár szolgálati ideje alatt, akár nyugdíjas állapotában, temetkezési segélyképen 6000 Lei fizetendő ki a tag törvényes örököseinek, illetve annak, aki a temetésről gondoskodott és annak költségeit igazolja. Ez utóbbi csakis a tényleges kiadások megtérítését igényelheti a fenti összeg keretén belül. Mindkét esetben a halálesetről szóló anyakönyvi kivonat bemutatandó.

IV. FEJEZET.

Nyugdíj, özvegyi ellátás, neveltetési segély megállapítása.

16. §. A nyugdíjazás, eziránti kérelem folytán a tag szolgálati helye szerint illetékes egyházmegye közgyűlése által 5 évre választott bizottság javaslata alapján, az egyházkerületi közgyűlés által 5 évre választott végrehajtó-bizottság határozatával történik, ha a nyugdíjazás lelki vagy testi munkakép telenség miatt kérelmeztetik.

A kérelem folytán az egyházmegyei nyugdíjbizottság a kérvényezőnek hatósági orvos által két bizottsági tag jelenlétében való megvizsgálását foganatosítja. A kérvényezőnek

joga van saját költségén más orvost is alkalmazni, akinek véleménye a bizottság elé terjesztendő. Az egyházmegyei nyugdíj-bizottság az orvos vagy orvosok szakvéleményét saját észrevételeivel együtt s a nyugdíjazást ajánló vagy azt megtagadó ajánlatával együtt az esperesnek küldi meg, aki viszont a püspökhöz, mint a végrehajtó-bizottság elnökéhez terjeszti fel.

17. §. A végrehajtó-bizottság a beterjesztett ügyiratok alapján a nyugdíjazást elrendeli, vagy megtagadja. Utóbbi esetben a nyugdíjazást kérő tagnak joga van az elutasító határozat kézbesítésétől számítva 30 nap alatt az egyházkerületi közgyűléshez felebbezéssel élni.

18. §. Az a tag, aki a 40 évi szolgálati idő betöltése után kéri nyugdíjaztatását, csak azokat az okmányokat köteles kérvénye rendjén bemutatni, melyek a 40 évi szolgálati idő betöltését igazolják.

19. §. Özvegyi ellátására csak az a nő tarthat igényt, aki elhalt férjével, annak tényleges szolgálata idején, (tehát nem nyugdíjaztatása után), vagy azt megelőzően lépett házasságra s férjével haláláig legalább 5 évet együtt élt és kifogástalan erkölcsi életet folytatott.

Az a nő, aki elhalt férjével, annak 60 éves életkora után kötött házasságot, özvegyi ellátást nem igényelhet.

Az az özvegy, aki férjével való együttélést saját hibájából szüntette meg, ellátásra nem tarthat igényt. De ha a különélés beigazoltan nem a nő hibájából következett be, az özvegy özvegyi ellátásra való igénye érintetlenül marad.

Annak az özvegynek, aki erkölcstelen életet folytat, vagy aki valami büntett, vagy nyereségvágyból elkövetett, vagy közerkölcsiségbe ütköző vétség miatt a büntető bíróság által jogerősen elítéltetett: özvegyi ellátásra való igénye nem lehet.

Ez esetben, valamint az előbbi bekezdésben körülírt esetben a tag kiskoru gyermeke, vagy gyermekei neveltetési segélyben részesülnek.

20. §. Ha tanárnő vagy tanítónő kiskoru gyermekek hátrahagyásával meghal és túlélő házastársa a nyugdíjintézet végrehajtó-bizottsága által bármikor felülvizsgálható hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja azt, hogy munkaképtelen és megfelelő jövedelme nincs, — gyermekeik kiskoruságuk tartama alatt neveltetési segélyben részesülnek.

21. §. A nyugdíjat, özvegyi ellátást, neveltetési segélyt a nyugdíjpénztár a jogosultaknak az illetékes helyi lelkész és

illetékes esperes által igazolt nyugta ellenében évnegyedenként utólagos részletekben fizeti ki.

Neveltetési segélyt mostoha vagy nevelt gyermekek nem élvezhetnek.

V. FEJEZET.

A nyugdíj, özvegyi ellátás, neveltetési segély megszűnése.

22. §. A nyugdíj megszűnik, ha a tag:

- a) a református egyházból kitér;
- b) ha meghal.

Az özvegyi ellátás megszűnik, ha az özvegy

- a) férjhez megy;
- b) a református vallásból kitér;
- c) erkölcstelen életet folytat, vagy valamely büntett vagy nyereségvágyból elkövetett, vagy közerkölcsiségbe ütköző vétség miatt a büntető bíróság jogerősen elítélte;
- d) ha meghal.

A neveltetési segély megszűnik, ha az árva

- a) nagykorra jut;
- b) nagykorra jutása előtt megélhetését biztosító vagyronhoz, állandó keresethez vagy javadalomhoz jut;
- c) ha a református vallásból kitér;
- d) ha meghal.

A nyugdíj, özvegyi ellátás, neveltetési segély fizetése megszűntetendő a fentebb felsorolt események bármelyikének beálltát követő hónap első napján.

VI. FEJEZET.

A nyugdíj és özvegy-árva gyámintézet vagyona s évi jövedelme.

23. §. A nyugdíj s özvegy-árva gyámintézet vagyona áll:

1. az oradeai 2117. számú betétben 931/1. hrszám alatt felvett házas telekből;
 2. készpénzből s kölcsön kihelyezett tőkékből.
- A vagyon növelésére szolgálnak:
3. a tagsági díj címén kivetett évi összeg 10 százaléka, amely minden évben a költségvetésben a szükségetek közzé felveendő, az előző évi költségvetés alapján.
 4. Az egyházkerület területén levő összes református.

egyházközségekben minden nagypénteki ünnepen gyűlt perselypénz, mely nem lehet kevesebb, mint a gyülekezet lélekszáma után számított 10 bani;

5. alapítványok.

24. §. A nyugdíj s özvegy-árva gyámintézet évi jövedelmét adják:

1. a házastelek jövedelme,
2. a tőke kamata,
3. az évi tagsági díjak,
4. az évi fenntartói díjak.

VII. FEJEZET.

A befizetett tagsági díjak visszatérítése. Másutt eltöltött szolgálati idő betudása.

25. §. Azok a tagok, akik a Királyhágómelléki Református Egyházkerületből az Erdélyi Református Egyházkerület kötelékébe lépnek át, az intézet pénztárába befizetett tagdíjak 60 %-át kamat nélkül visszakapják, viszont azok a tagok, akik az Erdélyi Református Egyházkerületből lépnek át a Királyhágómelléki Református Egyházkerület kötelékébe, ezen nyugdíjintézet tagjaivá megválasztásuk időpontjától kezdve lesznek, de joguk van ezeknek a tagoknak az egyházi szolgálatban eltöltött összes idejüket is beszámíttatni. Ezt a jogot megszerzik, ha az általuk itt betöltött javadalom alapján terhükre megállapított évi tagsági díjat visszamenőleg az általuk beszámíttatni kívánt szolgálati évekre állásuk elfoglalásától számított 6 hónap alatt 5 %-os kamattal együtt befizetik. Az Erdélyi Református Egyházkerület nyugdíjpénztára által a tag részére átutalt összeg beszámítandó a fizetendő összegbe. Ez a jog 6 hónapon túl nem gyakorolható.

26. §. A befizetett tagsági díj visszafizetésének az alapszabály 11. 13. és 25. §-iban megjelölt esetek kivételével más címen helye nincs.

VIII. FEJEZET.

A Nyugdíj és Özvegy-Árva Nyugdíjintézet vagyonának kezelése és ügyvitele.

27. §. A Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet vagyonának kezelése és ellenőrzése az egyházkerületi közgyűlés hatáskörébe tartozik.

Ugyancsak az egyházkerület hatáskörébe tartozik az alap-

szabályok módosítása, a nyugdíjak, özvegyi ellátás, nevelési segély, az évi tagságdíjak és fenntartói díjak megváltoztatása mindenkor a végrehajtó-bizottság javaslata alapján.

28. §. A Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet anyagi és szellemi ügyeit az egyházkerület közgyűlése a végrehajtó-bizottság útján intézi. A végrehajtó-bizottságot 5 évre szóló megbizással akként alakítja meg, hogy a nyugdíjintézetbe tartozó mindenik tisztviselőikar képviselőt nyerjen. A végrehajtó-bizottság tagjai:

a) hivatalból a püspök, a főgondnok, az egyházkerületi ügyész, pénztáros, számvevő.

b) választott tagok: az egyházkerületi közgyűlés által választott 2 lelkész, 1 tanár, 2 tanító, 1 központi főtisztviselő.

c) az egyházmegyék által választott egy-egy képviselő. A pénztárnoknak és számvevőknek csak tanácskozási joga van. Az egyházmegyei képviselők napi és fuvardiját a kiküldő egyházmegyék fizetik.

A bizottságnak hivatalból elnöke az egyházkerület püspöke.

29. §. A végrehajtó-bizottság az intézet szellemi és anyagi ügyeiről minden évben a szabályszerűen lezárt és megvizsgált számadás kapcsán az egyházkerületi közgyűlésnek jelentést tesz, melynek rendjén a közgyűlés a számadás jóváhagyása s a tisztviselők részére a felmentvény megadása tárgyában határoz.

30. §. Az egyházkerületi közgyűlés minden évben első gyűlésén névszerinti szavazással állapítja meg az intézet pénzének milyen módon való gyümölcsöztetését, valamint azt is, hogy a pénzek takarékpénztári betétként való kezelése esetén melyik pénzügyintézetnél s milyen feltételek mellett helyeztessenek el.

A végrehajtó-bizottságnak joga van az intézet tőkéjének 50 %-át kölcsönként ingatlanokra első helyen való jelzálogi bekebelezéssel fedezve, vagy egyházközségeknek a külön »kölcsön kihelyezési szabályzat«-ban megállapított módokat szerint kiadni.

31. §. A végrehajtó-bizottság a szükséghez képest évenként egy vagy több ülést tart. Érvényes határozathozatalra az elnökön kívül legalább 3 szavazati joggal bíró tag jelenléte szükséges. Az anyagi ügyekben az egyházkerületi ügyész meghallgatása nem mellőzhető.

32. §. A végrehajtó-bizottság határozata ellen 30 napon belül az érdekelt felek felebbezést adhatnak be. A felebbezés felett az egyházkerületi közgyűlés végérvényesen dönt.

IX. FEJEZET.

Záró határozatok.

33. §. Jelen alapszabály nem érinti az egyházmegyéknek hasonló intézmények megszervezésére irányuló jogát, ugyanakkor nem korlátozza az egyházmegyékben ezidőszerint működő nyugdíj, özvegy-árva gyámintézetek fennállását sem. Az egyházközségek és iskolafenntartók azonban az egyházkerületi nyugdíj és özvegy-árva gyámintézeten kívül más hasonló intézet javára hozzájárulás fizetésére nem kötelezhetők.

34. §. Jelen alapszabály alapján nyugdíj, özvegyi ellátás, neveltetési segély, végkielégítés folyósítása és megszüntetése körül felmerült vitás kérdésekben az egyházkerületi közgyűlés véglegesen dönt.

35. §. A Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet kezelési szabálya és ügyrendje továbbra is érvényben marad.

36. §. Az egyházkerületi közgyűlés időnkint matematikai mérleget készíthet, de matematikai mérleg nélkül is a nyugdíj, özvegyi ellátás, neveltetési segély, tagsági és fenntartói díjak összegét megváltoztathatja, leszállíthatja vagy felemelheti.

37. §. Minden esetben, amikor jelen alapszabály szerint intézkedni az egyházkerületi közgyűlés hatáskörébe esik, az egyházkerületi közgyűlés helyett teljes jogkörrel intézkedni az egyházkerületi igazgató-tanácsnak is joga van, kivétel csak a 27. és 36. §-okban megjelölt esetek képeznek, mert azokban való döntés kizárólag az egyházkerületi közgyűlés hatáskörébe tartozik.

Bár az E. T. 7. tc.-nek minden rendelkezése nem foglaltatott jelen alapszabályban, mindamellett a 7. tc.-nek mindazon rendelkezései érvényben vannak, amelyek az alapszabállyal nem ellentétesek. Ennek következtében szükség esetén megfelelő alkalmazásuk nyilvánvaló.

38. §. Jelen alapszabály 1939 évi január hó 1. napján lép életbe s ezzel az 1929 évi január hó 1. napján életbelépett alapszabály az arra vonatkozó összes módosításokkal együtt hatályon kívül helyeztetik azzal, hogy a tagsági díj, fenntartói járulék az 1939. évre már jelen alapszabály II. fejezetében megállapított módon és összegben lesz előírandó és befizetendő. Azok az új tagok, akik jelen alapszabály értelmében 1938. évi január hó 1-vel lettek kötelezett tagjaivá a nyugdíjintézetnek és befizették a tagdíjat, — nyugdíj-jogosultságuk 1938. évi január hó 1-től kezdődik, kivéve, ha valamelyik tag a 12. §. II. bekezdésében számára biztosított joggal élt.

